

يەكەمەين گۇفۇرى كارگىرى و گەشەپىلدى مەۋىيى
لە كوردستادا

44

لە پىناۋ گەلىكى خاۋەن بىرلاردا

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

مەنگەمەكى تەيەتە بە كارگىرى و گەشەپىلدى مەۋىيى

سالى چۈرەج - كەنۋەنكە مەۋەمەك - ۲۰۱۲

كەل

وہ فانی دا

یہ ک دلو یہ ک گیان!

ژیان قوتابخانہ یہ..!

وہ لامی ئیمہ!

ہاورپی زانکو

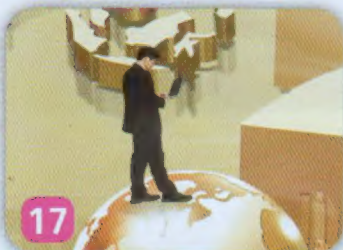
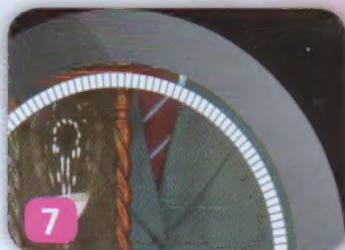
منالی دویتی من بووم، منالی ئەمروش براکەمە،

منالی سبەینیش منالە کەمە!

باشترین ئوینەرانى فروش.. کین؟

کارگێری و بازارسازی

نابیناشانی گۆڤار

سایمانی - شهقامی سالم - تهلاری جه مالی حاجی عهلی - نهۆمی سییهم

تزیك پردی خهسرهو خال

٣١٩٣٩٤٦ - ٠٧٧٠٢١٧٨٦٨٢

ههولێر ٠٧٥٠٤٤٦٣٢٣٠

E-mail: bryar@bryarmagazine.com

دابەشکردن: کۆمپانیای پەیک

٣٢٠٤٠٩٦ - ٠٧٧٠٨٦٤٩٢١٠

The first Magazine Specialized in Management and Human Development in Kurdistan

لنگانه‌یه‌کی تایبته به کارگێری و گه‌شه‌پێدانی مرۆیی

سالی چه‌واره‌م - ژماره 44 - کانه‌ونی دووه‌می 2012

خاوه‌نی نیعتیار

ئه‌ندازیار: مه‌سعود تاهیر پوژبه‌یانی

سه‌رنووسه‌ر

عادل مه‌همهد شیخانی

sarnosar@bryarmagazine.com

به‌رئوه‌به‌ری نووسین

به‌رزان ئه‌بو به‌کر

ده‌سته‌ی نووسه‌ران

په‌ری شیخ که‌ریم

بیگه‌رد فارس

وه‌هاب هه‌سیب

ئه‌سکه‌نده‌ر په‌حیم

هاژه شیروانی

په‌یمان به‌رزنجی

مه‌همهد می‌رگه‌یی

محمد هاشم محمد

به‌شی هونه‌ری و دیزاین

قه‌یدار په‌حیم

راویژکاری یاسایی

پاریزه‌ر: نازاد مه‌ی‌دین

به‌شی ریکلام

07480112787

چاپ: کۆمپانیای پیره‌تیرد

نرخ 2500 دینار

يەك دۆلۆ يەك گيان!

ئەگەر ئىمە ئەتە ئىنسانىيەتنى تەنھا ئاھەنگو بۇنەكانمان رابگىر
لەبەر ھەستى بېرىن ناسۆرى ئەوان، دەپت چۆن بىتوانىن بۇ
دىارىكىرنى چارەنووسىيان ھاۋكارىيان بگىن؟
ئەگەر ئىمە بەبەر چاۋمانەۋە خۇنى پۇاۋى براۋ خوشكەكانمان
بېيىن لە پارچەكانى ئەۋ كوردستانەى لىت لەتكراروۋە ۋەكو
لاشەيەكى بىرىندار ھەمىشە خۇنى لىتەكتىت، ئەۋسا ئەك ھەستى
فرمىسك رشتەمان نەپىت، بەلكو ئامادەنىن شايۋ ھەلپەركىشمان
رابگىر.

ئەۋا دەپت مالاۋايى لە كورداپەتى بگىن...
دەپت لەبەر شوئىنك ئەگەر رىشمالى مالا كوردىكىشى لىتەت،
بېتە مايە ھەسانەۋە ھىۋاۋ ئومىدى ھەموو كوردىك، ئەك لە
بارودۇخىكى لەبارى ۋەك ئەمۇدا كە زۇر گونجاۋە كورد ھەلۋىستو
رۇلى كاراى ھەپىت.
كالبوونەۋە متمانە نەپوون بەبەھا نىشتەمانىۋ
نەتەۋەپەكانمان، زىان لە ئىستاۋ ئاپندەى ئەم نەتەۋەپە
دەگەپەنلىتو زىتر بە كوردو كوردستان نامۇمان دەكات.
پىۋىستە سەرقالبوون بە دىۋاۋ ئالۋىزى رۇزگارەۋە ۋامان لىنەكات
كە دۇزى نەتەۋەپەيمان لەبېرىچىتو مەسەلە گەۋرەكان فەرامۇش
بگىن.

دەپت ھەموۋمان بۇ ئازارى يەكتەر بگىر، بۇ خۇشى يەكتەر
بېگەكىن، ۋەكو (ھەمدى) شاعىر دەلەت:

سۈيچ پىناكەنى، تا بىنەۋايە شەۋ بە دىل نەگرى
گوئى ناپشكۆئ تا بولبولى سۈيچى بە كوئ نەگرى
بەرى ناپى درەختى باغى عالم، تاهەموۋ ۋەك يەك
بەيەك سۆزۈ بەيەك شۆرۈ بەيەك دەم چىل بەچىل نەگرى

ۋەپراى پۇزۇ سوپاسمان بۇ ھەموو كوردىكى دىلۋۇزۇ كوردپەرۋەر،
كە ھەست بە ئازارى گەلەكەى دەكات، لەبەر شوئىنكى دۇنيابىن
ھاۋسۆزى ھاۋخەمى خۇى بۇ خوشكۈ براپانى لە كوردستانى
باكور دەرپەرۋەر.

يەكەك لە گەۋرەتەن بەلگەى نىشتەمانپەرۋەرى ھەستى
كوردپەرۋەرى سۆزى كوردانە، ھەستەردنە بە ئىشۋ نازارو
نارمەتو دۇۋارى ھەموو كوردىك لە ھەر پارچەيەكى كوردستان،
ياخود لە ھەر شوئىنكى سەرۋوۋى زەۋى بىت.

ھەستەردن بە يەك لاشەيۋ يەك جەستەۋى يەكپارچەي
كوردو كوردستان، دەپت بەشكە بىت لە كلتورۇ ستراتىيەتى
زىان ۋەپەرۋەردە ئاكارى ھەمىشەى ھەموو تاكىكى كورد.

پوۋداۋى ئەم دۋاپەى (شەرناخ) تاقىكەنەۋەپەك بوۋ بۇ
ھەستى كورداپەتىۋ رۇخى مەرداپەتىۋ ھەستەردن بە ئازارى
براپانى كوردى ھاۋزمانو ھاۋنەتەۋە!

كە بەداخەۋە سىمايەكى زۇر ناشىرىن بوۋ، كە ئىمە بەسەر
لاشەى كوردانى ھەزارى كوردستانى باكورداۋ لە كاتىكدا كە ھىشتا
خۇنى ئالىيان بەسەرپەرى چىا سەركەشەكانى كوردستاندا
دەھاتەخوارو فرمىسكى بە خورى داپكانى جگەر سوۋتاۋيان
نەۋەستاۋو!

زەۋمانەندەمان سازگرو لە جەۋنى ھەلەدا ئاھەنگەمان دەگپراۋ
ھېچ رەجاۋى ھەستو ئەستى ئەۋانمان ئەگردا
نەدەپوۋ لەسەر بېرىنەكانى ئەۋان ھەلپەرىن، نەدەپوۋا
ھىندە ھەستى مەۋفەپەتىۋ كورداپەتەيمان لاۋاز بىت كە ۋەكو
دۋەنەكانىشمان ئەتەۋەپەيمان تەمساح ئاساش فرمىسكىكان بۇ
بېزىن!!

ئىمە سالاھەى سالاھى سەۋد بۇ ۋەتو نىشتەمان دىخۇنىن
دروود بۇ خۇنى شەھىدەكانمان دەنېرىن!

ھەموو بىستىكى ئەۋ خاكەى لەسەرى ھەلپەرىن بە خۇنى
شەھىدەكانمان ئاۋدراۋە، ھەموو كوردىكىش مافى بەم نىشتەمانەۋە
ھەپە، دەپت ھەرگىز ئەۋ راستىيانە لەبېرنەكەين!

ئىمە ئەگەر ئەتەۋەپەيمان بەبەشدارى خەمى ئەۋان
ھاۋبەشكىردەيان ھاۋكارىيان بگىن، ئەى دەپت جەيمان پى بىرەت
بۇ چارەسەرگەردى كىشەكانيان؟

کارگیری به گوینار

نەگەر لە ژياندا بەختەوەر نەبوویت، ئەوا ھۆکارەکی نەوێیە کە داواى شتێک دەکەیت

کە ھى تۆ نییەو شتێک ھەرامۆش دەکەیت کە ھى خۆتە!

شکسپیر

پێویستە لەسەرم تێبکۆشم،

بەلام پێویست نییە لەسەرم بگەم بە سەرکەوتن!

بديع الزمان همدانی

نەگەر کەشتیوانەکان زۆربوون، پاپۆرەکە نقووم دەبێت!

سوفیانی سەوری

گەنجیى بە تەمەن نییە،

بەلکو چۆنییەتی پەيوەندیکردنە بە جیھانەو!

جان بیرک

ئەو گەلە چەند داماوە،

کە چاوەروانى پالەوانیك دەکات!

برتولت برشت

ھاوڕێیەتی کەسیكى باش،

نیعمەتێکە لە لایەن خداوەندەو!

فولتیر

به هۆي نه بووني زانياري ته واهوه برياري ههله له دايك ده پيټ!!

زانياري ته واهومان له لا كۆده پيټه وه
دهزاني چي پيويسته و چيمان ده و پيټ
ده پيټ چي بكهين؟

٢- ده پيټ ورديين بينو ته نه به
رووكه شي شته كان سه رسام نه بين.

٣- برياري نادرست مال و سامان
به هه دهر ده پيټ.

٤- هه نديچار بريارم كان له سه ر
ناستي كه سي نينو به لكو له سه ر ناستي
ولانو حكومه تن. جا نه گه به وريايو
زيرمكيه وه بريار نه دريټ، نه و زيانكي
كه وه له سه روه و سامان و داها تي ولان
ده كه و پيټ.

٥- كۆكر دنه وه زانياري و پوونكر دنه وه
پيويسته پرس و راويژ، زۆر پيويسته
بۆ ههنگاوانان دروست له هه ر پرۆژو
به رنامه يه كندا.

٦- كابر ا نه و بره پارهي ي بۆيه دا، كه
وايزاني نه و كاتزميره كارمكاني بۆ ناسان
دهكات، به لام نه يزاني كه ده پيټ، هه ميه
حه مائيكي له گه لدا پيټ بۆ هه لگرتي
پاتري كاتزميره كه ي!

٧- دلنيام له گه ل خو يندنه وه
چيروكه كه دا زۆر شتاتان دي به خه يالدا،
هيوادارم چهندين شتي به سوودي ليوه
فيري ن!

سه ري له كاتزميره كه سوپما و نه مجاريان
داواي ليكرد، كه به (٢٥٠٠٠) دۆلار پي
بفرۆشيت، به لام كابر اي ژاپوني پي گوت،
كه نه م كاتزميره بۆ فرۆشتن نييه!

بۆ جاري سي يه م زهنگي كاتزميره كه
ليي دا، نه مجاريان بۆ وهرگرتي فاكنيك
به كاريه يئا! كابر اي به ريتاني برياري
دابوو، به هه رچه نديك پيټ ده پيټ نه و
كاتزميره بكريت، هه ريويه تا (٣٠٠٠٠٠)
سي سه د هه زار دۆلار به رده وام بوو!
كابر اي ژاپوني شي لپي پرسى كه ناي ناستا
نه و پارهي ي پييه؟ نه و ييش ده فته ري
چه كه كانى دهره يئا و چه كيكى به بري
(٣٠٠٠٠٠) هه زار دۆلار بۆ برى، له و
كاتهدا كابر اي ژاپوني يه كسه ر له ريگاي
كاتزميره كه يه وه، پارده كي ته حويلي
حسابه كه ي كردو و نه يه كي چه كه كه ي بۆ
بانكه كه ي خۆي نارد، پاشان كاتزميره كه ي
له ده ستي گرده ووه دووركه و ته وه.

كابر اي به ريتاني هاواري كرد، بووه سته
جانتاكانت به جبه يشت!

ژاپونييه كه شي له وه لامدا گوتي: نه وانه
جانتاي من نين، نه و جانتايانه پاترييه،
بۆ كاتزميره كه!!

له م چيروكه وه فيري ده بين:

١- به له نه كه يين له بريارداندا، تا

له گه شتيكي ناسمانيدا دوو گه شتار
پيكه وه له ده روازي گومرگي يه كيك له
فرۆكه خانه كاندا ده رويشتن، يه كه ميان
كابر ايه كي ژاپوني بوو، كه دوو جانتاي
گه وه ري هه لگرتبوو، دووه ميشيان
كابر ايه كي به ريتاني بوو، كه يارمه تي
كابر اي ژاپوني ده دا، بۆ هه لگرتني
جانتاكانى.

له ناكاو كاتزميري كابر اي ژاپوني
زهنگيكي ناسايي ليدا، كابر اي ژاپوني
ده ستي به دوگمه يه كي بچووكدا ناو ده ستي
به هسان كرد، له ريگاي ته له فۆنيكي زۆر
بچووكه وه، كه له نيو كاتزميره كه دا بوو!
كابر اي به ريتاني سه ري له م ته كنه لؤزيا
پيشكه و ته وه سوپما له به رامبه ردا داواي
له ژاپونييه كه كرد، كه به (٥٠٠٠) دۆلار
كاتزميره كه ي پي بفرۆشيت، به لام كابر اي
ژاپوني قبولى نه كرد!

كابر اي به ريتاني به رده وامبوو له
يارمه تيداني كابر اي ژاپونيدا، پاش چهن
خوله كيك دووباره زهنگي كاتزميره كه
ليي دا، نه مجاريان كابر اي قه باغي
كاتزميره كه ي هه لدا يه وه شاهه يه كو
كي بۆرديكي بچكو له وده ركه و ته وه بۆ
كر دنه وه وه لامدانه وه ئيمه يله كانى
به كاريده يئا، كابر اي به ريتاني زياتر

تەنھا

بۇ

سەرگىردەگان

ئەگەر ناتەۋىت سەرگىردەبىت، ئەم لاپەرەيە مەخوئىنەرەۋە!

كاتىك كە دىيىتە بەرامبەر مېزى
كۆبۈۋنەۋەگان و چاوت تەنھا ئەسەر
يارمەتىدان و خزمەتكردى كەسانى ترە،
ئەۋا كارامەيى و كاريگەرى ھەموو
ئەندامانى كۆبۈۋنەۋەكە زىياد دەكەيت!

جۇن ماكسويل

ئايا دوژمنەگانم ئەناۋابەم،
كاتىك دەيانكەم بە دۆستى خۇم؟

نەبراھام لىنگولن

سەرگىردايەتى ئەم زەمانە، زۆر سەختە،
چۈنكە تۆ نازانیت ئەۋانەى ئە دواتەۋەن،
شۈيىنت دەكەۋن، يان پات دەنئى!

نەزانراۋە

تۆ ئەۋ گۆرانكارىيە بە،
كە دەتەۋىت ئە جىھاندا بىيىنىت!

موھەنداس غاندې

ئەگەر باۋەرت وايىت، كە دەتۋانیت
كارىك بگەيت، ئەۋا ئەسەر خەقیت، خۇئەگەر
باۋەرت وايىت كە ناتۋانیت كارىك بگەيت،
ئەۋا ھەمدىسان ھەر ئەسەر خەقیت!

مىرى كاى ناش

شايانى رېزگرتن بىتو
دەستت نەكەۋىت،
باشترە ئەۋەى دەستت بگەۋىت،
بەلام شايانى نەبىت!

مارك يۇتن

چەمكى كاتو گرنگى لە كارگيرىدا

ئا: ئەمىر ئەحمەد عەبدولقادر

بەفېرۇچوونەكانى كات ((خراپ بەرپۆمبەردىن رېڭخستىن))، زۇرچار گرھتى كارگيرى لە رېڭخراو دېتە پېشەو، لە ئەنجامى خراپى بەرپۆمبەردىن رېڭخستىنەو لە چەندىن بىوارى جىاواز وەكو نەشپاوى لېنەھاتووى بېدەسەلاتى ناپىڭو پىكى نوسىنگە.

ناوھندى دەسەلاتى توند دەسەلاتى بېرىاردان لە ئاستەكانى سەرۇكاپەتى بالا دەھىلەتەو، ئەنجامى ئەوھش كات بە فېرۇ دەدرى لە دەستاودەستېڭىردى مامەلەكان لە ئاستەجىاوازەكانى رېڭخراوگە بە بى سوود. ئەمەش ماناى كەمتەرخەمى كردنە بۇ بەرپۆمبەردىن ئەكتىڭى كات.

زۇرى كارەكانى سەر كاغەز، ئەمەش دەبېتە ھۆى بېرۇھراتىو بەفېرۇدانىو ھەولۇ دارايىو نەھاتەندىو ئەنجامەكان، يان زىادەيەك بۇ كارى رېڭخستىن. تەنگزەكان تەنگزە ھەولەكان پەرتەوازە دەكاتو گرنگىدان بە شتە لە پېشەنەكان لا دەدات، تاوەكو پووبەرووى تەنگزەكە بېنەو، پېوېستە پېشەبىنى تەنگزەكان بىرېتو سىنارىيۇى بۇ دابېرۇزى، بۇ مامەلەكەردىنى زانستىانە لەگەلېداو بەرپۆمبەردىنى ئەگەر پووى دا. نەبوونى پىسپۇرى گەيانەندىو بەم پېشەش كات بەفېرۇ دەروات بۇ راستكردنەوھى بارە ناھەموارەكان كە لە ئەنجامى كەمى، يان نەبوونى گەيانەندى ئەكتىڭەوھ پەيدا دەبىن.

كاتەكەى كە ژيانىيەتى، ئەوا ھېچ شتېك لەگەلېدا كەلگى ناپېت.

بەرەوپېشەردىنى ھۇشپارى بە گرنگى بەكارھېنانى ئەكتىڭى كات، چونكە سەرگەوتنى داپشتىنى ھەر بەرنامەيەك بۇ بەرپۆمبەردىنى كات پېوېستى بە بەرەپېدانى ھەستى تاگە كەسىيە بە بەھاو گرنگىو مسۇگەرى بەكارھېنانى ئەكتىڭى كات وەكو تاگە رېڭاىەك بۇ سەرگەوتنى تاگەكەسىو خىزانىو پېشەبى.

دىارىكردىنى ھۇكارەكانى شىكستېنان لە بەكارھېنانى ئەكتىڭى كات بۇ سەرگەوتنى كارگيرى ئەكتىڭى كاتەكانمان، پېوېستە ئەو ھۇكارانە بىناسىن كە بوونەتە ھۆى ئەوھى كاتەكانمان لە ئېستادا بە نا ئەكتىڭى بەكاربېنەن.

بەكارھېنانى ھەنووكەسى كاتى كارگردن كاتېك دەزانىن كاتى ئېشوكار بە ھەنووكەسى بەكاربېنەنەو ئەوھى دەبېتە بەفېرۇدانى بەشېكى زۇر لەوھ دەتوانرېت خۇ لەم بەفېرۇدانە بېارېزى، بەرەوپېشەردىنى بارى ژىرى ھاوپىكە لەگەل پابەندىبون بە بەرپۆمبەردىنى كات، زۇرىنەى خەلك لاىان واىە ئەو خاسىمەتانەيان ھەيە كە بتوانن كاتەكانيان بەجوانى بەرپۆمبەرن.

بەلام گرھتەكە بەردەوام نەبوونو خۇراگىيە، چونكە كارگيرى پېوېستى بە بەردەوامىو ھەولەدانو كۆشش ھەيە لە خەملاندىنى خود.

چەمكى كاتو گرنگى لە كارگيرىدا،

كات ژيانە، كات دەولەمەندىرېنو دەگەمەندىرېن داھاتى مەوېو رېڭخستە، لەو ساتەى كارگيرى سەرېيەلداو، وەكو زانستېڭو تاكو ئېستاش گرنگى پېداو، لەبەرئەوھ كاتېك دەبېنىت بەكارھېنانى ئەكتىڭو گونجاوى كات، جىاوازي لە نېوان شىكستخواردن سەرگەوتنى لېكەداتەوھ، كات سەرمايەيەكە تازەناكرېتەوھو ناگەرېتەوھ، ھېچ ھۇكارىك نېيە بۇ وەستانى سورانەوھى كات، پان گەرانەوھى، لېرەوھ پېوېست دەكات كاتەكان وەبەرېنەنەن ئەك بە فېرۇيان بەدەن.

ئامانچى دووانە لە بەرپۆمبەردىنى كات كارى بېبەرەم ھېچ كەلگى نېيە، جگە لەوھى كات بە فېرۇ دەروات، ھەولۇ كۆششەكان بېنەنجامى ئەرېنى كۆتايى دېن.

ئامانچى بەرپۆمبەردىنى كات بېرىتېيە لە كارى چرى ھاوسەنگ، كە دەبېتە ھۆى بەجېھېنانى ئەكتىڭو دووركەوتنەوھ لە سوتانى جەستەيىو دەروونى.

ماناى كارگيرى ئەكتىڭى كات، ماناى بەرپۆمبەردىنى ژيانو ھەموو چالاكېيەكى مەوېيە، ئەگەر بە ئەكتىڭى بەرپۆمبەرېت ھىواو خواستەكان بەدېدېن.

بەرپرسىيارېتى تاگەكەسى بۇ بەرپۆمبەردىنى كاتەكەسى، ئەگەر مەوۇ پازى نەبېت بە كەلگى ئەم بەرپۆمبەردىنە لە سۇنگەى ھەستكردىيەوھ بە نرخی

له ناوېردنې گه نده لي

به شي حوتهم

به ندى دوهم: هينديك چارسمه له
رووى نايښه وه:

- بنه ماي راوړئ له به شدارېوون له
کارگريدا:

نهم بنه مايه په كيك له كوله كهو
تايبه تمه ندييه كاني تيوري کارگري له
ئيسلامدا پيكده هينيت، به شدارېكردن
همرمانيكه پابه نديوونى نمرکه، (وشاورهم
هي الامر) وانا: "له کاروباره كانيشدا
راوړتيان پي بکه" خواي گه وره پزي
له نادميزاد گرتووه و مرؤيه تي و
سهر بهر زتي پاراستوه، ئه ميش به
به شدارېكردن له همرمانه پواي
کارگريدا.

هه لبت په يامېر (دروى خواي
له سهر بيت) له بهر پوهېردن ولاتي
ئيسلاميدا، سوريووه له سهر راوړكردن،
هه روهك چوارچيوى نهم سيستمه
راوړتيه داناو، كه ئه نجومه نيكى
بۇ پيكه ناهو له چوارد نه قيب، كه له
خاوه راو چاوكراوه كان ده ستنيشاني
ده كرن، له وانه ك به ناومزيو چاكي
گه واهيان بۇ ددرا، چين شينه كاني
راشدينش خوا لتيان رازي بيت
پيگه راوړتيان گرتېهر، به پيگه
سهر مشقى په يامېر (سهلامى خواي
لتييت)، هه روهك پيشهوا (ئهبوبه كر) خوا
ليي رازي بيت)) كاتيک کاروباريكي بۇ

مترسييه كاني گه نده لي، تا چ راديهك
هه پشه كارد هكاته سهر ئاسايش و
ئاسودهي كؤمه لگان، هه روهها
پيگه و تنامه يه كي دهر كرد بۇ له ناوېردن
گه نده لي سالي (۲۰۰۴)، زور له ولاتاني جيهان
چوونه پال نهم پيگه و تنامه يه.

۲- بانكي نيوده و له تي: بانكي
نيوده و له تي كؤمه ليك هه نكاو و ستراتيژي
دانا بۇ يارمه تيداني ولاته كان بۇ
به رهنكاري دژ به گه نده لي و كه مكر دنه وه
شوېن پي خراپه كاني له سهر كرداري
گه شمكر دنى نابووري.

۳- سندوقي دراويي نيوده و له تي:
سندوقي دراوي نيوده و له تي بۇ
كه مكر دنه وه گه نده لي، هه سستا
به راگرتي كؤمه كييه كاني دارايي بۇ هه
ولتيك كه گه نده لي هويكه بۇ راگرتي
كرداري گه شه پيداني نابووري.

۴- ديواني چاود پريكردن دارايي:
لايه نيكى بهر پرسه بۇ ورد بيني كرن
دارايي، له عيراق دامه زراوه به پي
ههرمانى (۷۷) ي سالي (۲۰۰۴)، كاري
پيشكه شكر دنى زانباري وردو تايبت به
كؤمه لي خه لك و حكومت سه باره ت به
كاره كاني حكومت و بارود خي دارايي بۇ
به هيز كرنى نابوري له پيگاي ورد هكاري
دارايي ئه نجامي كاره كانو له پيناو
له ناوېردن گه نده لي دارايي.

به ندى ستيه م: چاره سهره كاني لاوازي
سهر كرده كان

- گوځگرتن بۇراي بهرامېر.
- برپارداني به راوړئ.
- دؤزينه وهى تاكي دئسؤزو
سهر كه و توو.

- دروست كرنى ژينگه يه كي ته ندرست
دوور له ململاني و ترسو دله راوكي.
- تيگه لېوون له گه ل خه لكى و
گوځگرتن لتيان.

- چاود پريكردن تي چوونه كانو
داناني بودجه يه كي پيويست.

- بايه خدان به خالي هاندان و
به خشيني ديارى به همرمان بهر هكان.

- په روه مكر دنى نه وهى نوي بۇ
سهر كردايه تي كرن به ته واوي.

به شي ستيه م: به ندى په كم: له
ناوېردن گه نده لي:

لايه نى بهر پرس و په يوه نديدار بۇ
له ناوېردن گه نده لي جيهاني، چه ندى
لايه نيكى نيوده و له تي دياريكراوه
ئهركي سهرشاني له ناوېردن گه نده لي
بهر پوهېردن، له سهر ئاستي جيهاني. نهم
لايه نانه ش ئه مانه ن:

۱- پيگه خراوي نه ته وه په كرتو و هكان:
چه ندى برپاريكي دهر كرد بۇ
پوهېر و پوهېر و وه له ناوېردن گه نده لي،
چونكه باومېر ته واوي هه يه به

بهندی سییہم: چاودییری کارگیری

- چاودیڙی پیشوہخت و چاودیڙی

داہاتوو:

چاودځېری هه‌یه پېش دمرگړندی
بریاره‌کان نه‌نجام ددرځیت، ناوده‌رځیت
به چاودځېری پېشو‌خت، چاودځېری
هه‌یه دواى نه‌مه نه‌نجام ددرځیتو
ناویش دمبرځیت به چاودځېری داهاتوو.
چاودځېری پېشو‌ختیش له‌سهر پرځوژه
بریار له لایه‌نی چاودځېران له رځخړاوى
کارگړې دپشکځیرځیت، به جوړک
ده‌توان دواى ئاسووده‌بوون، پرزانه‌ندی
رابه‌گه‌یمن، له درووستی زاناریه‌گان،
ساغی به لگه‌نامه په‌یوه‌نداره‌کان به
بریار، یا دهرخستنی نارپزه‌ندیان
له‌سهر پرځوژه بریاره‌کان روودمدات،
به ئامانجې پشکځینی نه‌و بریارانه‌و
گرته‌به‌ری پړو شوینی شیوا. ئامانجې
چاودځېری کارگړې، دلنیا‌بوونی ته‌واوو
پړزگرتنی بنه‌مای پړوايه سه‌بارت به
سه‌رحم کاره دمرجووه‌کان له رځخړاوى
کارگړې ناناومندی له لایه‌ک وله لایه‌کی
تر کوشش ده‌کات بو به‌ده‌ستپنانی
به‌رژموندی گشتی، که خوئ له خودی
به‌رژموندی ولاتو به‌رژموندی ده‌سته نا
ناومندیه‌کانو به‌رژموندی هاولاتیان
مینته‌وه.

چاودیری کارگیری بریتیه له
چاودیری به سمر نهدامان له لایه‌کو
چاودیری به سمر کارمان له لایه‌کی تر.
چاودیری له سمر نهدامان مافی
نوینر له دامه‌زاندنو ته‌میکردنی
هه‌ندیک هه‌لسورنهران به به‌یوه‌بردنی
ئهم ریک‌خراوو ده‌ستانه‌و دهرکردنی
پنهمایی و دهرگرتنی پاکانیان، ئاماده‌یونی
دانیشه‌کانی ئهم ده‌ستانه، راکرتن،
یا هه‌لوه‌شاندنه‌وی ئهنجومه‌نه‌کانی
کارگیری ده‌سته نا‌اوه‌ندیه‌کان،
ده‌گرته‌وه.

کردهی چاودیږی کارگریږیش لهسەر
ږیڅخراوه ناناوهندیپهکان، تمنا له
چاودیږی بهسەر نمدامان له کارهکاندا
ناوستیت، بهلکو یو چاودیږی بهسەر
جیبهجیکردنی هم کارانهش درېژ
دبیتوه، له ږیځه یو یارمهتیه
دارایو هونهوی کارگریږیانهی، که
دسهلاتی چاودیږی له ماوهی قوڼاغی
جیبهجیکردندا بېشکهش دهکات.

چوارچيڊي نهو دهسه لاتانهی پټيان
دراوه، ململاني دهكهن.

نمەش لە ڕێکخراوی کارگێڕیی
حکومی و لە ڕێکخراوی کەرتی تايبەت
پەسەندە، چونکە نامانجی ڕێکخراوی
بازرگان و پیشەسازیە تايبەتەکان لە
ولاڵی ئیسلامیدا لە ڕووی چەمک و
پیداکردن، لە ولاڵی پیشەسازی
هاوچەرخ نایسلامیدا حیاوازه.

دستگهی پیشه‌سازی تایبمت له
ئیسلاام ئامانجی زیادکردنی بهره‌مه‌هیتان
نییه، له پێناو زیادکردن و گه‌وره‌کردنی
دهسته‌های خاوه‌نکارو کارکه‌ران، ژمنگینی
بهره‌مه‌هیتانی بێ سنورو دمو‌له‌مه‌ندبوونی
نابه‌جی و خه‌زنکردنی زیرو زیو له په‌فتاری
ئیسلاامی نین. ئابووری ئیسلاامی بنه‌مای
زیادکردنی دهسته‌های تاکو دهسته‌های
نه‌ته‌وه‌ی بێ گۆتایی پ‌هت دمکاته‌وه، لێرمدا
جیاوازی نێوان ئابووری ئیسلاامی و ئابووری
وولاته‌ پیشه‌سازییه‌ نوێیه‌کان دهردمکه‌وێت،
هه‌روه‌ک ئابووری دووهمیان ئامانجی
زیادبوونی بێ پرانه‌وه له دهسته‌های
نه‌ته‌وه‌ی و دهسته‌های تاک بێ‌وه‌ستان،
پێوه‌ری پێشکه‌وتن و په‌رسه‌ندن و
گه‌شه‌پێدان له ولاتی ئیسلاامی پێوه‌ری
که‌ره‌سته‌ی و زیادبوونی که‌ره‌سته‌یی نییه،
بۆیه له سیسته‌می ئیسلاامیدا خاوه‌نکار
ئارمه‌زوی زیادبوونی دهسته‌های نییه له‌سه‌ر
مافی کارکه‌ران، کارکه‌رانیش له ڕێگای
فشارو ململانێ و مانگرتن بۆ زیادکردنی
دهسته‌هاو جیاوازییه‌کانیان له‌سه‌ر مافی
کار، کارناکه‌ین، به‌لکو سه‌رچه‌میان بۆ
په‌خساندنی پادیه‌کی گونجاو له پاراستن و
مسو‌گه‌ریی کۆمه‌لایه‌تی بۆ کارکه‌ر کۆشش
دکه‌ن.

لیرمدا دمبینین، که هیچ سیمایه کی
ناکۆکی و ململانێ له سهر دسه لاته له
پێکخراوی کارگێڕی ئیسلامیدا بوونی
نیه، جا پێکخراوی حکومی گشتی بێت،
یا پێکخراوی کهرتی تایبته. له بهرئه مه،
له ئیسلامدا هه مووان بڕوایان به بنه مای
پاویژو به شداریکردن وه ک شتوازیکی
کارگێڕی ساغ له پێکخراوی کارگێڕی
ئیسلامیدا هه یه، هه مووشیان بڕوایان به وه
هه یه، که خاوه نکار ماف گه لیکێ زانراو و
بۆ کارکه ریش ماف گه لیکێ زانراو هه یه،
ولاتی ئیسلامیش به رده مام چاودێری ئهم
یه یه ونه دیه ده کاته و پێکیده خات.

بهاتایه نه پیش، پیوستی به راویژی
خاومن پراکان بووایه، بانگی چمن
هاوه لیکى له گۆچکهر و پشتیوانان دهرد،
نهمهش به مهبهستی و مهرگرتی راویژو
ههلوسته کردن لهر راکانیان.

عومهری گورې خهتابیش (خوا
لیی پازی بیت) هیچ کاریکی مهزنی
نهمدېراندوم، بی ړاوېژی هاوهلانی،
به لکو ثم سهرکرده کارگیره مهزنه زور
سوربوو له بهشداریکرډنی خه لگی له
فهرمانېوایی، هوئی نه مەیان لیپرسی
فهرمووی: (دمترسم هه لهیه کهم هیچ
کهس له نیوش له ترسم قسم له گه لدا
نه کات). بنه مای ړاوېژ نیشانه به کی
بهرچاوه له کارگیرې، ثم بنه مایهش
له توانیدایه گهوا له کارکر بکات
به نهرنیو کارا به رولیکی بهرچاو
پشکداری له بهرپومېرډنی دستگا کهیدا
بکات. هر وک بهرېرسان له بهرپومېرډنی
ړیکخواوی کارگیرې نیسلا می والیده کات
پابندېن پيوه وک سه پتندراوکی
خوا یی، که خستویه تییه سر کو م لگهی
موسولمانان، وک شیوازیک تاکی کارکر
بهشدار بکات له وهرگرتنی بهرپرسیاری
کارگیرې، که هانیان بدات له کارکردنو
رنجدانو به خشین.

هه‌لەبەت ئىسلام چۆنىەتى ديارىكردى
 شىوازى بەشدارىكردى لە لايمەن كارگەرەن
 لە فەرمانرەوايىو كارگىرپدا بۆ كۆمەلەى
 موسولمانان جىيەشتوود، بەمو چۆرى
 لەگەل سروشتى كارو فەبارودو رەوشتى
 دەوروبەرى رېڭخراوى كارگىرى شىت.
 لەبەرئەوى كۆمەلەى كارگەرەن لە
 ھەر رېڭخراوىكى كارگىرى ئىسلامى
 بە باومرو رەفتار پابەندن بە ئىسلام،
 بۆيە ئەگەرى ناكۆكى دەسلەتتى نيوان
 گەورە سەرگردە كارگىرپىيەكانو نيوانى
 كارگەرەنى تر شىتەك رەودانى ئەستەمە،
 چونكە ھەمووان پابەندن، ھەمويان
 كار بۆ بەرژمەندى گشتى ئىسلامى
 دەكەن، مەبەستو ئامانجى خۆپەتى بۆ
 كۆمەلەيەك نىيە، كە لەگەل ئامانجى
 كۆمەلەيەكى ترى كارگەرەن حىواواز بىت،
 بۆيە بابەتى بەشدارىكردن بەرھەلستى
 سەرگردە كارگىرپىيەكانى لىنايىنرەت،
 وەك ئەودى لە رېڭخراو كارگىرپىيە
 ھاوچەرەكاندا دەيىنرەت، كە ھىزە
 چىحىياكان لە پىنئوى فراوانكردى

00

بىرۈكەي قەشەنگ

بۇ پىكخستى

ھەممو شتىك

چاكتىرىن شىۋازو كەرەستە بۇ پىكخستى ژيانى

لە ئۇفېس و مال، لە كاتى خويىتىن و كارو سەفەر و بازارد...

۵۱ شىرى بايگۇسى

۵۰ بۇ ھەرەپى: محمد عىنان

۵۰ بۇ كوردى: زانگۇ قەرەداغى

۶۴- دۇسىيەكانى جموجول:

دوانزە دۇسىيە نامادە بکە، ھەر يەكەيان بۇ مانگىك و لەم مانگەوۋە دەستېپىكە و ئەو شتانە تىادا دابنى كە پىۋىستە بەدواداجوونيان بۇ بکەيت، وەك كۆپى يادەومرى و نامەكانت و ناۋى ئەو كەسانە كە دەپىت قەسيان لەگەلدا بکەيت، ئەو كىتابانە كە پىۋىستە بىانگىرپىت، لە ھەر دۇسىيەكەدا ئەو شتانە دابنى كە لە روۋى كاتەوۋە لەگەلدا دەگونجىت، بەلام كۆپى ئەسل لەم دۇسيانەدا دامەنى، چۈنكە شوپنى كۆپىيە ئەسلەكان دۇسىيە ھەمىشەيەكان، دۋى تەواۋبوۋنى ئىش و كارى ھەر مانگىك دۇسىيە ئەو مانگە لەناۋبەرە، دۋى گۋاستەنەۋى ھەر ئىشك كە لە دۇسىيە ئەو مانگەدا ھەبوۋە تەواۋ نەكراۋە بۇ دۇسىيە مانگىكى تر.

۶۵- ھەمىشە گۋاستراۋە:

بەكارھىنانى دەقتەرى پۇزانە كەورە بۇ ئەو كەسانە بەسوۋدە دەگونجىت كە ئىش و كارىان لە ۱۰۰٪ لە ژيانى تايبەتى خۇيان جىايە، ئەمە لە كاتىكدا كە ئەو دەقتەرانە بۇ پىكخستى ژيانى تايبەتى و ئەجەندە دىدارەكان بەكاردەھىترىت جۇراۋجۇرو جىاۋازن. تۇ لە نوۋسىنگەكەتدا دەتوانىت ھەمبارە دەقتەرى ئىش و كارى پۇزانەت

۶۱- نىشانەيەك بۇ ھەر پۇژىك: ئەگەر

دەقتەرى دىدارى پۇزانە، يان ھەقتانە، يان مانگانە، ھەر كامىانت بەكارھىنا، ئەوا بۇ ئەو پۇژە ئىش و كارى نىشانەيەكى دىار دابنى، تا ناچار نەبىت ھەممو چارىك بۇ پەرى ئەو پۇژە بگەپىت، دەتوانى بە خەتىكى خۇش و ناسك، ئەو نىشانەيە دابنىتو دەقتەرەكەت نەشپوۋىت.

۶۲- سەپىنچ چىمان ھەيە:

بۇئەۋەيە لە گىرتى درەنگ خەوتن، يان نارىك و پىكى جىل و بەرگ پزگارت بىت لە كاتى دىدارىكى گىرنگدا، ئەوا پىش خەوتن چاۋىك بە دەقتەرى دىدارەكانتا بىخىشەنەۋە، بىمانىش پىش لە مال دەرچوۋنت چاۋىكى ترى پىابىخىشەنەۋە.

۶۳- لە پىشدا ھۇشدار يىك: ئەجەندە

كاتى دىدارەكانت بەكاربەنە، تا كاتى دىدارەكانت يادى خۇتى بېنەتەۋە، بۇ نەۋنە ئەگەر تىبىنىيەك بەرچاۋكەوت نوسرابوۋ: (پاپۇرتەكە نامادەيە)، ئەوا پىش ئەۋە تىبىنىيەك دەپىت نوسراۋە (پاپۇرتەكە بنوۋسە)، كاتىك تىبىنىيەك دەنوسىت (ژمىرىارەكە بانگ بکە)، ئەوا دۋى ئەۋە تىبىنىيەكى تر بنوۋسە: (نامادەكرنى داتاۋ ژمارەكانت) تا بىرى ژمىرىارەكە بېنەتەۋە، كۆشش بکە كاتى تەواۋ بۇ ئەم كارە گىرنگە دابىن بکە.

۵۹- لە خالى ۵۹ ژمارە پاپردوۋا

باسمان لەۋە كىر كە بە چەند پىگەيەك دەتوانىت سوۋد لە دەقتەرى ناۋنىشان وەربگىرت، لەۋانە:

۱- دەتوانىت وەك فەرھەنگۈكىك سوۋدى لىۋەربگىرت، كە خۇت و شەۋ ماناكانى تىابنوۋسىۋ بە پىي پىتەكان و شەكانى تىا پىكىخەيەت.

۲- وەك دەقتەرى پلان بۇ پۇژەكانت بەكاربەنەت و بەرامبەر ھەر پۇژەيەك ئەو بىرۈكەنى تىا تۇمار بکەيت كە دىت بە خەيالتدا.

۳- تىبىنى سەبارەت بەو شوپانە تىا تۇمار بکە، كە دوۋبارە چەندبارە سەردانىان دەكەپتەۋە.

۶۰- سال دۋى سال:

پىش ھاتنى سەرى سالى نۋى، تەۋاۋى بەروارى ئىش و كارو روۋادە گىرنگەكان لە دەقتەرە نۋىكەتدا بنوۋسەرەۋە، لانى كەم بۇ ئەم بەروارانە پىنگىكى تايبەت بەكاربەنە، كە ئەمەش يارمەتت دەدات، ئىش و كارەكانى كە بۇ سەر ئەم دەقتەرەت گۋاستۋتەۋە، بە ئاسانى بىناسىتەۋە، لەۋ بەروارە گىرنگە دانانى باج و تۇمار كىرنەۋە سالاۋنە ئۇتۇمبىل و تازەكرىنەۋە مۋلەتى شۇقىرى بۇنەۋە پشووۋەكان كاتى گەشت و گوزارو سەفەرەكانت و كۈنگرى سالاۋنە، چەندىن بۇنەۋە دىكە..

ئەجەندە دىدارەكانىشت جىبەجى بىكاتو بېيتە دۆسىيە كاتى ناونىشانەكانو ھاۋكات دەقتەرى پىڭخستى ئىشو كارە تايپەتتەكانى خۇشت بىت.

ھەندى جۇرى ئەم يادنامەيە دەتوانىت مېمۇرى فراۋانتر لەۋى خۇى بۇ دابىتتە كە بە ھۆيەۋە دەتوانىت ھەرھەنگى ئەلەكترونى لە بۈرۈمەكانى زمانەۋانى ياساۋ داراۋى پىزىشى تىدا بەكاربەيتتە، ئەمە جگە لە خشتە زانىارى تر.

زۆربە جۇرمەكانى ئەم يادنامەيە دەمبەستىت لە كۆمپيوتەرو دەتوانىت لەۋ پىڭكەيەۋە داتاۋ زانىارىيەكانى ناۋى چاپ بىكەيت، چاڭتر ۋايە ھەمىشە ئەۋ زانىارىيە گىرگانەش كە لە يادنامەكەدا ھەن، لەسەر (CD) يەك تۆمار بىكەيتو بپارىزىت، بەكارھىنانو سوۋدومرگرتن لەم نامىرە كارىكى گران نىيەۋ شىۋى فېرېۋونە.

گەرماۋ..

۷۲- شېرۋى زوۋرى ساردى گەرماۋ: ئەگەر زوۋرى گەرماۋەكەت ناپىڭكو شېرۋە بوۋ، ئەۋا بە تەۋاۋى پىڭى بىخەۋ ھەر شىتەك كۆن، يان ئىكسپايمەر بوۋە، يان سالى تىپەراندوۋە فرېيان بدە، ۋەك مەجۋون ئەۋ شتەنەي كە بۇ گەرماۋ بەكاردەھىنرەت.

۷۴- ھەرچارە دانەيەك: ئەگەر كۆمەلىك كەرسەتەي كەلەكەبوۋت ھەبوۋ، ھەموۋشيان بەكارھاتوۋبوۋن، ئەۋانەي كە نىازى پىيان ئەۋاۋە فرېيان بدە، ئەۋانەي تر پۇلەن بىكە بىپىي جۇرۋ پىڭ، ئەگەر دوۋبارە بوۋ، يان لە بەكچۈۋى تىداۋو، بەدۋاۋى يەكدا بەكاربەيتتە ھەرچارە دانەيەك، تا لە ھەر جۇرۋە يەك دانەت دەمىتتە، لە يادىشت نەچىت لە دۋاۋى بەكارھىنانىيان ھەر شتەۋ بىخەرمەۋە شوپنى خۇى.

۷۵- پىفە (جى سابوون) نىزىك دوۋشى گەرماۋ:

پىۋىستە لە ھەموۋ گەرماۋىڭدا جى سابوونىك نىزىك دۋشەكە ھەيىت، جۇرۋىك پىفە ھەيە، كە لە تەلىكى پىفە كانزاۋى دروستكارەۋە بە پلاستىك داپۇشراۋە چەند ھاتىكە، بەھۋى گىرەي لاسىتىكىيەۋە لەسەر دىۋارى گەرماۋەكە جىگىر بىرەت، لەم جۇرۋە پىفەيەدا جىگەي تاپىتە ھەيە بۇ سابوونو شامپۇۋ... پىۋىستەيەكانى دىكە..

بۇ كاتى دىدارەكانىتو ئەۋ تىبىنىيەي لە نوۋسىنگەكەت پىۋىستە پى دىبىت، ۋەك كاتى چوۋنت بۇ لاي دىگتۇرۋ دەتوانىت بۇ دىلنىيى زىتارىش كاتى دىدارو نىشوۋكارمەكانت لە ھەردوۋ دەقتەرمەكەتدا تۆمار بىكەيت.

۷۰- تەنھا يەك دەقتەرى ئەجەندە:

ئەگەر وات بە چاڭزانى تەنھا يەك دەقتەرى ئەجەندەت بۇ ھەردوۋ مەبەستى مالو نوۋسىنگە بەكاربەيتتە، ئەۋا دانەيەك لەۋ جۇرۋە بىرە كە لاپەرەي رۇزىكى تىيا داپەشكرەۋە بە چەند بەشىكەۋە، دەتوانىت بەشى سەرمەۋى لاپەرەكە بۇ ئىشو كارى نوۋسىنگەۋ بەشى خوارمەۋش بۇ ئىشو كارى ناۋمال بەكاربەيتتە بەھىلىك لە يەكەيان جىيايەبەتەۋە..

۷۱- يادنامەي زۇمىي (دىجىتال):

ئەگەر لە كۆزاندەۋەي ئەۋ ژمارە تەلەفۇنلەي كارت پىيان ئەۋاۋە نوۋسىنى ژمارەي دىكە، يان راستكرەندەۋەي ھەندى ناۋو ژمارە تەلەفۇن لە ناۋ دەقتەرى تەلەفۇنەكەتدا بىزار بوۋىت، ئەۋا دەتوانىت سەردانى فرۇشگايەكى ئەلىكترونى بىكەيتو دەقتەرىكى يادنامەي زۇمىي (دىجىتال) بىرەت، كە زۇر مۇدۋى جىۋاۋى ھەيەۋ دەتوانىت ژمارەيەكى زۇر ناۋو ژمارەي تەلەفۇنى بە پىڭايەكى ئاسان تىادا بپارىزىۋ ھەر كاتىش ۋىستە دەتوانىت ناۋو ژمارەي نوۋ تۆمار بىكەيت، ھەر ناۋىكىش ۋىستە بىسپىتەۋە، يان گۇرۋانى تىيا ئەنجام بەدەيت، ئەمىجۇرە يادنامە ھەبارمەيان بىچوۋكە كىشيان كەمەۋ بە ئاسانى لە گىرفاندا ھەلدەگىرەت، ئەم ئەجەندە ژمارەيپانە جۇرۋان زۇرە:

(Rodorex, Sharp, Casio)

۷۲- ناستىكى جىبەجىكرەنى بەرز:

ئەگەر يادنامەي دىجىتالت بەكارھىنانو ھەستىكرە، بەراستى پىۋىستە تاپەتتەيە ھەنوۋكەيەكانت جىبەجىدەكەت، بەلام شان بە شانى فراۋانبوۋنى ئىشو كارمەكانت فرىياناكەۋىت، ئەۋا بىر لەۋە بىكەرمەۋە كە سوۋد لە جۇرۋىكى ئاستىبەرزى يادنامەي دىجىتال ۋەربىرەت، كە ئەۋىش يادنامەي دىجىتال ئىشو كارە، كە لەۋى پىشتەر بە تواناترو سوگەلەترە، دەتوانىت بە كراۋمىي لەسەر مېزى نوۋسىنگەكەت داپىنىي، ھەروەك دەتوانىت كارى

دوۋ بەراپەر زىاد بىكەيت، بە دانانى پەرەي نوۋ تىيدا، چۈنكە ئەۋ دەقتەرانە كار ئاسانى ئەۋەت بۇ دىكەن كە پەرەي زىادەيان تىدا دابىتتە، ئەگەر ۋىستە ئەجەندەي دىدارەكانت، يان لىستى ھەر ئىشو كارىكە بە بەردەۋامى لەبەردەمتدا بىت، ئەۋا دەتوانى ئەۋ پەرەنە لە دەقتەرمەكە دىرېيىۋو لەسەر ھەلگىرىكى تاپىتە لەسەر مېزەكە داپىنىيىتو لە كۇتايى دەۋامىشدا لەگەل خۇت بىيانبەيت.

۶۶- لە دەرمەۋى شار:

ئەگەر لە دەرمەۋى شار چاۋپىكەۋتتىكى تاپىتە خۇت، يان پەيۋىست بە ئىشو كارمەكانتەۋە ھەبوۋ، ئەۋا لە پىي تەلەفۇنەۋە پەيۋەندىيان پىۋە بىكە، دواتر كاتى دىدارەكە لە يادنامەكەتدا تۆمار بىكە، بۇنەۋەي بىتۋانى لە كاتى خۇيدا نامادە بىت، يان پەي بىكەيتەۋە، پىنەۋەي چاۋپىي پەيۋەندىكرەنى كەسى بەرامبەر بىت.

۶۷- جەختكرەندەۋە لەسەر دىدارىكى

پىۋىست:

ئەگەر پاپەندىۋىت بە دىدارى پىۋىستەۋە لە كاتىكى دىدارىكرەۋا، ۋىستە پىشۋەخت لە كاتو شوپنى دىدارەكەت دىلنىيەتەۋە، ئەۋا لە دەقتەرى دىدارەكانتا نىشانەيەك بەرامبەر ئەۋ دىدارە دابىۋو ژمارە تەلەفۇنەكەشى بەرامبەرى بىۋىسە.

۶۸- پىڭكە بىۋو پىڭكە نەبىت:

لە كاتى بوۋنى دىدارىكدا كە زۇر لە ئەنجامدانى دىلنى نەبىت، ئەۋا كاتو شوپنى ئەۋ دىدارەنە لە دەقتەرى دىدارەكانتدا بە ھەلەم پىساس تۆمار بىكە، تا بىتۋانىت لە كاتى ھەلەۋەشەۋەي دىدارەكەتدا لە دەقتەرمەكەتدا بىسپىتەۋە، ئەگەر دىلنىاش بوۋىت كە دىدارەكەت جىبەجى دىكەيت، ئەۋا دەتوانىت بازەنەيەك بە دەۋرىدا بىكىشيت.

۶۹- دوۋ دەقتەرى ئەجەندە: ئەگەر

ھىچ تىكەلىۋ تىپەلگىشىيەك لە نىۋان ئىشو كارو ژيانى تاپىتە خۇتدا نەبوۋ، ئەۋا چاڭتر ۋايە دوۋ دەقتەرى ئەجەندەت ھەيىت، يەكەيان لە مالەۋە تاپىتە بىت بە يادەۋمىيەكانو كاتى گۇرۋىنى پۇنى ئۇتۇمبىلو گۇرۋىنى ئەۋ ھەلەرانەي بۇ پاكردەۋەي ناۋى مالەكەت بەكاربەيتتەۋ... ھتە، ئەۋى تىرشىيان لە نوۋسىنگەكەت داپىنى

پۇلى ھۆكۈمەت لە دروستىكىرى كارگيري ئېلېكترونى

۲- كارگيري ئېلېكترونى باشىرىن شىۋازە بۇ بەرپۇمىردىنى كارەكانى دامودىزگاكانى ھۆكۈمەت.

۲- ئاسانكىردن و راپەراندندى كارەكانو كەمكىردنەۋەى رۇتىنو لابرندى ھەنگاۋە زىادەگان.

۴- پىۋىست بىە ھەلگرتنى فاپىلو دۇسىيەۋە كاغەز ناكاتو شۇىن كەمتر داگىر دىكات، واتە سىستەمەكە بى پەرپە (Paperless system)

۵- كەمكىردنەۋەى رۇتىنو نەھىشتىنى كەندەلى كارگيري.

۶- خىرا راپەراندندى كارەكانى ھۆكۈمەتو ھاۋلاتيان لە ماۋىيەكى زۇركەمدا.

۷- كەمى تىچوونو كاغەزى كەمى پىۋىستە.

۸- كاتىكى كەمى دەۋىت.

گرفتى پىادەكىردنى ئەم سىستەمە:

۱- پىۋىستى بىە ھىلى خىراى (ئىنتەرنىت) ھىيە كەتا ئىستا ئەم ھىلانەى كە لە كوردستاندا ھىيە، بى شىۋىيەكى ئەو تۇ نىيە كە بگۈنجىت لەگەل كارگيري ئېلېكترونى.

۲- نەبۋىنى زۇرخان لە رۋى پەپۋىندى تازەۋ ھاۋچەرخى بەرز، يا گۈنجاۋ بۇ پەپۋىندىكىردنو گۇرپنەۋەى

شىۋازى بەكارھىنانى ئەم سىستەمە نۆپىە لە ھەمۋو دامو دىزگا ھۆكۈمى ناھكۈمىيەكاندا، ھەروەكو وتان ھەمۋو پىشكەۋىتىك لايەنى باشو خراپى ھىيە، بۇيە پىۋىستە لەسەر ھەمۋوان كارىكەين لەسەر پەرمپىدان بە لايەنە باشەكانى تەكەلۇزىۋا كاركىردنو تىكۇشان بۇ لەناۋىردنو نەھىشتىنى لايەنە خراپەكانى، ھەروەك دەلىن تەكەلۇزىۋا بەتابەتى ئىنتەرنىتو كۆمپىۋىتەر جىھانى كىردوۋە بەگۈندىكى بچووك، دىبا ئىمەش كارىك بەكەين لەم بۋاردا، تانىمەش كوردستان بەكەين بە گۈندىكى بچووك، پاخود گۈندىكى شۋىيەى كەپەپۋىندىيەكى بەھىز سەرتاپاى دامودىزگاكان ھۆكۈمى ناھكۈمىيەكان بگىرتەۋە، بۇخەمەتكرندو ئەۋپەرى كارناسانكىردنى بۇ ھەمۋو تاكىكى كورد لە ھەر شۇىنىكى ئەم جىھانەدا.

دەرنىچام:

لە كۇتايى ئەم تۋىزىنەۋىيەدا بە جەمەد دەرنىچامىك گەپىشتىن كە كارگيري ئېلېكترونى لايەنى نەرىنى زۇرى ھىيە، لە ھەمانكات لايەنى نەرىنىشى ھىيە، لايەنە نەرىنىيەكانى ئەمانەى خۋارەۋىيە:

۱- گەپاندنى زانىرپىيەكان بۇ سەرجەم دامودىزگاكانى دەۋلەت بەخىراپىيەكى زۇر ئەنچام دەدرىت.

۲-۴ پۇلى ھۆكۈمەت لە دروستىكىرى

كارگيري ئېلېكترونىدا:

سەبارەت بە پۇلى ھۆكۈمەت لە دروستىكىرى كارگيري ئېلېكترونىدا، بەرپىز (سامان خىزىر) وتى، لەم بۋاردا ھۆكۈمەت بايەخىكى زۇر گىنگى ھىيە، لەبەرنەۋەى ھۆكۈمەت تۋاناي ئەۋەى ھىيە پىداۋىستىيەكانو كارمەندانى ئەم بۋارە دابىن بكات، ھەروەھا بەشىكى باشى لە دىزگاكانى ھۆكۈمەت پاش پىرۇسەى نازادى عىراق ھەم لە لاي ھۆكۈمەتەۋە ھەم لە لايەن كۆمپانىياكانەۋە لە رىگەى تۇرى ئىنتەرنىتەۋە بە يەكتىيەۋە بىبەستەۋە، ئەمەش وادەكات كارەكان بەخىراپى بەپۋىدەچن، بە كەمترىن نىرخ، بەگۈنجاۋترىن شىۋاز، ھەرىۋىە نەركى ھۆكۈمەت كار بۇ پەرمپىدانى ئەم لايەنە بكاتو پىداۋىستىيەكانى دروستىۋىنى كارگىرىيەكى تۈكەمەۋ بەھىز دروست بكات لە كوردستاندا، كە بتۋانىت ئىمەش ۋەكو ۋلاتە پىشكەۋىتۋەۋەكانى دىكە، كارەكانمان بەخىراپىن شىۋە بە كەمترىن تىچوون راپەرپىنىن، كە سەرنىچام قازانچى ھۆكۈمەتو ھاۋلاتى لىدەكەۋىتەۋە، ھەروەھا كارىكرىت بۇپەرۋەردەكىردنى كادىرى لىھاتوۋ بە تۋانايۇ بىلاۋكرىدەۋەى ھۇشيارىۋى شارمزاكىردنى ھاۋلاتيان بە

- ۱۱- پەرتووكى (الاعمال الالكترونية)، (د.سعد غالب ياسين و د.بشير عباس العلاق).
- ۱۲- پەرتووكى (نظرية المنظمة والتنظيم)، (الاستاذ دكتور محمد هاسم القريوتي).
- ۱۳- پەرتووكى (مبادئ الإدارة مع التركيز على إدارة الأعمال)، (د. خليل محمد حسن الشماع).
- ۱۴- پەرتووكى (النظام المعلومات الإدارية)، (د. بشار يزيد الوليه).
- ۱۵- گۇفارى (نۇزۇن)، (ناموھىند نەمىيە).
- ۱۶- گۇفارى (بىر پار)، (ژمارە ۹، ۱۴).
- <http://www.al-jazirah.com.sa/digimag/23042006/hasebat4.htm17->
- <http://www.hrm-group.comvbshowthread.php?t=14719>
- <http://www.arabtron.com/pageprint.php?id=7378>
- www.alsabaah.com
- www.awro.org

فەرھەنگ

كو	ئىنگلىزچە	ئۇيغۇرچە
كارگيرى ئەلكترونى	E-management	الإدارة الالكترونية
كارگيرى	Management	الادارة
سەرگىدايەتى	Leader ship	القيادة
كۆمپيوتەر	Computer	حاسبة
ئىنتېرنېت	Internet	انترنت
تۈزەتكەن	Networks	الشبكات
زىننەت	Information	المعلومات
بىنكە زىننەت	Information center	مركز المعومات
كارمەندى مەركىزى	Human Cadre	الكادر البشري
گەپلىگەن	Communication	اتصال
بەربەرسىيارە	Accountable	مسؤولية
حۆكۈمەت ئەلكترونى	E-Government	الحكومة الكترونية
ناونىشان	Address	العنوان
رەتتەشتەن	Organizing	التنظيم
ئاراستە قىلىش	Directing	التوجه
جاۋابكار قىلىش	Controlling	الرقابة
پىلانداش	Planning	التخطيط
سىستېمى بىر پەي	Paperless system	نظام اللاورقية
رەتتەشتەن ، دامەرزىراۋ	Organization	تنظيم ، مؤسسة
نەخشەكەشەن	Design	تصميم
چالاقى	Effectiveness	فاعلية
خىستەنكەم ، قىلار	Operation	تشغيل ، عملية
قۇناغ ، دۇخ ، قىلار	Process	مرحلة ، طور ، عملية

- داتى، چ بە ھۆى واپەر، يان واپەرلەس، (واتە نەبوونى تۇرى پەيۋەندى پەشكەتو).
- ۲- نەبوونى ئاساشى ئىلكترونى، يان (السريه الالكترونيه)ى بەرز، بۇ پاراستى نەيىيەكانى خەلگى، يان حۆكۈمەت، چۈنكە نەم لايەنە ترسانكە لە رووى بىلاۋىوونەۋى زانىيارى.
- ۴- پەيۋىستى بەكارمەي بەردەۋام ھەيە، چۈنكە ھەموو كارمەكان بە كارمە دىكرىت، نەمەش جەيەجەكەرنى لە كوردستاندا گرانە.
- ۵- لەناۋچوونى زانىيارىيەكان بە ھۆى ھاك كەرن، يان بە ھۆى فاپرۇسەۋە.
- ۶- پەيۋىستى بە كەسانى شارمزاۋ لىھاتوۋ ھەيە.
- ۷- پەيۋىستى بە (كۆمپيوتەر) ھەيە كە تۈنەيەكى باشى ھەيىت لە جەيەجەكەرنى كارمەكاندا، واتە مۇسەفەتى زۇر بەرز بىت.
- پەشنىار:**
- ۱- دىيەت حۆكۈمەت پەكەم كارى بۇ دروستكەرنى سىستېمى كارگيرى ئىلكترونى، كارمەي بەردەۋام دابىن بگات، بەيىچەن.
- ۲- لە قۇناغەكانى خەلگەن وانەيەك لە وانەكان تاپىمەت بىت بەيىلكترونى، واتە بۇنەۋى نەمەيەكى نوپى شارمزا لەم بۈرە گرنەمدا دروست بىت.
- ۳- مەشق پەكەرنى كارمەندەكانى حۆكۈمەت، بۇنەۋى شارمزاۋى تەۋاپان ھەيىت لەم بۈرەمدا.
- ۴- دابىنكەرنى بوۋدەيەكى تەۋاپ بۇ كەرنى نامىرە ئىلكترونىيەكان.
- ۵- دابىنكەرنى ھەلەكى خەلگى ئىنتېرنېت لە كوردستان.
- ۶- ھەنەكى كەسانى پەيۋىر شارمزا لەم بۈرەمدا، بۇنەۋى رەھنەن بە كارمەندەكانى كوردستان بگەن.
- ۷- دامەرزەندەكى دەرچەۋى كۆلەۋەكانى كۆمپيوتەر (IT)، كارپەكەرنى لە بۈرە كارگيرى ئىلكترونىيەكاندا.
- ۸- كارپەكەرنى كارمەندەكان بە نامىرە ئىلكترونىيەكان بە شۆمەيەكى فەرمى.
- ۹- نارەندەمەۋەكى كارمەندەكان (فەرمەنەكان) بۇ ۋەتەننى شارمزا لەم بۈرەمدا، ۋەك بەرەتەنەۋى نەمەيەكى پاپان ...ھتە.
- ۱۰- بە ئىلكترونى كەرنى ۋەزەمەتلىك، بۇ نەمەۋە كە كارمەكانى ئاسان بىت، ۋەك ۋەزەمەتى پەرومەدە، يان ۋەزەمەتى خەلگەن، بىلا.
- سەرچامەكان:**
- ۱- پەرتووكى قورنەنى پەيۋىر (تەفسىرى ئاسان).
- ۲- پەرتووكى (بەرتەۋەرنى تەكەنەۋى زانىيارى)، (ن. نەمەۋە نەمەۋە).
- ۳- پەرتووكى (كۆمپيوتەر زەمانى بىسك)، (ن. نزار ابراهيم محمد).
- ۴- پەرتووكى (yahoo massager)، (ناھىۋا سالىح قادىر).
- ۵- پەرتووكى (ئىنسانىيەتلىك ئىنتېرنېت)، (ھەيىن مەلا كەرىم بەرزەنجى).
- ۶- پەرتووكى گەرنەنى (مەيدەي ئىنتېرنېت گەرنە ياساپەيەكانى)، (ن. سامان ھەۋزى، ۋ. ھەنەر رەسول).
- ۷- پەرتووكى (ادارة الوقت)، (الاستاذ دكتور ربيعى مصطفى عليان).
- ۸- پەرتووكى (فن إدارة الوقت والاجتماعات)، (سليم و سامى) محمد ھاشم «حرير».
- ۹- پەرتووكى (الإدارة الإلكترونية)، (دكتور/نجم عبود نجم).
- ۱۰- پەرتووكى (اقتصاديات الحمل)، (د. محمد طافه) و (د. حسين عجلان حسن)

كەلەشپىرو بەرەبەيان

پىرسى:

- ئەمىرۇ چۇن خۇر ھەلەت؟
+ ھەرەك ھەموو پۇزەكەنى تر.
- بەلەم من لە گۈندەكە نەبووم.
+ لە گۈندەكەدا سەدان كەلەشپىرى تر
ھەيە.

كەلە شپىرەكە بە شەرمەزارىيەو
وتى:
- من لەو بىرۈبەدا بووم كە جگە لە
من كەسى تر نىيە!
مىشكەكە وتى:
+ ئەو بىرگىرەنەمەيە ھەموو
لوتبەرزىيە.

لە كۆتايى شەودا كەلەشپىرەكە ئارىيان
ھاتەدەرمەو جىگايەكى ھەلەزارد، گۈنى
لە قوقەي كەلەشپىرەكە بوو كە لە ھەموو
لايەكەو بەرزەمەبوونەو، كەلەشپىرەكە
ھەردوۋ بالى دا بەيەكداۋ مى ھەلەپرى
بە دەنگى بەرز قوقاندىۋ دەنگى تىكەل
بە دەنگى كەلەشپىرەكەنى تر كرد. پاشان
شەبەقلىكى جوان ھەلەت.
سەرچاۋە: حكايات قىل النوم

بىرى لە گۈندەكەيان دەكردەو
خەمىالى بۇ لاي نازادىيەكە دەقەرى،
لەمەرخۇپەو دەيگوت، خەلگى گۈندەكەم
ئارام ناگرن لە سەر دووركەوتەوۋى من
لىيان، من ھەموو بەيانىيەك لەخەو
ھەلەيان دەستىم.

پىاۋىكى خەلگى دىكە ئارىيان ھاتو
لە پاش سلاۋكردن وتى:
- ئەو جى دەكەت لىزە؟
+ دەمەۋىت ئەم كەلەشپىرە بىرۋەش.
- من لىت دەكەم.
پىاۋەكە كەلەشپىرەكە كرىۋ بىردىيەو
بۇ گۈندەكە، كەلەشپىرەكە بە دلخۇشپىيەو
وتى:

من زانىم كە گۈندەكەم قىۋل ناكەن
من لىيان دووركەومەو، بۇيە بە ھەر
نرخىك بىت دەمگىرەنەو بۇ لاي خۇيان،
بۇ ئەوۋى سېدەيان بۇ ۋەدەرخەم. كاتىك
كە گەشتە ناۋ ناۋايەكە، كەلەشپىرەكە
توشى سەرسۈرمان بوو، بىنى ۋاخەلگى
لە خەو ھەستاونو خۇزىش ھەلەتوۋە.
كەلەشپىرەكە مىشكىكى بىنىۋ لىي

ئارىيان بەيانى زوۋ لە خەو
ھەلەسا، كەلەشپىرە سۈرەكە گىرتو
قاچەكەنى بەباشى بەستو خستىيە ناۋ
سەبەتەيەكەوۋە بەرمو شار بە پىكەوت..
لە بازارى پەلەۋەفرۇشەكاندا
سەبەتەكە داناۋ چاۋەپروانى كىرپىكى
دەكرد.

ھەركەت كەسنىك لىي نىزىك دەبوۋەو،
تەماشايەكى كەلەشپىرەكە دەكردو پاشان
پىرسىارى نىرخەكە، پاش ئەوۋى لەگەل
(ئارىيان) دا پىكەندەكەوتەن، دەۋرۋىشتو
دوۋردەكەوتەو.

كەلەشپىرەكە لە دەروۋنى خۇيدا وتى:
كەۋا بوو ئارىيان دەمەۋىت بىمقۇشتى.
دەستىكرد بە جۈلەجۈلۋ ھەۋلەدان بۇ
خۇدەربازكردن لە ناۋ سەبەتەكە، بەلەم
ھەۋلەكەنى بىناكام بوو، تۈنەي ئەم كارەي
نەبوو.

بە تۈرەيەوۋە وتى:
چۇن بە (شار) دا ھەلەدەن لە كاتىكدا
من جگە لە بەنەبوون، ھىچى ترم تىدا
نەبىيەو.

بەرپر سیارییه تی ئاماده کردنی رۆڵه کانمان بۆ بازاری کار

نهم سهردهمهی تیایدا دهژین که
ناسراوه به دابهزینی ئاستی ناکار،
له دهرنجامی به جیهیشتنی پیشه ی
بهروهمهیه بو خزمه تکار، ناومال،
هاوړی، که ناله ناسمانیبه کان، شه قامه کان،
دهبینین همتاوه کو خاومنکاره کان و
کارگه کانیش دوودلن له دامه زرانندی
لاوه کانمان، چونکه روانینیکی خرابیان
له سمر لاهوکان له لا دروستبوه، نه گهر
ئاوا به ردهوام بیت ئهوا گرفتی بیکاری
که له که ده بیت، ههر بو یه پزویسته
له سهرمان ههر له ئیستاوه به پوولی
سهرمکیان هه لبتستین. ههروه که له
ناکاره سهرمکیه کانی کاریش به نمونه
پنځخستن، پیککاری، کوژشکردن، وردی
له کارکردن، به ناگایی، نهرمونیانی له
مامه له کردن، خود پیککردن، که ههرواو
له خوړا پیناگات، به لکو له پنگای
فیرکردن و مهشکردن و مرده گیریت،
گرنگتریش ئهویه که هه میسه نمونه
بین له هه لسه که وتو ژپانی رۆژانه مان،
لیرمشدا هه لودمه دین که له ماله وه
دهست پیکه یین به خستنه روو چۆنیمتی
شیکردنه وهی براکتیزه کردنی ئهوا

ستراتیژی‌بانه‌ی که یارمه‌تیدمرن له‌سمر
پهرمه‌پدانی کارامه‌یی داواکراو له بازاری
کار.
باشترینیش که تا ئیستا
له‌بهردممان هم‌بیت نه‌ومیه که (شیکی
کارونا)ی پسپۆز له بوازی په‌روه‌ده‌ی
نوئ پێشکه‌شی کردووین:
- سه‌هرنجدانه سه‌ر کوالیتی کار:
به واتای به‌رهمی کاری باشت‌ر له‌وه‌ی
که پێشبینی کراوه، یان نه‌وه‌ی که
داواکراوه، به‌رله‌وه‌ی که ده‌ست بکه‌ین
به مه‌شکردنی رۆله‌گانه‌مان له‌سمر
کوالیتی کار، پێویسته له خۆمان
بپرسین، ئایا ئیمه ئهم سیفاتانه‌مان
هه‌یه، یان نا؟ چونکه کێشکردنی
کارامه‌په‌یه‌کان به ته‌نها له فێرکردن و
مه‌شکردنه‌وه نایه‌ت، به‌لکو له پێگای
تێبینیکردن و لاساییکردنه‌وه‌ی که‌سانی
تره، به‌تایبه‌تیش ئه‌گه‌ر به‌ریه‌که‌ه‌وتنی
پۆژانه هه‌بێت، به نه‌ونه نه‌وه‌ی که
له‌گه‌ڵ دایکو باوک روودده‌ت، لێره‌دا
(فیکی) ده‌لێت: له سیفاته‌کانی خاومن
کوالیتی له کار نه‌ومیه که خالی هه‌یزو
لاوازی خۆی بناسێت، درک به‌وه بکات که

له ژيانيدا پيوستتياى بۇ پهرمپندانو
خوۋى بۇ ناماده بىكات، متمانەى به
كواليتى كارمكهى بېت تا پلهيك كه
ناوكهى بخته سهرى به بى ترسو
دوودلى.. هميشه متمانەى بېت بهوى
ئەوه دىكات كه به لىندىكات، كواليتى كارى
كه سانى تىرش به همد ورمدرگىرتو
پىيان رادىگه بىنيت، ئەمەش دىتوانرېت
بناغمهكى لەناو مالدا دىست پىبكات له
رېگای مەشھېگىردنى رۆلەكانمان لەسەر
هەلبىزدانى باشتىرېن كالاى سەرمكى،
يان كه مالىات، بۇ نمونە به شدارىان
پىبكهين له بېياردانى لەسەر كېرىنى
كالاپەك به نمونە: داوايان لىدەكهين
لىستېك نامادە بىكەن بهم تاپەبەتمەندىيە
داواكراوانەى بهرهمەكه، له داويدا
گەلىك جوړى ئەم بهرهمەيان دىخەينە
بەردەمو داوايان لىدەكهين دوو لىست
نامادىكەن به تاپەبەتمەندىيە ئەرىنىو
نەرتىنيەكانى هەر جوړېكيان، لەسەر
ئەم بنەماپەو دىرمنجامەكهى كالاپەكه
دەكېرن.

- پشت بهخۆبەستن له كار: به
اتاي باشتىرېنى پىشكەش بىكەين كه

هه‌مانه له کاتی ئەنجامدانی کار به بێ پێویستی بوون به چاودێر، یا تێبینەر، له پێنماپییه‌کان دلتیا دمیینه‌وه تا به‌دحالییوون ڕوونه‌دات، سه‌رنجدانه‌کار له‌بری ئەوهی چاودێری ئەوه بکه‌ین که کەسانی تر ده‌یکه‌ن، به‌رپر سياریه‌تی له کار قبوڵیکه به دانان به هه‌له کاتیک که ڕوودم‌داتو په‌نا ببریته‌به‌ر پێشکه‌شکردنی پاساوه‌ینه‌وه، ئەو کارانه وهر بگره که تواناداریت هه‌یه تیا داو دمتوانیت جێبه‌جێان بکه‌یت، جگه له‌مانه ڕه‌ت بکه‌وه، له کاتی نه‌توانینی هه‌لسان به کاریک، دانی پیا‌دم‌نیین، گه‌ران به دوا‌ی دهره‌فت بۆ به‌کارهێنانی تواناکانو به‌ره‌م‌پیدانی بواری گاته‌پێکردن و گومان‌بردنی کەسانی تر نه‌دریت بۆ که‌م‌کردنه‌وهی وهرمان بۆ گه‌یشتنی به نامانج، که سه‌ربه‌خۆییو پشته‌به‌سته‌ن پێویستی به خۆ‌بردنه پێشه که دمتوانین ڕۆله‌کانمانی له‌سه‌ر مه‌شق پێکه‌ین، له ڕێگای گه‌شو‌گۆکردن له‌گه‌ڵی‌اند له‌سه‌ر جۆنییه‌تی هه‌لسوکه‌وتکردن له کاتی ڕوودانی باریکی دیاریکراو که پێویستی به هه‌لو‌ئێسته، بۆ نه‌وونه نه‌جوونی بۆ هه‌تابخانه‌وه که‌له‌که‌به‌وونی کاره‌کانی هه‌تابخانه‌ی، که داوايان لێ‌ده‌م‌ک‌ریت ئەو هه‌نگاوه‌ دابه‌ڕژن له‌سه‌ر کاغەزێک له دوا‌یدا گه‌شو‌گۆ له‌سه‌ر کواڵیتی هه‌ر هه‌نگاوێک بکه‌ن که نایا هه‌لو‌ئێست وهرگره، یان نا؟

- بیرکردنه‌وهی داهینه‌رانه: هه‌روه‌ک ناسراویشه که بیرکردنه‌وهی داهینه‌رانه یارمه‌تیدهره له‌سه‌ر ناسینی گه‌شتو له دوا‌یدا توانای له‌سه‌ر چاره‌سه‌رکردنی له ڕێگای دانانی ئەگه‌رو ناسینی کاریگه‌رییه‌کانی، یان دهره‌نجامه‌کانی به‌گه‌شتی، بۆنه‌وهی هانی ئەم‌جۆره بیرکردنه‌وهیه‌ بده‌ن، ئەوا پێویسته دوور بکه‌ینه‌وه له ڕه‌خنه‌ی ڕوخینه‌ر، و‌ه‌کو ئەم‌جۆره بیرۆکه‌به‌شی سه‌ره‌که‌وتوو نییه، هه‌ر بۆیه کاتمان بۆی نییه، خه‌لک چیمان پێده‌نێن، ئەمه‌ گه‌رفتی ئێمه نییه، با کاتیکی تر گه‌شو‌گۆی له‌سه‌ر بکه‌ین، بیرۆکه‌یه‌کی کۆنه (که بلێیت، ڕۆله‌که‌م) له بری ئەمه‌ باشت‌ره بلێین که زۆر باشه، سه‌رسامم پێی، پێده‌چیت تۆ ئەم‌ڕۆ عه‌ق‌لت به شێوه‌یه‌کی داهینه‌رانه

کار بکات، به‌راستی تۆ به‌هره‌مه‌ندی، تۆ زۆر به خێرای فێردم‌بیت، ...هتد.

- بیرکردنه‌وهی ڕه‌خنه‌گرانه: لێ‌ره‌دا (فیکێ) پێداگری ده‌کات له‌سه‌ر گرنگی بنیاتنانی تواناکان له‌سه‌ر جیا‌کردنه‌وهی نێوان پاست‌گۆییو درۆ، چونکه ئەمه پشک‌داری ده‌کات له‌سه‌ر سه‌ره‌که‌وتن له ژیان، چونکه ئەوهی باوهرمان پێیه‌تی که پاستیه‌ ئەوا ڕۆلی گرنگو کارای هه‌یه له‌سه‌ر ره‌فتارم‌کانو به‌یارم‌کانی که دهرژین، چونکه هه‌موو ئەوهی ده‌گوت‌رین پاستی نییه‌و هه‌موو ئەوه‌شی که دهم‌بیریت ره‌فتاریکی راسته له راست‌یدا هه‌روا بێت، بۆ ئەمه‌ش به‌لگه زۆره، بۆ نه‌وونه مه‌اله‌کانمان ڕۆژانه هه‌م‌بارهی زۆرو جیا‌وازیان له زانیاری ده‌خ‌ریته به‌رده‌م له ڕێگای که‌ناله ناسمانیه‌یه‌کان، ڕیکلامه‌کان، ئەو گو‌فتارو کردارانهی که کەسانی تر ده‌بێ‌ن و ده‌یکه‌ن له هه‌واری، هه‌تا‌وه‌کو ئەو کەسانه‌ی که به پێشه‌نگی خۆیانی ده‌زانن، لێ‌ره‌دا ئەگه‌ر توانایان نه‌بێت له‌سه‌ر جیا‌کردنه‌وهی له نێوان راستو هه‌له، راستو درۆ، ئەوا ده‌بنه هه‌ربانی ئەو کەسانه‌ی که یاریان پێده‌که‌نو به‌رمو ناپاستیه‌یه‌کیان ده‌بن که دهم‌تخۆشی له کۆتاییه‌که‌یان ناک‌ریت! هه‌ر بۆیه پێویسته به ناگه‌بین له گرنگی به‌ره‌م‌پیدانی بیرکردنه‌وهی ڕه‌خنه‌گرانه، چونکه ئەمه یارمه‌تیان ده‌دات له‌سه‌ر پشک‌ینیو دلتیا‌بوونو تافیک‌کردنه‌وهی زانیارییه‌که‌یه به‌ر له قبو‌ل‌کردنی، هه‌ر بۆیه پێویسته که ناماد‌م‌یان بکه‌ین بۆنه‌وهی توانادارب‌ن له هه‌لسان به‌م ڕه‌وسانه به شیک‌ردنه‌وه، ڕاو‌ژ‌کردن، ناو‌ب‌ژ‌کردن، به‌کارهێنانی به‌لگه دوا‌ی دلتیا‌بوون له سه‌رچاوه‌که‌ی، باب‌ه‌ته‌کان بخ‌ریته ژێر ڕک‌فی عه‌ق‌ل به‌ر له هه‌ستو سۆز، به‌م‌جۆره ڕۆله‌کانمان مه‌شق پێده‌ک‌ریت له‌سه‌ر به‌رده‌وام‌بوون له گه‌ڕانو په‌رسیارکردن له‌سه‌رچاوه‌ی هه‌موو زانیارییه‌که هه‌روه‌ک هۆکارو به‌لگه‌نامه‌شیان پێشکه‌ش ده‌ک‌ریت (ئه‌گه‌ر پێویست بکات)، په‌رسیارکردنیان هه‌رام‌ش نه‌که‌ین، یان له به‌های که‌منه‌که‌ینه‌وه. ئەمه‌ش هه‌مووی ده‌بیت له ڕێگای گه‌شو‌گۆکردن له‌گه‌ڵیان له کاتی سه‌ه‌رکردنی ته‌له‌فزیۆن، یان دوا‌ی خۆ‌پێندنه‌وهی هه‌واله‌که، یا زانیارییه‌که

که له ڕۆژنامه، یاخود به‌رتو‌ک‌یک، یاخود په‌ندو وته‌ی به‌نرخ که به‌کار‌دێت له لایه‌ن هه‌واری، ناسیاو، یا که‌سه نزیکه‌کانی.

- تواناداربوون له‌سه‌ر مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ زانیارییه‌کان به کارایی:

ده‌ست‌خ‌ستی زانیاری به کارزانی هه‌روه‌ک بریتیه له تواناداری له‌سه‌ر مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵی‌دا، دمتوانین ئەمه‌ش ده‌ست‌به‌خه‌ین له ڕێگای ڕیک‌خ‌ستی لیستو هایلێ پزیشکی، یان ئەکا‌دی‌می هه‌ر تاکیکی ناو خێزان، له ڕێگای تۆمارکردنی ڕووداو‌م‌کان، یان کاره گرنگه‌کان له‌سه‌ر ڕۆژمێری مانگانه، که لێ‌ره‌دا دمتوانین ڕۆله‌کانمان به‌شداری پێکه‌ین له به‌ڕۆسه‌ی کۆکردنه‌وهی زانیاریو ڕیک‌خ‌ستی له هایل‌م‌کانو تۆمارکردنی ڕووداو‌م‌کانی.

- تواناداربوون له‌سه‌ر کارکردنی به کۆمه‌ل: له‌وانه‌یه له داها‌تو‌دا مه‌اله‌کانمان ناچار بکه‌ین که له شێوه‌ی تیم‌دا کاربکه‌ن، له پێناو جێبه‌جێکردنی په‌ڕۆژه‌یه‌که به نه‌وونه، هه‌ربۆیه پێویسته که ناماده‌بن بۆ مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ کەسانی تر به‌یچ ڕووبه‌ڕووبونه‌وه، هه‌ربۆیه دمتوانین که مه‌شقیان پێ بکه‌ین له‌سه‌ر ئەمه له ڕێگای دۆزینه‌وه‌ی دهره‌فتی کاری به کۆمه‌ل له نێوان خێزان، بۆ نه‌وونه دابه‌ش‌کردنی به‌ره‌پر سياریه‌تیو به‌شداری پێ‌کردنیان له پاک‌کردنه‌وه‌ی باخچه، یان مال، که لێ‌ره‌دا دلتیا ده‌بین له‌وه‌ی که هه‌موو تاکیک به ڕۆلی خۆی هه‌لساوه، فشاری‌شان ناخه‌ینه سه‌ر بۆ جێبه‌جێکردنی کاره‌که‌یان سه‌باره‌ت به‌م ڕێگایه‌ی که ئارم‌زو‌مانه، چونکه له‌وانه‌یه ڕێگای تابه‌ت به خۆیان ده‌بیت له جێبه‌جێکردنی کاره‌کاندا، هه‌روه‌ک ده‌بیت که گو‌ی‌گرتن له به‌یرو‌پا، ئارم‌زو، گرنگ‌یدانه‌کانیان هه‌رام‌ش نه‌که‌ین به‌ر له هه‌ر به‌یاردانی‌ک، قبو‌لی به‌ره‌پر سياریه‌تیش بکه‌ین له کاتی ڕوودانی هه‌له‌یه‌که له جێبه‌جێکردن، یان به‌یاردان، ده‌بیت دانه‌به‌ڕپین له وته‌و به‌م‌فی پیا‌هه‌ڵدانو هاندان، گرنگ‌تر له‌مه‌ش هه‌مووی ئەوه‌یه که بێ به‌لێن نه‌بین به‌رام‌به‌ریان، بۆ نه‌وونه، نه‌ب‌ردنیان بۆ بازار، یان پارک‌یک له کاتی که کاره‌که‌یان به ته‌وا‌وی به پێی پێویست ته‌وا‌و‌کرد.

باشترین نوپنەرانە فروش.. كين؟

سەلىقەيەكى زۆرە. بەلام لە يەك گۆشەوہ لە کاروبارمەکان دەروانییت. ھەر لەبەرئەوہ ئەم چەشنە، لە ھونەری فروشدا پتووستى بە خولى راھینان ھمە.. تا فێرى چۆنیتى پوانىن لە گشت گۆشەکانى بابەتەکەوہو توندوتۆلگرنى پەيوەندى پاستەوخو، لە نۆوان خۆى کپارمەکاندا بېيت. ئەم چەشنە کە ۱۵٪ تۆزىنەوہکە دمنۆيت. خاومنى ئەو توانايانە، کە پکە خۆشدەکەن، بېيت بە يەکیک لە شارمەکانى فروش.

۴- چیرۆکخو:

لە بەرپاکردنى پەيوەندى دۇستانە لەگەل کپاراندا پەلەيەتى، ئەويش پەوى چەند وێنە نمونەيەکیان، لە ئارادا ھەيە، پيەمداتو ئەوى دمیلت، دمیسلەيیتو بەلگەش لەسەر ئەوہ دمیلتەوہ، کە ئەو بەرھەمو خزمەتگوزاریانە کۆمپانىا پشکەشیان دەکات، زۆر پتووستە بۆیان.. بەلام ئەم چەشنەى نوپنەرانى فروش، جارجارە ناتوانن بۆسەر ئەو چیرۆکانەى دەيگپرنەوہ، زال ببن.. ئەويش پەوى درێزمان پيەمداتو بیری کپاران پەرتەوازە دەکاتو کاتیان وەك تۆزى بانان لیدەکات، پتەوہى ھىچ گرێبەستىک بەدى بېيت. ئەم چەشنە کە ۷٪ تۆزىنەوہکە پتەيگەيیت، پتووستیان بە کەمکردنەوى قسەو قولبۆنەوہیە لە باسکردنى تايەتەندىيەکانى بەرھەمەکە، یان خزمەتگوزاریيەکەدا، ھەلەت پتەوہى زۆر درێژە بکیشیت.

لە دەستەى فروشدا، بەزرتريىن تیکرای فروش بەدى دەيیت. باشترین کار، بۆ ئەم چەشنەى نوپنەرانى فروش، راھینانى کارمەندە نوپنەکانى فروشە، تا ئەزموونو شارمەزايەکانى، بگوازیتەوہ بۆیان، ھەروەھا لە ھونەرى فروشیدا، نامۆزگارى کارمەندە کەمتواناکیش بکات. ئەم چەشنە ۹٪ ئەو نوپنەرە فروشانەن کە، لە تۆزىنەوہکەدا بەشارپیان کردبوو.

۲- پتەيگەيى گرێبەستەکانى فروش: گرێبەستە گەورەکانى فروش پادەپەيیت (ھەلەتە لە فروشى بەرھەمەکاندا، ئەك خزمەتگوزاریيەکان)، لە وەلامدانەوى پەخنى کپارانیشتا زۆر بەتوانايە، بەلام شىوازە ھىمنو نەرمونايەکەى لە گەتوگۆکردنى لەگەل کپارەکاندا، پەنگە سەرنجى بپک کپارەکیشیتو لەبارەى ئەوى لى دەيیت، بەرەو بېرپەرتيیان ببات. ھەر لەبەرئەوہ ئەم چەشنە پتووستى بە خولى راھینانە، تا لە فروشى خزمەتگوزارى و ھانداندا، پەرە بە تواناکیى بديت. ئەم چەشنەش ۱۳٪ تۆزىنەوہکە، پتەيگەيیت.

۳- پۆزگاز:

باش دەزانیت؛ چۆن گوێ لە کەسانى دیکە راپگرت. لەچارەسەرکردنى گرفتەگانو دۆزىنەوى چەند چارەسەرى جیوازو گونجاندنىشیاندا بۆئەوى پتەيگەيى کپارمەکان دابین بکات، خاومنى

سالانە کۆمپانىاکان پارەيەكى زۆرۆزەوہند، بۆ بەرزکردنەوى ئاستى ئەندامانى دەستەى فروش، بە خەرج دەدەن، بەلام ھەردەم بەرھەمەکەى جى پەزامەندى نييە. ھەر لەبەرئەوہ، بپک توێژەر، ھەستان بەسەرئەجداى ۶۰۰ کەس لە نوپنەرانى فروش، لە کاتى کۆبۆنەوى دەستەى فروشدا. لەو تۆزىنەوہیەدا بۆیان دەرکەوت، نوپنەرى فروش ھەشت چەشنى ھەيە. تەنھا سيانى يەکەميان (واتە ۲۷٪ یان) دەتوانریت بمنۆيتەرى فروشە بەکارمەکان دابنرین. ھەرچى پتەيگە چەشنەکەى کۆتايە (واتە ۶۲٪ یان)، لە بە ئەنجامگەيانندا سستو لاوازن.. بەلام ئەوى ماہى خۆشچاليیە لەم کارەدا، ئەوہیە کە.. ئەم ھەشت چەشنە، سروشتىکى پەختارى دمنۆيتو چەند تايەتەندىيەكى چەفەستوو نین، کە گۆرئاکارى پەسەند نەکەن. لێرەو ئەگەر بەرپۆمەرى فروش، بەباشى لەم ھەشت چەشنە گەيشت، ئەوا دەتوانیت فروشیارى شياو، بەيى لپھاتوويىو چەزەکانى، لە شوپنى شياو دابنیتو تواناکیى ھەر نوپنەرىکى فروش بەکار بېيتو بەگەرى بخت. ھەشت چەشنەکەش ئەمانە:

۱- شارمەز:

بەرھەمەکان بەئاسانى دەرپۆشیتو سەبارت بە کۆمپانىاو خزمەتگوزاریيەکانى، کارگەرييەكى باش، لای کپاران جى دەيیت. ھەروەھا لەجاو ھاوکارمەکانى

۵. زور قالدو:

ئەم بەرھەمە دەپىرۇشەيت، باش دەپناسىتو زور يەتۇندىش باومرى پىيەت، بەلام مەمانى بەخۇى نىيە. ئەمەش لە پەيۋەندىكرىنى لەگەل گەورە كپاراند، كاريگەرى دەپت. ھەمىشە لەسەر خستە پرووى تايپەتمەندىىو ناوازمەيەكانى بەرھەمەكە، بە دوورودرىزى.. پىدادەگرىتو كوى بۇ پىداويستىيەكانى كپيار رانگرىت. ئەم چەشنەش ۱۹% ى تۆزىنەۋەكە پىكەدەپت.

۶. خوينەرى سىنارىيۇ:

تايپەتمەندىيەكانى ئەم بەرھەمە دەپىرۇشەيت، ھەروھە پىداويستىيەكانى بازارو كپيارانى، باش دەزانىت.. بەلام لەسەر ئەۋەى وشە بە وشەى دەقى فرۇشەكە ۋەك خۇى — بى ھىچ گۇرانكارىيەك، يان لابردنىك، يان جىگۇركىيى ھىچ دەستەۋازە رستەپەك بۇ خوينەر بىخونىتەۋە. ئەمەش بەرەو شكىتى دەبات لە ۋەلامدەۋەدا، بەھۇى رەخنە لە پەمەكانى كپياران.. كە لە دەقى ئەم «سىنارىيۇ»ى فرۇشەى لەبەرى دەكاتو لەگەل ھەموو كپيارىكدا دەپلەتەۋە، نەھاتەۋە.

ئەم چەشنە لە نوپنەرانى فرۇش پىۋىستىيان بە چەند خولىكى رايانان ھەپە.. تا فىرى جۇننىتى ۋەلامدەۋەى سەرىپىيەنە بىيەت، بۇ ئەم پەرسىيارو رەخنانەى كپياران ھەپەنە. ھەروھە بۇنەۋەى فىرى بابەندەبەون بىرىت بە پىت بە پىتو وشە بە وشەى دەقەكانى فرۇشتەۋە. ئەم چەشنەش ۱۵% ى تۆزىنەۋەكە بەكار دەپت.

۷. دوزمنكارانە:

ئەم چەشنەى نوپنەرانى فرۇش، گرەپەست بە باسلىكى ماددى بوخت دادەپت، ناشتوانىت ئەۋە لە كپيارەكەى بشارىتەۋە. ئىدى لە سەۋدەگەرى دانوساندا قال دەپتەۋە پىدادەگرىت، تا جۇن پىى خۇشەۋ بەو نرخەى بەدلىەت، دەپىرۇشەيت. جاروبار ئەۋە دەپت بە مايەى پىكەنەنى گرەپەستى گەورە، بەلام زۇرجار كپياران، لەو شىۋازە دوزمنكارانە زالخۋازىيەى پەستو بىزارن. ھەر لەبەر ئەۋە ئەم چەشنە پىۋىستىيان بە رايانانە، بۇ دەستكەۋەتى چەندەن سەلىقەى جۇراۋ جۇرو ناشابوۋنى زۇرتەر بە پىداويستىيەكانى بازارو كپيار. ھەروھە پىۋىستى بەچەندەن خولى رايانانە

لە بىۋارى گەشەپىدانى خودو سەلىقەى پەيۋەندىۋ جالاكى كەسىتى ھەپە. ئەم چەشنەش ۷% ى تۆزىنەۋەكە دەپت.

۸. كۆمەلەپەت:

لە بەجىيەشتىنى كاريگەرىيەكى باش، سەبارەت بە كەسىتى خۇى، دەپىشخەرى دەكات. ئەۋەش لە رىگەى ئەۋە وتۇزە دۇستانانەۋەپە، كە تىپدا سەبارەت بەبابەتە تايپەتەيە دالخۇشكەرمەكانى خۇى دەۋەت (ۋەك قەسەردن سەبارەت بە مندالەكانىۋ ئۆتۈمپەلەكەى)، بەلام زۇرجار لە گەپانەۋە بۇسەر كزۇكى بابەتەكە شكىت دەپتەۋەى لە بەنكامگەپاندىنى زۇر گرەپەستىشدا سەركەۋتو ناپىت.

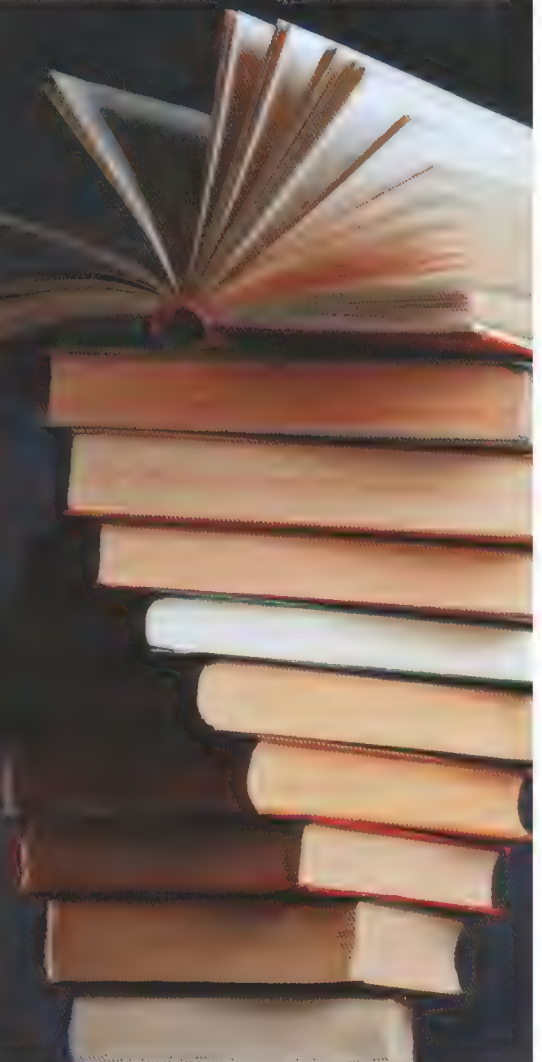
ئەم چەشنە پىۋىستى بە چەندەن خولى رايانانە، تا لە رىگەپانەۋە. فىرى خىراگۋاستىنەۋە بىت، لە باسوخواسى كۆمەلەپەتەۋە بۇ قەسەردن سەبارەت بەو خستەۋەۋەى لەگەل كپياردا لى دەۋەت. ئەم چەشنە ۱۵% ى تۆزىنەۋەكە دەپتەۋەى پىيىش باشتەر، لە نىزىكەۋە بەرپەۋەبەرەكەى چاۋپىرى بىكات، بۇنەۋەى خىراۋ راستەخۇ رىنۋىنى بىكات.

المختار الإداری: ۱۱۱

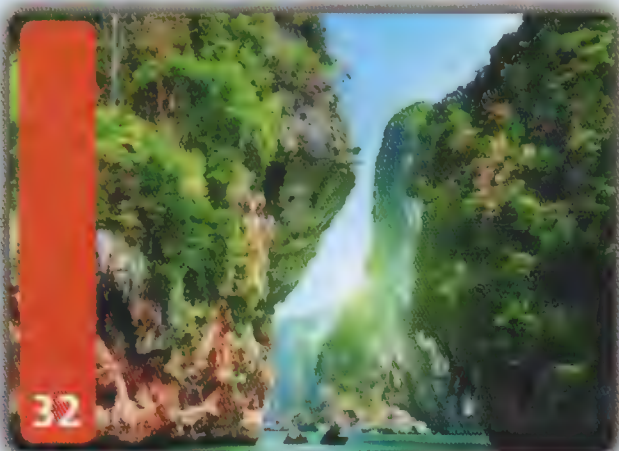
نارین

بۇ چاپو بلاۋ كوردنەۋە

بە ھاۋكارى سەنتەرى گەنجانى سلىمانى
ھەلدەسىت بە كوردنەۋەى پىشانگايەكى كىتەپ لە
ھۆلى سەنتەرى گەنجان لە رۇۋانى ۱۱۲۲ تاكو
۲۰۱۲/۱۱/۳۱ بە داشكاندى رىژەى ۳۰%
بۇكتىيى كوردى ۵۰% بۇ كىتەپى ەرەبى.
ھاۋكات خوتەرانى (بريار) ئاگادار دەكەينەۋە
كە كۆقارى بريار لە ژمارە (۱۰) تا (۴۴) لەو
پىشانگايەدا نامىشە كرىت.

گه‌شه‌پیدان

جۇن لۇجى بىرد... شىكىستى نەدەناسى!

وداشتەنمەھمەد بۇ دوستىنى ئامېرىكى پەخشى دەنگو ۋەنە لەمەك كاتدا.

لەم كارمىدا جارىك شىكىستى ھىنا، جارىكى دىكەمەدەن جارىك شىكىستى ھىنا، ئەمە لە سالى ۱۹۲۲دا بوو، (جۇن) خۇي بەدەست شىكىستەۋە نەدا. لە تافىكىرەنمەھمەد كاتىدا سەرمتا تۈانى ۋەنەنى جىگىر بەدەست بەننىت، دەنگى رادىيۇش لە پىشتەۋىدا پەخشى بىكات، لەم كاتەدا لەخۇشپاندا بەگالتەۋە بەۋنەكەى دەگوت: ۋەنەنى ھارۋىم دىنئابە لە پاش چەند رۇۋىكى تر دەجولتەۋە، ئىتر نەنى جۈلەى ۋەنەنى دۇزىيەۋە.

(جۇن بىرۇ) لە كارمەنى بۇ داھىنانى ئەم ئامىرە ھەرگىز تۈۋشى بى ئومىدى نەبوو، ھەۋەكەنى بۇ بەرمەپىشەردى ئامىرەكەى بەجىگەپاندى ئاۋى لىنا (تەلەفىزىۋن).

سەرماى كارىگەرەى خرابى تىشكە زىانبەخشەكان بۇ سەر جەستەى (جۇن) بىرۇ) ۋە تۈۋشەردى بە نەخۇشى، بەلام لەگەل ئەۋەشدا ھەرگىز تۈۋشى بىيەۋىۋى شىكىست نەبوو. ئەۋ بەھۋى ئەم داھىنانە مەزنىۋە سوۋدى زۇرى بە مىلۋنەھا خەك گەپاند لەسەرتاسەرى جىپاندا.

سەرچاۋە: گۇفارى العربى الصفىر/

ژمارە ۱۵۱

بە پاشەكەۋەتمەكەى دەپكىرى، بۆنەۋەى بىتۈننىت ئامىرى دىكەى نۆۋى لىۋە دوست بىكات.

سەرماى ئەۋەى كە مالمەكەپان بە زۇرىك لەۋ شەمەكە كۆنەنە قەربالغ بېۋو، بەلام داپكى دىخۇشپوۋ كە دەپىنى كۆرەكەى ھەندىك لەۋ كەلۈپەلەنە بەكارمەھىننىتەۋە بۇ دوستىنى ئامىرى نۆۋى بەسوۋدتر بۇ خەك.

(جۇن بىرۇ) گەۋرەۋو، جۈۋە كۆلىرى ئەندازىارىۋ بەشى كارمەپان تەۋاۋەرد. ھەرچەند رۇۋگار تىپەردەۋو، زۈۋرەكەى ئەۋىش پەردەۋو لە كەۋەستەى كۆن. (جۇن) بىرۇ) ئاۋى رادىيۇ بىستۈۋو كە زانائى ئىتالى (ماركۇنى) داپەنەۋو. نىزگەش لە زۇر مالدە ھەۋو. ئەۋىش پەپارىدا رىكەپەرى (ماركۇنى) بىكاتو ئامىرىكى نۆۋى ۋەھا داپەننىت كە ھەر بەتمەنە دەنگ نەبىت، بەلكو ۋەنەش پىشانى خەك بىدات. ۋاتە ئامىرىك بىت ۋەنەۋ دەنگ بىكەۋە بگۈۋىتەۋە!

(جۇن)ى گەنج لە مالمەكەپان مایەۋە بەردەۋام خەرىكى تافىكىرەنەۋەى ئامىرىكانى بوو كە تادەھات پىشكەۋەتۈۋە دەۋو. دۋا ئەۋەى (جۇن) زانى كە تىشكى ژىرومەۋەشەپى خۇر دەۋاننىت ۋەنە بگۈۋىتەۋە بۇ نۆۋاننىكى دۋور، دەستىكىرد بە كۆكرەنەۋەى شەمەكە كۆنەكانى

ئامىرىك لە مالى ھەۋەۋەماندا ھەپەۋە لە زۇرىكى كاتىرەمەكانى رۇۋدا بەكارمەھىننىن، بەلام زۇرىبەمان ئاۋو زىانى داھىنەرمەكەى نازاننىن. (جۇن بىرۇ) داھىنەرى تەلەفىزىۋنەۋە لە سالى ۱۸۸۸ لەخىزاننىكى ھەۋار لە شارىكى بچۈۋكى شەركەنى ۋاتى ئەسكەلەندە لە داپكەۋە. باۋكى نەمەدەۋانى كاروبارى بىرۋى خىزانە بچۈكەلەكەپان داپىن بىكات، بۇيە (جۇن بىرۇ)ى كۆپى بىرى لە رىگەپەك كەردەۋە بۇ يارمەتەپاننى باۋكى.

لەۋ كاتەى (جۇن) تەمەنى گەپىشتەۋە سىزدە سالان، رۇۋىكانى باۋكى زۇر بەلەپەۋە سەپىرەۋو كە لە شەقامدا دىتى (جۇن) لەگەل پىۋەك مامەلەى شتەۋەشتەن دەكات، باۋكى بىسەرەۋەمانەۋە لىۋى پەرسى، (جۇن) ئەۋە جى دەفرۋىشە؟ خەرىكى جىت؟!

پىۋەكە سىۋ جۈنەپەى تەۋاۋى داپە (جۇن)ۋ پىۋىگوت، سوپاس ئەم پاتىرىيە زۇر بە كەلگەم بىت.

دەپەۋ (جۇن)ى بچۈكەلە ئەۋە بۇ باۋكى رۈۋون بىكاتەۋە كە ئەۋ ئامىرىك بۇ پەكەمجار دوستەمەكات. بۇ پەكەمجارىش شىتىك دەفرۋىشە كە لەداھىنانى خۇپەتى. ئىتر ھەر لەۋ رۇۋەۋە باروگۈزەرانى خىزانەكەپان گۇراۋ ھەر جارىك (جۇن) دەگەرەپەۋە مالمەۋە ھەندىك پاردە ئامىرى كۆنى دەھىنەپەۋە كە

چيا مەيدون

گرنگى باومر

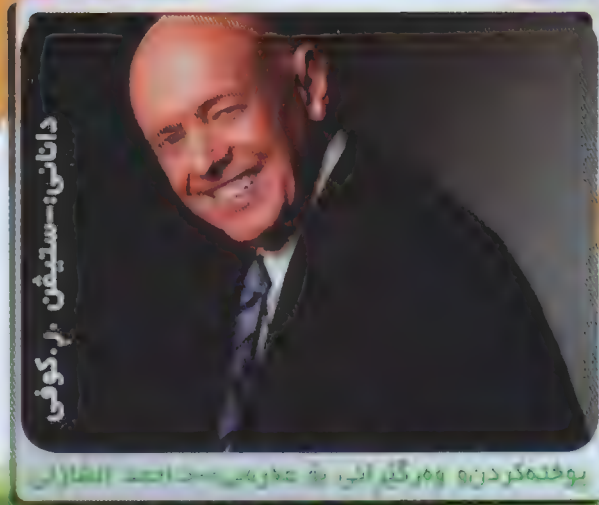
تېرگىردىن دىمىلىدىكى پۇت، ئەمەس
لەمىر ئەمەس پۇتى كە ئۇنىڭكى تەندىرەست
بۇت، لايەنى دىمىلىدىكى كۆمەلەيتىت
تەندىرەست بۇت، ئەمەس بەھۇى ئەم
بەيىمىدىيە راستەمە دىمىت كە
بەستوتە لەگەل دىمىلىدىكى كاتىك
دىمىت كە بە بۇنى خۇا دىمىت كە ھەمۇ
كاروبارمىلى ئۇنىڭدا، ئەمەس بە دىمىلىدىكى
ئۇنىڭ دىمىت كە پۇتى كە بەختەمىرى،
كەمەس خۇنىمىرى پۇتى، خۇپچەككردىن
بە باومر لە بىنەما گرنگىلى سەلەمىتى
پۇت فېكرو جەستەن پۇتى، لە دىمىت
ئەمەشەمە ھەشتىكى تىر كە پۇتى پۇتىمان
دىمىتەمە خۇرى تىدايە.
وھك چۇن پۇتىمەمە (دىمىت خۇى
لەمىر بۇت) دىمىتەمە;
(عجبا لأم المؤمن، إن أمره كله له
خير، وليس ذالك لأحد إلا للمؤمن إن
أصابته سراء شكر، كان خيرا له، وإن
أصابته ضراء صبر، كان خيرا له).
واتە، خۇا بارى باومر دىمىت زۇر سەمىرى
سەرسۇرەتەمە، ھەمۇى بە خۇر دىمىت
بەسەمىرىدا، ئەمەس تەمە بۇ باومر دىمىت
وايە، ئەمەس تۇوشى خۇش خۇر كە بۇ،
سۇپاسى خۇى لەمىر دىمىتەمە خۇر
بۇ، ئەمەس تۇشى بەلەمەمەتەمە بۇ
نارامدىمىت لەمىرى، دىمىتەمە خۇر بۇ.

كە لە ناخى تۇدایەمە دىمىت ناوى دىمىت،
بۇنەمەمە ھەندىمىت بۇت پۇتى كەمەمە،
چۇنكە ھۇزى باومر ناخە كە ھەكەمىت
دىمىت نامانچەمە ئۇنىڭ دىمىت بىكىت،
پۇتىمە بۇنەمەمە كە پۇتىمەمە بۇت لە
ھەلەزەمەمەمە ھەستى بەختەمەمەمە
پۇتىمەمە، چالاكىمەمە دىمىت كە
پۇتىمەمە نىيە.
ھەمەمەمە لىكۇلەمەمە دىمىت (د.
لىس باروت ود - د. نىل كراك دارن) لە
كەمەمە (خۇشەستى ئەمە ئۇنىڭ كە تىدا
دىمىت) ھەندەمەمەمەمە گرنگىلى تىدا
پۇتىمەمەمەمە، كە وادىمەمە ئۇنىڭ
ماناىمەمەمە پۇتى ھەمىت، ئەمەمەمەمە
(بۇنەمەمە ئۇنىڭكى تەندىرەست بۇت،
بىنەمەمەمەمە گرنگ ھەمە، ئەمەمەمەمە
زۇر سانايە، چۇنكە تەمەمەمەمەمە سە
ھەمەمەمەمەمە بە بەمەمەمەمەمەمەمە
ئەمەمەمەمەمەمە.
باومر ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
كە لەگەل خۇا بەستوتە، بەيىمىدىيەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
كە مۇمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
دىمىت).
ھەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
(لەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە)

لىكۇلەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
خۇلىفە) لە لىكۇلەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
سەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
فەلسەفەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- ماناىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بۇنىڭ كە ھەلەمەمەمەمەمەمەمەمە
خۇشى لى بىيىنەمەمەمەمەمەمەمەمە
- كۆمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەيىمىدىيەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بە بۇنەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەپۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەلەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
ئۇنىڭ ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەلەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەلەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
ئۇنىڭ ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
ئۇنىڭ ئەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمە
پۇتىمەمەمەمەمەمەمەمەمە

ۋ: بۇ كوردى: پشتىوان موبارەك

ھەوت رەفتار كە زۆرتىن كارىگەرييان لەسەر خەلك ھەيە

سەرگەوتن بۇ ھەمووان

لەم زاماندا باس لە رەفتارىكى دىكە
دەكەين كە تايىبەتە بە ھەلسوگەوت لەگەل
كۆمەلگادا...

رەفتارى چوارەم: سەرگەوتن بۇ ھەمووان

كارلىكى مۇقايەتى لە زياندا
گەلىك پەيۋەندى ھەيە، بەلەم باشترىن
پەيۋەندىيان كامەيە؟ چۇن خۇمان لەسەر
ئەو پەيۋەندىيەيە كە ھەمووان لىنى
سودمەند دەپن پەرومردە بەكەين؟
پەيۋەندىيە كۆمەلەپەيتىيەكان شەش
جۇزى ھەيە:

۱- سەرگەوتن، سەرگەوتن، سەرگەوتنى
ھاوبەش.

۲- سەرگەوتن، دۇران : كىبىركى (من
دەيىبەمەد، تۇ دەيدۇرۇنيت.

۳- شىكىست، سەرگەوتن: كەسىك
داۋاي ھىزى پىشت پىبەستراۋ دەكات بە
رەزامەندى ئەۋانى تر.

۴- شىكىست، شىكىست: كەسىك كارىك
دەكات كە ئەۋانى تىرىش زەرمەندىن،
تەننەت ئەگەر لەسەر حسابى خۇشى
بىت.

۵- سەرگەوتن: تەۋاي ھەۋەكانى
لەسەر ئەو كارانە چىر دەكاتەۋە كە
پىۋىستىيەتى، ئىتر گۇئ نادات بە
پىۋىستىۋ داۋاكارى ئەۋانى تر.

۶- سەرگەوتن، سەرگەوتن، يان رىكەوتن
نىيە: ئەگەر نەگەپىشتىنە پەيۋەندىيەكى
ھاوبەشى سەرگەوتتو، ئەۋا ئىمە رازىن
لەسەرئەۋەي كە رىكەنەكەوين.

* ئىيان قورسو پىر كىبىركى دەبىت
ئەگەر بە لۇزىكى ((ئەگەر خەلكى
تر براۋەد سەرگەوتتو بوون، ئەۋا من

دەيدۇرۇنم))، لىنى پروانين.

* باشترىنى ئەو پەيۋەندىيەنەش بە
شىۋەيەكى رەھا بىرىتىيە لە (سەرگەوتن،
سەرگەوتن...)

((سەرگەوتن بۇ ھەمووان)) لە كاتىكدايە
كە تايىبەتە بە دۇزىنەۋى چارسەرى بە
سودو جىگەي رەزامەندى بۇ ھەردوۋلا لە
كاتى گەتوۋوگۇ پەيۋەندىيەكاندا "ئەك بۇ
پەككە لەسەر حسابى پەككىكى تر".

* ئەم رەفتارد زۆر شتت بۇ
دروستەمكات، لە كاتىكدا وات لىدەكات
بە ئاسانى بەگەيت بە رىكەوتن لە ئىۋان
ھەردوۋلا، ئەم رەفتارد پىت دەلىت،
ھەمىشە ھەلپۇزدىنى سىيەمىش ھەيە
ئەك دوو ھەلپۇزدىن (بىرنەۋە، يان دۇران)
... بەلگو ھەمىشە ھەلپۇزدىنى سىيەمىش
ھەيە، ھەلەدەدات پەيۋەندىيەكە چاك
بكاتو ھەردوۋلا پىكەۋە بىيەنەۋە، بەدۋايدا
بگەرى.

ئەم پەيۋەندىيە پىنج رەھەندى
ھەيە:

* كەسىتى: (كە بەردى بناغەيە):
* دروستى ئەو بەھايەي كە ئىانمان
لەسەر بىنەماكى دادەننىن.

* پىگەپشتن: ھاۋسەنگى ئىۋان
نازاپەتىۋ دەستكەۋت.

* كرانەۋەي ژىرى ئامادەكى
بىروھۇش.

* پەيۋەندىيەكان: روپامايىۋ
رېزگرتنۋ سەرسۇرمان، تىپروانىنى لايەنى
بەرامبەر.

* رىكەوتن: كە سىستەمى ھەلسوگەوتو
پەيۋەندىيەكان دەگۇرپت لە سىستەمى
ستونىيەۋە (سەرۋو ژىردەستە) بۇ
سىستەمى ئاسۋى (ھاۋبەشۋ گروپەكەي)،

زۆر بواری ھاۋكارى دەگۇرپتەۋە، ۋەك:
* ئامانجە داۋاكراۋەكان: چى بەكەينۋ
كەي!!

* رېبىرى (پىنمايى): ئەو نەگۇرپەنى
كە لەسەر بىنەمايان كارەكە دەگۇرپت..

* سەرچاۋەكان: مرقىۋ تەكەنەلۇجىۋ
ھونەرىۋ رىكەخراۋەيى.

* بەرپرسىيارىتى (سىستەمى
لېپرسىنەۋە): پىۋەرى شىۋازى
جىبەجىكردن ھەلسەنگاندىن.

* ئەنجامەكان: لە ئەنجامى
ھەلسەنگاننەكەۋە چى روۋدەدات..

پىۋىستە فەرمانبەر لەم سىستەمە
تېپىكات، لە كاتىكدا فەرمانبەر خۇي
بەپىۋە دەپات لەو چوارچىۋەيە كە
پىشتىر دانراۋە، پاشان رۇلى بەپىۋەبەر
دېت، لە دەستپىكردن بە كارو لاپردنى
نارەھەتتەيەكان لەبەردەم فەرمانبەرمان..

* سىستەمى پالېشتىكردن: پىۋىستە
پاداشتەكان لەگەل چالاكىيەكاندا گونچاۋ
بىت.

* چالاكى: چۆنىيەتى بەجىلەننىنى
((سەرگەوتن بۇ ھەمووان))

* تىپروانىنى كىشەكە لە تىپروانىنى
ئەۋانى ترمەۋ..

* ئاسىنى خالى بىنەپتو ھەرجىيەكەش
پەيۋەندى پىۋە دەبىت.

* باشترىن چارسەر جىيە كە باشترىن
ئەنجامى پەسەندىكراۋ پىدەدات...

* زانىنى ھەلپۇزدىن رىگا چارمەكانى
تر بۇ دەستكەۋتنى ئەم ئەنجامانە.

* پىۋىستە بزانىت كە ئەم سىستەمە
سىستەمىكى تايىبەت نىيە، بەلەم بە بى
ھاۋكارىكردن لەگەل خەلكدا ئانۋانىت
بىگەيەنەتە ئەنجام.

رۇشلىيىز تەندروستى!

مىرۇق: پىخۇ شىكرىدىن

ن: د. حسان شىمسى پاشا
و: يەھيا مەممەد ئەلى

پىلاننىكى بەھىزى بەردەوام.
- دادۇرىيە، بەسەر كەسپىيەتتە، بە
پىوانەنى مامناۋىد، ئامانچو پىلاننىكى بۇخۇت
دامەنى، كە ئەنجامدانى مەھال بېت، ۈك
پىۋىستە لە ھەموو شىكىكا جىياۋز بە، لە
خەلىگى ھەمىشە لە يەكەمەكان بە... پاشان
سەركۈنە خۇت بىكە كاتىك ئەم ئامانچە
نەھاتە دى.

۲- تەندروستى دەروونى:

تەندروستى دەروونى پەيۋىستە بە لايەنى
رۇخىيەتتە، لە رېگەى باۋەربوون بە خۇدا
بەجىيەننى پەرسىتەكان، خۇرازاننەۋە
بە رەۋىشتە جۈنەكانو ئاكارە بەرزەكان،
مىرۇقى باۋەردارى راستەقىنە نازانېت رېگەى
نەخۇشىيە دەروونىيەكان لە كۆيە. چۈنكە
لە نەخۇشۇ ھەزارى دەردەسەرى گىرەتەكان
ناتىرست، لەبەرئەۋى دەزانېت كە رۇزىدەر
تەنھا خۇداى مېھرىبانە، بەرپەۋەردىنى
كاروبارەكانى دىنيا بە پىلى نەخۇشە پىلاننىكى
تۈكەمە بەھىزى بى ۈنەيە، كە لە لايەن
خۇداى بالادەستەۋە دارپۇراۋە.

ھىچ كام لە تەندروستى مىشك
دەروون جەستە بەدىنەيەت بەيە يەكتەر،
ۈك وتراۋە: (بىرۈھۇشى كاملو تەندروست
لە جەستەى تەندروستدايە، پىچەۋانەكەشى
راستە)!

كەۋاتە پىۋىستە ئەرگە دەروونى
جەستەيەكان ھەرىكەيەن پىشت بەۋانى تر
بەستىت!

سەرچاۋە: الثقافة الصحية

جەستەمان دىگەيەن، ھەروەك جۇن ماناى
دوۋرگەۋىتتەۋە دىگەيەنېت لەۋ نەرىتو خۇۋە
خىراپانەى كە دىبەنە ھۇى لاۋازى نەخۇشى... كە
لە داھاتۇدا بە ۈردى باسپان لېۋە دىگەيەن.

۲- تەندروستى مىشك:

بىرىتىيە لەۋ تەندروستىيەى كە
پەيۋىستە بە بىرۈھۇشى مىرۇقەۋە،
پىۋىستە پارىزگارى لە مىشك بىكرېت، بە
دوۋرگەۋىتتەۋە لە ھەموو ئەۋ ھۇكارانەى
كە مىشك بەرەۋ لاۋازى بەرشو بلاۋى
بىھۇشى دەيەن، ۈك خۇاردنەۋى ماددە
كەۋىيەكانو ماددە ھۇشەبەرەكان...
نەبەخۇشەى بىرۈكەى خىراپو نەرىنى بە
مىشك..

تەندروستى بىرۈھۇشۇ زەيىنىكى
پوون، شىكىك نىيە ۈمىرگىرېتو لە خۇرا
دەستت بىكەۋىت، بەلگە شىكىكە خۇت پىلى
ھەلدەستىت، جا بۇ گەيشتن بە بىرۈھۇشۇكى
تەندروست، ئەۋا پىۋىستە گىرەنگى بە خۇدى
خۇت بەدەيت، ۋاتە:

- ھەست بە گىرەنگىت بىكەيتو ئاگادارى
خۇت بىت، خۇت خۇشەۋىتو رەقت لە
كەسپىيەتتە نەبىت، گىرەنگى بە تەندروستى
جەستەيەت بەدەيت.

- باش بىخۇيتو باش بىخەۋىت، پارىزگارى
لە ۈزەۋ تۈۋانەت بىكەيت، چىزۈمەرگىرەت لەۋەى
خۇدا رېگەى پىداۋىت.

- ۋاخۇت بىيىنى كە كەسپىكى بەھادارى،
نەك كۆيى كەسپىكى دى، بەلگە خۇت بىنەت
بىنى بە پىشتەستەن بە خۇدا، پاشان بە كارو

ھىچ مىرۇقىكى ۈيە لارى نىيە، لەۋەى
كە تەندروستى لە بەھەرە ھەرە گەۋرەكانى
خۇاى بالادەستە، تەندروستى ۈك ئەمىرۇ
دەيەنەسپىن، ئەۋ بارەيە كە كەسپىك نوقى
لەشساغى تەندروستى رۇخى دەروونى
كۆمەلەيتى بوۋە..

ھەموو پىزىشكان لە راپرەۋو ئىستادا،
كۆكن لەسەرنەۋەى كارى پىزىشكەكان دوو
جۇرە:

۱- پاراستى تەندروستى لەۋەى
لەشساغەكان.

۲- گىرەنەۋەى تەندروستى بۇ
نەخۇشەكان، لە رېگەى دەرمانو
چارەسەرگىرەنەۋە..

ئاينى پىرۋى ۈسلا، ھانمان دەدات
بۇ خۇچارەسەرگىرەنەۋە پىغەمبەر (سەلامى
خۇاى لېيىت) دەفەرەۋىت: (خۇدا ھىچ
دەردىكى نەناردەۋە، بەيە دەرمان).

رېكەخراۋى تەندروستى جىيەنەى
پىنەسەى تەندروستى بەم شىۋەيە
دەكات: (تەندروستى: ۋاتە لەشساغىيەكى
تەۋاۋ، لە رۈۋى جەستەيەۋ دەروونىيە
كۆمەلەيتىيەۋە، نەك تەنھا نەھىشتىنى
بىتۈۋانەيى نەخۇشى).

يەكەم: تەندروستى:

تەندروستى سى جۇرە:

۱- تەندروستى جەستەيەى: ئەۋ
تەندروستىيەى كە پەيۋىستە بە جەستەى
مىرۇقەۋە، بۇ بەدەستەيەننى پىۋىستە خۇمان
بە دوۋرگىرەن لەۋ خۇراكانەى كە زىيان بە

وھلەمى ئىيمە!

بەدىنەمۇ بۇنەمۇ ھەست بە جەمھەرى
ناخى خۇمان بىكەين، خۇمان بىدۇزىنەمۇ
ئەو رېگاپە ھەلبۇزىن كە دەمانگەنپەنپە
مەنزىلۇ مەبەست.

لە ھەر كارىكدا كە ئەنجامى دەمدىن
دەبىت بزانىن بۇجى دەيكەين؟ يا
بۇجى نايكەين؟ بۇجى دەنوسىن؟ بۇ
دەخۇنپەنەمۇ؟ ئاپا تەنھا رۇزەمەننى
تەمەنمان بە رەمان دەگەن، ياخود
سەرقالى ئووسىنەمۇ دەقتەرە پەر واتاكانى
ژانمانىن، ئەگەر پەت بلىن ھەقتەمەكت
تەمەن ماوۋە جى دەكەيت؟ گەر وەلامى
ئەم پەرسىيارە لامان ئاناساى پەت، ئەوا
پەيۋىستە كارىك بىكەين ئەم وەلامەمان لا
ئاساى پەت، لەبەرئەمنا مەرگ دۇستىن،
بەلگە بە ھۇ رازىپوونمان لە بەجەپەننى
ئەرەكەكەمان تا ئەم ساتە بەرەكەپەكە
تەواۋى. ئەگەر وەلامەت ھەمە دەلىلى،
فەلەنكە دەكەمۇ ئىستا دەست پەنەكەدوۋە
خەسارەتەندى پەيۋىستە لەسەرىشت
ئىستا دەست پەيكەيت.

با پەرسىيارىكى تر لە خۇمان بىكەين،
گرىمان خاۋەنى تەمەنلىكى زۇرپەن لەگەل
نەمۇ نەمەكەمان نەدۇپەن، ئەو شتانە جەن
كە بەشانازىپەمۇ ەك دەسكەۋى ژانمان
بۇيان باسەدەكەين؟ گەر ئىستا سەرقالى
نەمۇ نەن بادەستپەيكەين دەست بەكاربەن
بۇنەمۇ جەن پەنجە خۇمان جەن پەلەلەن
ەك وەلامەك بۇ كەستەپەمان لە ئىستاۋە
وەلامەكەمان بۇ ژان ئامادەكەين لە
قوتابخانە ژاندا نەك ھەر خۇنپەنكار،
بەلگە بېيە مامۇستەمكى سەركەتوۋە....

بەرامبەردا ۋەرنەگەين!!
گەنگ نەپە تەنھا وەلام بەدىنەمۇ
بەلگە زۇر گەنگە وەلامى دروست بەجەو
گەنجاۋ مەقۇلو مەقبۇل بەدىنەمۇ ھەر
پەشەتو پوۋاۋەكەش ەك تەقەردنەمەك
بېيەن، بزانىن وەلامەكەمان كەسەپەتو
تەپەتەندى ئىمە دىارەدەكەت، زۇرچار
بېيەمانە كەسانىك توشى كارەساتىك
دەن، ياخود شەتەك لە دەستدەن، ئىتر
ۋادەزانن تەواۋى ژانپان لە دەستدە،
مەردومەنپەكەش ەن كە بارودۇخى لەمان
سەختەرىشان گوزەرانەمۇ تەقەردنەمۇ
لەمۇ گەمەرتەپان ئەنجامدە، بە كۆلەندەن
كەشەپەنە ھەۋە وەلامەمان داۋەتەمۇ
خۇراگەپوۋەن گەپەشتەنەمۇ ئاۋەدەنە بىپەننى
سەختەپان تەپەرانەمۇ، كەمەن ئەۋەنە بە
باشە وەلامى خەپەپەن داۋەتەمۇ لەگەل
بەدەكەراندا باش رەقتەپوۋەن، مەجە ئاسا
كە دەلەت، (كەستەك شەتەنە بەردەم تەپەرى،
مەن بەرەق تەدەگەم). بۇمان دەردەكەۋەت
مەۋقە مەزەنەكە خۇيان لە پەرجەكەردە
پاراستەمۇ كارەنەمەكەنپەن وەلامەكى
شەپەستە بەخۇپەنپەمۇ گەپەگەشتە كەشە
تەنگە جەلەمەكەنپەن نەپەتەنپەمۇ لە
رەپەزى خۇيان لاپەنپەتەمۇ رەمەمۇ رەقتەپان
بەگۇرەت لەبەرەمۇ بىناغە بەھەزى
كەسەپەتەپان ھەمەمۇ خاۋەن پەپوۋەمۇ
رەمەتەپەكە جەپەۋە دروستەپوۋەن.

ھەر پەرسىيارىك وەلامەكى ھەپە،
ژانپەش پەپەستە بە خۇنپەكە كۆشەكارو
كۆلەندەمۇ خالى سەركەۋەننى ئىمە ئەۋەپە
دروست تەپەكەين، تەپەنپەن دروست وەلام

ژان قوتابخانەمۇ كۆى كەپەكەنپەش
بەپەنن لە تەقەردنەمۇ پەرسىيار،
وەلامەكەنپەش بەپەش تەگەپەشتەن ئاستە
تەۋەن دۇنپەپەش تەگەپەشتەن تەمەن
بارودۇخى مەۋقەكەن جەۋاۋى لە
خۇدەگەن رەۋە لەكەنەمۇ دەشەت
ھەنپەجەر لە پەكتەر جەۋەپەن مەلەنپە
كەپەكە دروست بەكەن، وەلامەكەننى ئىمە
بە پەش ئەم پەگەمەپە كە پەپەمۇ
دەكەين پەۋەمان پەپەشەمۇ دەپەت لە
ئەنجامى وەلامەنەمۇمان بۇ پەرسىيارەكەننى
ژان بېسەلەپەنن، خۇنپەكەكە بە
كۆشەن لەپەتوۋە تەگەپەشتە سەركەۋەنپە
بە جۇشە خۇشە جالاكەپەمۇ ئامادەپەن
ئەرەكەكەمان رەپەنپەنپەن بەختەمۇمۇ
بەدەست پەنن.

ھەلەسەكەۋە رەقتەرى ئىمە لە ژان
لەمۇ تەرزە ھەپەپە سەرجەۋە دەگەت
لەبەر ئەنجامى پەرسىيارەكەكە ەك ئىمە
كەپەن؟ بۇجە دروستەپوۋەن؟ جۇن بۇن؟
بۇ كۆى دەجەن؟ ئەرەكە ھەمانمان جەپە؟
وەلامەكەمان دەرخەرى ھەلەسەمۇ ئىمەپە
لە ژەن بۇ ژەن پەپەشەمۇ بەھە
پەنپەكەمانە كە ەك نەخەشە كەرى
تەمەنمانەمۇ دەپەت ھەۋە ھەۋەمان لە
پەنپەپەپە بە پەۋەن ھەر دۇپەكەكە لە
نەۋان كارەكەمان لەمۇ بەھە بىنەپەنەدا
خەسارەتەندە رەنج بە خەسار دەپەن ەك
ئەۋە ۋەپە وەلامى ۋەپەكە بۇ ۋەپەكە تر
بەپەنەمۇ، پەن ھەر لە بىنەجەدا وەلامەكى
نادرەستە شەۋەۋە نەشەۋەۋە نەۋەۋەمان
دەپەمۇ كە بۇگەمان ھەپە نەمەپەكە لە

ئەو پردانى نامان گەيپەننە نەۋەر!!

مەۋداي ئايىنى؟ مەۋداي داھىيان، يان شىعەرىيەت؟ نەخىر ھىچكامىيان، بەلگە مەۋداي ماددىي ئەۋ ئايدۇلۇجىيەتەي كە دروشى ماتىريالىزم ھەلىدەت، بەداخوۋە مەۋۇف لەم مەلانىيەدا پەنگەدخواتەۋە كەمتەرخەمى دەكات لە پەيداكرىنى زەۋىيەكى بە پەيت، تاكو بىناغەكى لەسر بىنا بىكات «ھەمىشە سەرقالەۋ وەكو ئامرازىك واپە بەدەست كەسانى تەروە، تەنھا بىنەرى داھىيانەكانى رۇزناۋاپەۋ بەۋپەرى دىگەرمىيەۋە پەشۋازى لە مۇدۇل و مۇۋالى ئەۋان دەكات. ئىمە باسى بىنەما دەكەين، باسى ئىنتىماي لۇۋىكى دەكەين، باسى ھەنەر دەكەين، باسى مەۋداي رامان دەكەين!

ئىمە زۇر پەۋىستەمان بەۋە ھەيە كە بىنەماي خۇمان بىناسىن، چۈنكە ھەتا ماسكەكان لائەبەين و راستى خۇمان دەرەخەين، ئەۋا ھەرگىز دەۋرۋەرى خۇمان ناناسىن، راستە كۆمىدەپەك تەعبىر لە ۋە دەكات لە ۋە دەۋىت، بەلام ۋەۋەك ھەرگىز راستى پەشتى پەردەي نەئىنى كۆمىدەپە دەرناخات! ئىمە پەۋىستەمان بە ھاسەنگى ھەيە لە نىۋان خۇدى خۇمانو ناخماندا، لەگەل دەۋرۋەرو جىھانى دەۋەماندا، واتە نە

ئەۋ ئاراستانەي كە شۈنكەي خۇيان دەۋرۋەن ئەۋانەن كە ستراتىجىيەتتىكى شۈۋەكارىيان بۇ بىنەماي مەسەلەكان پەئىيە، چۈنكە تەنھا خەۋن بە لوتكە بەرەمەكانەۋە دەبىنەۋ بە درۋازى تەمەنىيان ئاۋاتى بۇ دەخۋازىۋ گۈۋ بە جۈزىيەت نادەن» بۇ نەۋەنە ئەگەر جۈزىيەت لە مۇۋال و مەۋدى بىرەمەندىك لەۋ بچەت، ئەۋا راستەۋخۇ دەپتە لاپەنگرى ئەۋ كەسەۋ تەنھا تامەزۋى ئەۋ ۋانگەپەي دەپتە كە تەنھا خۇي دەپەۋىتە كە لىرەدا ۋەكو بىنەمايەك دەپىنەۋ بىنەماي خۇي بەي پەۋاكرىنى ھىچ كەتۋو نەرىتتىكى ئەخلاقى دەگەپەنەۋە بەۋ كەسە! لە كاتىكە لەۋانەپە كە بىنەماۋ بىنچىنەي ئەۋ كەسە لەگەل بىناغەۋ بىنچىنەي ئەمەدا، بە ئەندازەي جىۋاۋازى زەۋى ئاسمان بىت!

مەۋۇف دەپتە خالى دەستىپكى بىناغەكەي دەستىپشان بىكات، بۇ دامەزاندەۋ مىكانىزىم ئەۋ دەستىپكەش چەند ھاۋكارى لە كەسانى دىكە بىخۋازىت، ھەر جىگەي ئىعتىبارە، نەك بىتتە ئامرازىك كەسانى تەرىش شۋەقەرى ئەۋ بىن! مەۋۇقى ئەۋ سەدەپە لە چەقەبەستىدا نەۋم ۋەۋە، يان لە مەۋدادا نەۋم ۋەۋە. بەلام چ مەۋدەپەك؟ مەۋداي فەيكرى؟ مەۋداي مەنەۋى؟

ئەۋ رەھەندە مەنەۋىيەنەي لە سەرقاۋەكانەۋە بەدەستەتۋو، گۈزارشتىكى ۋاقىمەن بۇ ۋىارىكى ئەۋمەنگەرايى. ھەمەۋ ئەۋ بابەتە جەۋەرىيەنەي كە لە ۋىئەي ئەندەشەمەندەي ھەقىقىي ۋىانەۋە ۋەركىراۋو، تابلۋەكى پەر مانان بۇ ماھىيەتتى ۋىان، تەنەت ئەگەر بە سادەترىن ئالەتى مەنەۋى گۈزارشت بۇكرەۋ نەخىشەنەپەن، ھەر گىرگى خۇيان ھەيە. چۈنكە دروشى رەھەندە بەيەگەمەشتەن بۇ ئىنتىكەردى تاۋۋىكەردى راستىيەكان لە بازەي جىۋاۋازى و ئەتەكىتى لۇۋىكى گىتەيەنەدا رەچكە دەگەرت. كەۋاتە لىرەۋە مەۋداي ھەلسەۋەۋ زانستەكان بەسەر پەردى ئەۋ مامەلەندە دەپەرنەۋەۋ پاشان لە دىكەپەن. ئىمە مەۋۇف ھەرىكەمان خاۋەنى ئايدۇلۇجىيەكى جىۋاۋازىن، ئەۋەي كە ئەۋ جىۋاۋازىيەنى زىاتەركەردۋە ئەۋ پانۋاپا ماددى و مەنەۋىيەنەن كە ھەمەۋ ۋۇۋىك ۋۇۋىكى نۆۋىيان بەسەردا دىت.

ئىمە ئەگەر خەستەۋەۋى كەمەۋەپەيەكان بە شتىكى خەپەۋە عەيىب بزانىن، ئەۋا شارەندەۋەۋ پەردەپەۋشكرىنى كەمەۋەۋىۋەگەندەپەيەكان» رەڭخۇشكرىنە بۇ دروستىۋونى گەندەلى تە. ھەربۇيە

درەخشان بەھادین

ئەو وانانەي

لە "مىژوو" دا نەمانخویند!

لە بارەى دابو نەرىتى نەتەوگانو جەژنو شادىيە مىللىيەكان شتىك باس نەكراو، بەلام باسى جەنگى ۲۵۰۰ سالە بۇجى! كە مىندال بووين پىيان دەوتىن ئەگەر لىيان داپتە تۆش لىيە، دەيانويست فىرمان بىكەن كە جۇن بەرگرى بىكەن، بەلام كەس پىي نەوتىن كە ئەگەر لىدرى، جۇن بىوورەو چاوپۇشى بىكە، پىيان نەوتىن كە دەتوانىن لە برى لىدانو تۆلە بىوورىنو گەورمى بىكەن. بەلام ئىستاش نەجوو تا بچىت، بۇيە با لە ئىستا بەدواو مىندالەكانمان فىرىكەن كە جۇن بەخشەدىن بىوورن، جۇن جۇرىكى تر لە دونيا بىروان، جۇن بەسۆزو مىهرمان موحيىت بن. با پىيان بلىين كە باشىيەكانى دونيا سەد بەرامبەرى جەنگو خەمەكانە، كەواتە با دىدە بشۆينو جۇرىكى تر دونيا بىينىن!

ھەر لە قۇناغى سەرەتايىيەو وانەي مىژووومان خویندوو، بەلام نەویندى لە بارەى جەنگىزو مەغلەكانەو خویندەمان، ھىندە باسى باشى گەورەكانى مىژوو خویمانان بۇ نەكرا. كەس پىي نەگوتىن كە دەبىت سەرەتا ناوینەي مىژووومان پاك بىكرتەو، تەپتۆزى لە سەر لا بىرىت، بۇنەو رەستىيەكان بىينىن بزانىن. ئەزموونەكان لە بىر نەكەينو ھەلەكانىش دووبارە نەبەو. دەربارەى جەنگەكان ھەموو شتىك دەزانىن، بەلام لە بارەى ئاشتىيەو ھىچمان نەخویند. كاتىك مىندال بووين كەس ئىمەي فىر نەكردو پىي نەگوتىن كە "كەيقوباد" كى بوو؟ دەولەتى "ماد" كەي و جۇن دروستبوو؟ تا شانازى پىو بىكەن! لە بەشو بابەتەكانى وانەي مىژوودا

نەویندە بىرو ھىكرمان لای شتاتىكى بى بنەماو بىناو بىت، نەویندەش خولىيەي گەيشتن بە پەكجار بەرزايى بىن، چونكە بىو راددەو پىوورەي كە بىر لە بەرژمەندىيەكانى خۇمان دەكەينەو لە نەندىشەو بىر كەردنەو نەوانى تر بىناگا دەيىن.

بەداخەو دەلەيم: ئىمە نەمىرۇ خولگەكانى زىانمان وستاندوو بەلای خۇمانەو وادەزانىن. كارىزمايەكەن لە گۇرەپانى مىللەتلىكاندا چارەسەرى رادىكالى (رەشەي) مان پىيە بۇ گەرتەكان، كەچى نەك كەبەسەكانمان زىاتر كەردو، بىگرە بووينەتە لەمپەرىك لەمەردەم گۇرەنەكاندا. نەمىرۇ لە ھەموو جەرخىك زىاتر پىويستمان بە شىرەقەكەردن و شىتەلكەردى شارساتىيەتە مەزەكەي خۇمانو ھاوشۆو خۇمان ھەيە، ئىمە ئەگەر ھەتا نەمىرۇ كاراكەرىكى كارىگەر نەبووين لە گۇرەپانى پىشكەوتن و داھىنانەكاندا، با لەمىرۇ ھاوکارو ھەماھەنگى رۇشەنبىرانو داھىنەرانو پىشكەوتنخووزان بىن، با بەس بە دواي روكەشو خواردن و ماددەو بىن كە رۇژ بە رۇژ ورگو سىكان بەرەو پىشەو دەچىت، بەلام ەمەقلمان ھەر لەشۆنى خۆيەتىو بىگرە لە دواكەوتنىشدايە! كە نەمەش لە خۇيدا جىي داخەو كارساتىكى گەورە دەخولەقەيت. چونكە بەرەستى دىسۆزى و داپشتى سىتراتىيەتى بەرەسارىتى، ھەمەلەيەنەيە واتە لەم سەردەمەدا تاكىك بە تەنھا ناتاوتىت تەواوگەرى ئەم مىژوودى بەرەسارىتىيە بىت، چونكە كارىزمايى سەركەوتو «لە زەنجىرەيەك سىترەكچەرى پەيوست پىكەتو» واتە لە ئەنجامى ھاوینەندىتى ھاوگەشەي فرمانە پراكتىزەكراوگانەو ھىزىكى پىشەنگ سەرىيەلداو پاشان تەوانىوتى سەرلەبەرى دەرۆكى شارساتىيەتەكەي بنووستەو لە پىشەنگەيەكى جىھانىدا بۇمان پوونىكەتەو. با ئىمەش ھەلەدىن بە دىكى بىر لە خۇشەويستىو گىيانىكى لە خۇبوردووانەو دىرژە بە پىنگا دىسۆزانى ئەم خاكو نىشتەمانە بەيىن، بەرەستى ئەگەر ئەلەيەك لەو زەنجىرە شاپانەيە بىچەرت بەھۆي كەمەرخەمى لاپەنىكەمانەو، ئەوا ئەو كاتە ئەمە دەبىتە ھۆي زىادكەردى قورسايى سەرشانى لاپەنە مەبەست پاكەكان، كە ئەو كاتە دەكرىت بلىين كارساتىكى ترسانكو گەورەمان خولقاندوو».

ساتەكانى

تەمەنت

بەخۇشى

بەسەربەرە!

خالىد محەممەد

لىكارو مو تۇش ھەلپەد ئەو تەمەنتى كە ماوتە
لەگەل ھاورىكانت، كەسوكارو داپكو باوكت،
خوشكو براكانت، بەخۇشى بەسەربەرە.

سورىبە لەسەرنەھەدى بېيتە سەرجاھەدى
خۇشى بۇ دەوروپەر.

بۆنەمۇش بىتوانىن ساتەكانى تەمەنتان
بەخۇشى بەسەربەرەين، پىويسىتە ئەم
چەند خالە رەجاو بگەين،

۱- دەرک بە گەورەپىو گىرنگى
چەركەساتەكانى تەمەنت بگەين.

۲- ئەو ساتانە يادىگەينەھە كە بە
ناخۇشى بەسەرمان بىردوون، جىمان
دەسكەوتووە جگە لە بەشىمانىو خەمو
ناخۇشى، بە پىچەوانەشەھە ئەو ساتانەى
كە بەخۇشى بەسەرمان بىردوون چ
دەرنجامىكىان ھەبوو؟

۳- زۇرجار رابىردوى تال ئىستاشمان
بەخۇشە تال دەكات، باشتر واپە تەنھا
بۇ ئەمەندە سود لە رابىردو وەربىگىن كە
ھانمان بەدات ئىستامان خۇش بگەين.

بەھىواى ژيانىكى خۇش بۇ ھەموو
لايەك.

سەمىر پرووى تىدەكەردم، خەفەتم دەخوارد
لەھەدى ئەو رۇزو ساتە خۇشەى كە چەند
بەتامەرزۇيەھە چاومروانى بووم، ئەوا
ھاتو بەداخەھە واخەرىكە تەواو دەبىت!

ئەھەدى كە باسەم كەرد تەنھا بۆنەھە
بوو ئەمەنتان پى بلىم كە ساتەكانى تەمەنت
دېنو دەرۇنو راناوشتەن، لەسەرنەھەدى كە
تۆ چۇن تىاياندا دەزىت، زۇرجار گەشتىك
دەكەيت، پاش گەرانەھە بىرلە ساتەكانى
دەكەيتەھە، ھەست دەكەيت دەتوانىت
باشتر تىاياندا بىزىت، جوانتر پىشوازيان
لە بگەيت، بەچىزىتر بەسەريانەبەرىت،
بەشىماندەبىتەھە دەللىت، بىرا سەد بىرا
بەو جۆرەم نەكرەپە، بەلام خۇ لەو كاتەدا
خۇزگەو بىراو ئەمەشتانە سوديان نىيە.

وابىنەپىشچاوى خۇت ئىستە تۆ
بىرىبوويتو لە كۇتا ساتەكانى تەمەنتەيت،
بەپەمىتىرى پەكەك لە كەنەلەكان دېتەلاتو
ئەم پەرسىيارەت لىدەكات، گەر بگەپىتەھە
بۇ سەرتەكانى تەمەنت، ئاپا چۇن تەمەنت
بەسەردەبەيت؟ تۆ جى وەلام دەمىتەھە؟
كەواتە واپزانە ئىستە ئەو پەرسىيارەت

فەيلەسوفىكى رۇژناوایى زۇرجوان باس
لە ھەلسوكەوتو بىركەرنەھەو روانىنەكانى
تاكى خۇرەھەلاتى ناومراست دەكاتو
دەللىت، خەلگى رۇژەھەلات زۇرىبەگەمى
چىز لە بۆنەھە پادو خۇشەيەكانى ژيانىان
وەردەگىرن، چونكە لە كاتى خۇشىدا
خەفەت بۇ كۇتايى ھاتنو تەواوبونى ئەو
خۇشەيە دەخۇن!

وتەى ئەم فەيلەسوفە مەندالىى خۇمى
بىرەھىنامەھە، بىرەمە كاتىك نىزىكى جەزىن
دەبىنەھە، پەپەيەگەمان دەھىناو چەند
رۇژمان بەپە ئەمەندە خەتەمان دادەناو
ھەر رۇژنىك بىرۇشتاپە خەتەكەمان بەسەر
خەتەكەياندا دەھىنا، واتە رۇژنىك كەمبەوھە،
بەمەجۇرەبەتامەرزۇيەھەبەردەوام دەبووين،
پۇشاكى نوئو پىلاوھە نوئىيەكانىشمان لەناو
تاگەكەماندا بەپىكى دادەنا، ھەتا ئەو
شەھەدى كە بۇ بەپەنەيەگەى جەزىنە، ئەو
شەمۇش خەومان لىنەدەكەوتو خواخوامان
بوو، زوو رۇژبىتەھە، بەھەرچال رۇژىش
دەبەوھە لەگەل باوگەم نوئىزى جەزىنەمان
دەكەرد، دواى نوئىزى جەزىنە دلتەنگىيەكى

ئال بىر تال ئىپتىدائىي

ئادابىي ھەۋەلەنە تىكۈشەن لە ژياندا:

كاتتىك لە گەشتىكى ژياندا شىكست دەھىنىت، ئەزمۇن ئادۇرېنىت، چۈنكى لە ھەمۇ شىكستىكى ئەزمۇننىك بەدەستەھىنىت، كەۋاتە بە خېرايى ھەلسەرەۋە مژدە سەرگەۋتەن بە خۆت بىدە دىلخۇشە بە گەشتىنى يەكەم پەلى سەرگەۋتەن!

ئادابىي قەسەردەن بە تەلەفۇن:

كاتتىك زەنگى مۇبايلىمەت لىدەت، بە زەردەخەنەۋە ۋەلام بىدەرەۋە، چۈنكى ئەۋ كەسە قىسمەت لەگەل دەكات، لە رېگە تۈنى دەنگەۋە زەردەخەنەمەت دەپىنىت.

لە ئادابىي ھاورىيەت:

ھەلە بچوۋكەكان كە لە نىۋانتاندا روۋىدەن گەۋەدىان مەكە، رېگە مەدە ئەۋ شتە بچوۋكەكان ھاورىيەتەن تىكەت، چۈنكى ھاورىيەتەن راستەقىنە تاجىكە بىسەرى مەۋقەكانەۋە!

ھاورىيەتەن بۇ بىر زەۋەندى كاتىيەۋ نامىنىت، بەلام ھاورىيەتەن راستەقىنە خۇنچەيەكە، بۇنەكە ھىۋايە، شىلەۋ گولەۋەكە ۋەقادارىيە، شەۋ شەۋالى خۇشەۋىستىيە، ۋەشكۈۋى تەنە بە مەرگ دەپىت، ھاورىيەتەن شارىكە كىلەكە ۋەقادارىيە، دانىشتەۋەكە ۋەقاداركان، ھاورىيەتەن دەرختىكە تۈۋەكە ۋەقادارىيە، لىۋ بۇپەكە ھىۋايە، گەلاكانى بەختەۋەريە.

ئادابىي لىبوردن:

دوۋىل مەيە لە پىشكەشكەردى لىبوردن، بەرامبەر بەۋ كەسە ھەلەت بەرامبەرى گەروۋە، كاتتىك داۋى لىبوردن لىدەكەيت، بېۋانە بۇ چاۋەكانى، تا جگە لەۋە بە گۈپەكانى بەشىمانىت دەپىستىت، لە چاۋەكانىشتە بەشىمانىت بخۈپىنىتەۋە! مەۋقە زىر لىبوردەيە، لەبەرەۋەنە كە لاۋازو بىدەسەلەتە، بەلكو لەبەرەۋە دىل لە رىۋو كىنە پاك يەكەۋە.

ئادابىي مامەلەردەن:

حۈكەم بىسەر ھىچ كەسە مەدە بە ھۈى كەسۋاۋو نىزىكەكانىيەۋە، خۇ مەۋقە تەنەتە داپىكۋ باۋكىشى خۇ ھەلەنەبۇزاردوۋە، چ جەي كەسە نىزىكەكانى. بەلام ھاورى ئەۋ كەسەيە كە خۆت ھەلەمىزىت، بۇيە دەۋانرەت لە رېگە ھاورىكەتەۋە ھەلسەنگەندەن بۇ بىكرىت، ۋەراۋە، مەۋقە لەسەر ئاينى ھاورىكەيت!

ئادابىي قەسەردەن:

كاتتىك ئاتەۋىت ۋەلامى پەرسىيارىك بىدەتەۋە، بە زەردەخەنەۋە بەۋ كەسە بلى كە پەرسىيارەكە گەروۋە، تۇ لەۋ باۋەردەپت، زانىنى ۋەلامى ئەۋ پەرسىيارە بۇ تۇ گەنگە بىت!

فېرىبە پىش ئەۋە دىۋا فېرىت بىكات:

لە ئادابەكانى ژيان:

گالە بەكەسانى دەۋرەۋەرتەۋ خەۋنە ھىۋاۋ ئاۋاتەكانىان مەكە.. بە تايىت ئەۋ كەسانە لە زانىستۋ زانىريۋ مالۋ ساماندا لە خوار تۈۋەن، رەنگە دراۋىكەت، پان كەسانىك كە تۇ دەيان ناسىتۋ گالەھىان پىدەكەيت، پەلەۋپايەۋ ناۋيان لاي خۋاي گەۋە، لە زۇرۋىك لەۋ كەسانە بەرزەربەن كە لاي تۇ گەۋەۋە شىكەمەندۋ بەھىزەن.. لەبەرەۋە ھىچ كام لە خەۋنە چاۋەكانىيان ھىۋاۋ ئاۋاتە بەرزەكانىيان بە كەم مەزەنە، دىۋا بەي ئەۋ مەۋقە سادەۋە پاكەنە، گەشتىكى ۋەشۋ پەرىزەريۋ بىكەلەكە، ھەرچەندە لە ۋاقىيەتدا چاۋان بىت.

لە ئادابەكانى گەۋەگۈ:

زۇر بېرىكەۋەۋە، ماۋەيەكى زۇرۋىش تەرخان بىكە، بۇ ھېرىۋەن، پاشان كەم قەسە بىكە، ئەۋ كەسە زۇر قەسە دەكات، زۇرۋىش ھەلە دەكات، ئە ئەۋەندە بىدەنگ بە خەلگى ۋابزانەۋ خاۋەنەكەردە لالۋ بى زەمانى، ئە ئەۋەندە قەسە بىكە كە دەۋرەۋەرت لە ھەسەكانت بىزار بىن.

مەۋقە بۇنەۋەۋە فېرىبەت، دەپىت سەرەتا گۈپىرىكى پاش بىت، ھىچ كام لەۋ ھەسانەش ھەرامۋش مەكە كە دەپىستىت، چۈنكى بە دىۋايەۋە لە ئاينەدە پىۋىست پى دەپىت!

چوونەو ەك، يان فراوانى؟

گوت: ئەو سۆزراو ەبۇرەو»
 قوتابىيەكە فەرمانەكەى بەجىيەناو
 دەستەبەجى قومىكى لە ئاۋەكەدا، بەلام ەم
 لەگەل تامكردنىدا خىرا پىالەكەى گىراپە
 داۋودو گوتى: مامۇستا زۇر سۆزە.
 مامۇستاي پىر سەرىكى باداۋ
 قوتابىيەكەى لەگەل خۇى برد بۇ كەنار
 دەريا، زۇر بە لىزانى ەمموو خۇىكەى رشتە
 نىۋ ناۋى دەرياكەو، پاشان پىالەيەكى لە
 ئاۋى دەرياكە پركردو بە قوتابىيەكەى
 گوت: بىخۇرەو»
 قوتابى دىسان فەرمانى مامۇستاكەى
 بەجىيەنا، بەلام ئەمجارە ەمموو ئاۋەكەى
 خواردەو.

مامۇستا پرسى: چ تامىكى ەمبوو؟
 قوتابى: كەمىك سۆزىبوو، تەنھاپۇستى
 بە ەندىك ئارامگرتن ەمبوو، مامۇستاي
 دىيادىدەش سەرى لەقانەدودو گوتى:

دەسەلمىتن، كۆمەلەى دوۋەمىش ئەوانەن
 كەوا بەرگەى فراوانىبوون ناگرن.
 بۇيە ەمىشە دلخۇشىۋ نارامى بۇ
 ئەو كەسانەپە كەوا لەگەل ژيان خۇيان
 دەگونجىنن، نەك ژيان لەگەل خۇيان
 دەگونجىنن!

(دەگىرنەو ەپۇژىك قوتابى مامۇستايەكى
 بەسالاچوو، داۋى لە مامۇستاكەى كرد
 كە وانىەكى قىر بكت. بۇ ئەۋەى تا لە
 ژيانداۋە لە بىرى نەچىتەو ەك ئەلقەى
 زىر لە گوتى بگرت، مامۇستاي پىر داۋى
 ەندىك پامان بىرگرنەو بە قوتابىيەكەى
 گوت: بۇ كىسەمەكى گەرە خۇى ەيئە.

قوتابىيەكە رۇشتو پاش كاتزىمىرنىك
 كىسە خۇى ەيناۋ گەراپەو، مامۇستاي
 بە ئەزموون كىسە خۇىيەكەى لىۋەرگرتو
 يەك كەۋچكى لىكردە نىۋپىالە ئاۋەو،
 پاشان ەندىك شىۋاندىۋ بە قوتابىيەكەى

ەم لە كاتى ەاتنە دنىاۋە ئەم
 بىرپارەمان داۋە كە لە شۇىنى تەسكو
 بچووك بىيەنە دەروە بۇ جىيانىكى گەورەو
 فراوان، ئەمە ياساى سروشتە بۇ گشت
 كەسنىك بەبى جىاۋازى، بەلام ەندىك
 كەس بەرگەى ئەم فراوان بوۋنە ناگرنو
 زوو لەناۋدەجى!

بۇيە ئەم دۇنياپە ەمردەم لە فراوان
 بوۋندايە، بگرە ەمردەم بۇ پىشەۋ دەروات،
 بۇيە ئەم كەسەى لە كارۋانى ژيان بەجى
 بىمىنىت ئەۋا دەبىت لە شۇىنە تەسكەكانى
 ژيان گوزەرىكات!

گەر زياتر ورد بىيەنەۋ لە مەۋقەكان
 سەفەرىكى ناۋناخيان بكمىن، ئەۋا بۇمان
 دەردەكەۋىت فراۋانى لاي مەۋق چۇنە!
 لەم رۋەۋە مەۋقەكان دەكرىن
 بەدوۋ بەشەۋە: ئەۋانەى ەمىشە لەگەل
 كرانەۋەى ژياندا فراۋانىبوۋنى خۇيان

بەلەين بە خۇت بە

ۋە لە ئاراسىيەوه: وشيار عملی

راپردووت تەنیا بۆ ئەزموون بە بیرى
خۇت بێنیتەوه، بەرەو بەدستەنە
گەورەکان لە داهاوودا ھەنگاو بێنیت.

بەلەين بە خۇت بەد: بە خەندەوه
تەماشای ھەموو رەسکاو زیندووکان
بکەیت.

بەلەين بە خۇت بەد: ھێندە بۆ گەشەو
گەورەبوونی خۇت کات تەرخان بکەیت، تا
ئیدی کاتێک بۆ سەرکۆنەکردنی خەلکی
نەبێت.

بەلەين بە خۇت بەد: بەرامبەر
سەختییەکان ئارامگر، بەرامبەر ترس
بەھیزو لە بەرامبەری تورپیدا خۆراگر
بێت.

بەلەين بە خۇت بەد: کە باشترین
بیتو بە ھەموو جیھانی رابگەمەنە کە
باشترینیت.

تا کاتێک کە کردەموکانتان باشترین
بوونی ئێوە دیماریزن، تەواوی گیتی بە
جەشتیک لە دەستی خۆتاندا.

سەرچاوه: مجله شادکامو موفقی.

بەلەين بە خۇت بەد: ئەومندە بەھیز
بیت کە هیچ شتیک نەتوانیت ئارامیت ئی
تیکەت.

بەلەين بە خۇت بەد: لە ھەر
وتووێژیکدا وشەگەلیکی وەک لەشاغرو
شادمانیو بەختەومری بەکاربێنیت.

بەلەين بە خۇت بەد: ھەردەم بە بیرى
ھاوڕێیانتي بێنیتەوه کە ئەوان چەندە بە
توانان، ھەستی باشو ئەزینی سوودمەندی
لەواندا دروست بکەیت.

بەلەين بە خۇت بەد: لە ھەر شتیکدا
نیوہ رووناگەمە بێنیت، تا ئەو کاتە
تاریکی سەری خۆی ھەلجگرێو خەونەکان
بەرەو راستی ھەنگاو دەنن.

بەلەين بە خۇت بەد: بێر لە باشترین
بکەیتەوه، بۆ باشترین ھەولبەدیتو داوی
باشترینیش بکەیت.

بەلەين بە خۇت بەد: ھۆگری
سەرکەوتنی کەسانی دی بیت، بە جۆریک
کە وایزانی سەرکەوتنی خۆتە.

بەلەين بە خۇت بەد: ھەلەکانی

«رەنجو کێشەو گەرتی زۆر، کە مرۆف
لە ژياندا تووشی دەبێت، راست وەک ئەو
خۆیە وایە».

بۆیە ئەگەر دلت بە ئەندازەى یەك
پیاڵە بیت، ئەوا بە یەك گەوجك خۆی
توانات لێدەبەیتو ئەم دنیا فراوانەت
لێدەبێتە بیرێکی تەنگو تەسك، بەلام
ئەگەر دلت وێنەى دەریا بیت، لێگەرێ،
یەك کيسە خۆیو بەلگو دەیان کيسەش
ناتوانیت سوێری خۆی لە دلی تۆدا جی
بکاتەوهو ئارامت لێهەلگیرت!

لەمەوه فێر دەبین ناخۆشییەکانی
ژیان ھەرگیز کار لەو کەسانە ناکات کەوا
دەلەکانیان وەکو دەریا فراوانە، بەپێچەوانەى
ئەم کردارەش ھەر راستە بچووکترین کێشە
ناتوانیت بەرگەى بگریت ئەو کەسەى
دلیکی بچوکی ھەمە، زوو ئەتەقی، یان زوو
تیکەدەچیت، بەرگەى ئەو کێشەى ناگریتو
واھەست دەکات شاخیکە ھەلگیرتووه.

کەوايە ئەوانەى ھەردەم لەگەل
کاروانی ژيانان، ئەوانەن دەلەکانیان بۆتە
بەھەشتیک بۆ گشت کەسێک!

خوای گەورە دلو دەروونمان سەلامەت
بکات لە دەست تیکچوونو ژمگاویبوونو
بچووکبوونەوه لە گوناھو تاوانەکان،
دەلەراوانی خەلاتیکی خودایە، بۆیە گەر
لە دەستت دا، ئەوا خۇت بەرپرەسیاری،
ھەروەك ئەم پەندە جوانە دەلێت:
(پێویستە فێربین بەیەكەوه بژین، یا وەك
نەفامەکان بەیەكەوه بەمرین!).

گەر تا ئیستا لە کانیای بچووک
بوونەمەدایت؟ گەر تا ئیستا ناتوانیت
لەگەل کاروان بەرێبکەویت؟ ئەوا بێرپارت
ھەبیت بشت بەخوا بێستە، یارمەتی
دەدرییت لەو رێگایە پشتت پلەبەستووه،
یۆنانییەکان و تەپەکی جوانیان ھەبە
دەلێن: (ئەوهی وەستی ھەبیت، ھیزیش
ھەبە)، بۆیە دەست بکە بە ئامانج دانانو
بێرپارت بە ھیز پەیدا بکە، تا لەگەل کاروانی
ژیان لەگەل دڵە گەورەو فراوانەکان بژی!
سوودو بەرگیرین لە کەسانی سەرکەوتووی
پیش خۆمان، تا بتوانین داھاتوو بدۆزینەوه،
لە کۆتاییدا تەنھا ئەم و تەپە دەلێم تا سود لە
چرکە ساتەکانی تەمانمان بپینینو کەسەکان
بناسینو بیانخوینەوه، پیش ئەوهی بێرپاریان
لەسەر بەدینو بپنە قەبارەیک لە دڵماندا
(جیھان کتییکی جوانە، بەلام بێسوودە، بۆ
کەسێک کە نەتوانیت بپێخوینتەوه!)

عایا

گہری سیکی

كۆمەلەيەتتە؟

هَيِّوْا تَارَامْ

له خۇبايېوون سەرمەتاي پرووخانە، بەلەم
لەسر ھەمان پەچكە بەردەوام بە،
خۆشەويستی دەوروپەرت بەدەست دێنیت.
* بەلەم ئەگەر زۆربەي وەلامەكانت
(نەخیر) بوو، ئەوا تۆ خۆت بێمەری
کردوو، پێش ئەوەی كەسانى دەوروپەرت
بېبەری بکەیت، تۆ كەسێى گۆشەگیریتكە،
خۆپەسەندەردن نەیمەتێكى گەورە، كە
لەوانیمە تۆ لە دەستی بدمەیت بەهۆی
ئەگەنجانت لەگەڵ دەوروپەرمەكەدا.

نامۇزگارى: لە ناخى خۇندا پېيش مەخسۇرەۋە، دالت بۇ دەۋر روبرت بىكرەۋە، سەرەقتا بۇ خېزىلەكتە، پاشان بۇ ھاورپىكانت، جۈنكە ئەۋان كۆمەلگەى بېجۈكى تۇن، ئاۋۋىنى ۋىنى كۆمەلەيتى راستەقىنى تۇن، كە تايادا سنورى پەسەندى كۆمەلەيتى تۇى تىادىردەكەۋىت.

* ئەگەر زۆرىڭ لە ۋەلا مەكانت
(ھەندىجار)؛ ئەمما تۆ لە ناۋىراستى
پەيگەدايت، بۆ پەسەند كىردن ھىنانەدى
ئامانچەكانت، لاۋاز مەبە، ھەولو تۈۋانكانت
كۆيگەرمۇ، دىتوانىت چاكە كىردن لەگەل
دەۋرۈبەرت، سەرنىجان بۆلای خۇت
پاكىشىت، خەندەپەكيان پىشكەش بەكە
كە لە ناخى دلدە ھەلقۇلايىت، ھەمىشە
ئوۋىنى گومانى باشى خەلكى بە.

نامۆزگارى: سەركەوتت لە ھەندى
كاتدا، لە سەرنجراگێشانی دەورووبەرتدا،
ئەگەر لە ھەولداو یارمەتیداو ھاوکاری
کەسانی دەورووبەرت بەردەوام بێت، لە
ئاینددا ھەلی سەركەوتت زیاد دەکات،
بەردەوامیو دوودل مەبە.

دەمەیت، که متمانەیان بێتەو نەتینیەکانی
ژانیانت بۆ باس دەکەن؟

۱- بهای. ب- نه‌خیز. ج- همنیجار.
۶- نایا نامادیت بو هاواریکردنو
یارمیتدانی نهو کسانه‌ی پیوستیان
بیته؟

۱- بهلج، ب- نهخیز، ج- همندیجار.
۷- نایا هاوردکانست پیت دهلین تو
زوریاش له ناخی نیمه و له قسه و همستان
تیدهگمیت؟

۱- بەلى. ب- نەخىر. ج- ھىندىچار.
۸- ئايا بەھۇي ئىمۇ سەركەتتەنەي
لە چالاكىيە جۆربە جۆرەكاندا بە دەستت
ھىئاۋن زۆرىك لە دەوروبەرت پېرۇزبايت
ئىدىمەن؟

۱۔ بہار۔ ب۔ نہ خیر۔ ج۔ ہندیہ جار۔
۸۔ نایا بہر دموم ہوا لی ساوڑی
دہر نہ گانت دہر سیت؟

۱- به لی. ب- نه خیر. ج- هندیجار.
۱۰- آیا دمتوانیت به تمنها پرو به پرووی
کومه لک کس قسه بکمت؟

۱- بهائی۔ ۲- نہ خیر۔ ۳- ہمنہیجا۔
نہنجام:

* نەگەر زۆربەى ۋەلامەكانت (بەلى)پە،
ئەمما تۆ كەسنىكى زۆر كۆمەلەپەتتە،
بەختەمۇرو ئاسوودەيت، خۇشەوېستى
لە نىو خەلگىدا، بەھۋى ئەم تىكەلەۋىو
ھاۋكارىيەت بۇ دەۋرۈبەرت، ھەمىشە
خەلكى گومانى باشت پەيدىمەن خۇشيان
دەۋەيت، ئەم ئەنجامە ناپايەت بېرۇز بېت.

نامۆزگارى: ئاگانارىبە، بەو ھۆيموھ
دووجارى لە خۇيايىيون نەيىت، ھەمىشە

حز به دانستن، یان قسه کردن له گهل
کسانی دی دهکیت؟

نەگەر دوو کەس لە خێزانیکدا بن،
 یەکێکیان زۆر کۆمەڵایەتی بێت، حمز
 بە سەردانو هەوال پەرسین و تیکەڵاوی
 هاوکاری کەسانی دی بکات، ئەوی دیکەیان
 بە پێچەوانەوه رفی لە تیکەڵاوی میوان و
 سەردان بێت، هەمیشە بیانووی سەرھال و
 زۆری ئیش و کار بۆ بەرامبەرەکانی بێنێتەوه،
 تۆ حمز دەمکەیت کامیان بێت؟ بە مانایەکی
 تر بڵێین تۆ کام لەم دوو کەسەیت؟ کەسێکی
 کۆمەڵایەتیت؟ یان گۆشەگیر؟

نیست! له که زمان به، و دلامی نه
پرسپاریانه بدرموده پنجه لهر
راستیه کان دایم:

۱- نایا به قسه و گوشتارمکانت سهرنجی
هاورپو دوسته نریکه کانت بو لای خوات
رادمکشیت؟

۱- بهای: ب- نهخیر: ج- همنیجار.
۲- نایا هاوړئو کسه نړیکه گانت
سه بارت به کاروبارمکانیان راوړت
پدومکهن؟

۱- بەلى. ب- نەخىر. ج- ھىنىتجار.
۲- ئەگەر رۇژىك ئاۋۇكى كەۋتە ئىۋانى
تۆۋ پەيكىك لە ھاورى نىزىكەكانت، ھەول
دەدەيت قەناعەت بە بۇجۋونەكەت بىكات؟
۱- بەلى. ب- نەخىر. ج- ھىنىتجار.
۴- ئايا دەتۋانىت چارسەرى گونجاۋو
خىرا دابىئىت بۇ ئەو كىشەو گىرتانەى
رۇژانە بىرمو رۋوت دىن؟

۱- بهای ب- نه خیر ج- هندیجار
۵- نایا یاریزگاری له نهینی نهو کهسانه

پەروەردە

37

36

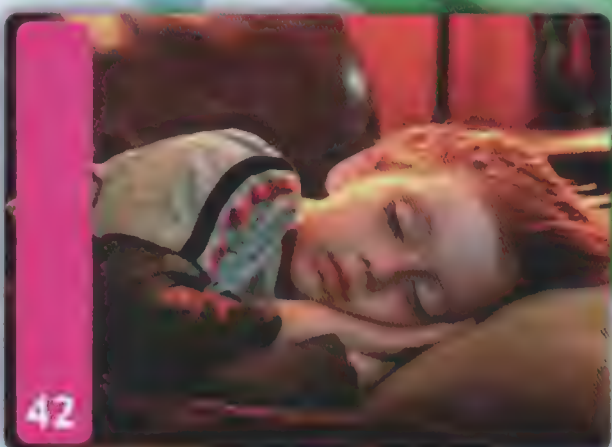
40

38

44

42

46

45

منالى دوتىنى من بووم، منالى ئەمىرۇش براكەمە، منالى سبەينىش منالەكەمە!

۴- منالى دوتىنى بېناز بوو، بۇيە كەستىكى دلەرق بوو، بەلام ئەۋدى ئىستا زۇرنازى پىدراۋە، لەگەل ئەۋدى دلەرمىش نىيە.

جى بگەين تامانالى ئەمىرۇمان لە دوتىنى نەجىو بەيانىشمان باشتر بېت.

۱- دەبىت ئەۋ بىرۇگانە بسىرەنەۋە كە ماناى خۇسەپاندىن دەبەخشن، ۋەك بىرپاردان بىسەرەكە، ۋەمانكردن ۋەك ئەۋدى مەجال بۇ گىتۇگۇ نەمىنىت.

۲- منالەكانمان پىشتۇگۇ نەخەين ۋەك منالەكانى دوتىنى، ھىندەش نازيان بېنەمدەين، ۋەك منالەكانى ئەمىرۇ، تاكو بىمانى منالىكى گۇپراپەلمان ھەبىت.

۳- تەۋاۋى دەرفەتمان بىبەخشىن بە پەرومىرەمىرەننى منالەكانمان، نەك دەربىرىنى ۋەرسى لەبەردەمىان.

۴- تىگەياندىنى منال لە رىقو خۇشەۋىستى، بۇنەۋدى جىپان بىكەتەۋە، جونكە ھەردو جۇر، زىان بە مۇۋف دىگەيەنن، ئەگەر رىساپەك نەبىت بۇ تىگەيشتن لىيان.

ھىۋادارم منالى دوتىنى ئەمىرۇ منالى ۋەك خۇيان نەھىنە بوون، تامانالى سبەينىمان منالىكى شەرانگىز نەبىت...

- منالى دوتىنى، خەرىكى ھىرشكردنە سەرگەرمىكى دراۋسىكانيان بوون، بىمەبەستى شەركردن لەگەلىياندا.

منالى ئەمىرۇ، ئەگەر جى ھىرش دەكەتە سەرگەرمىكى دراۋسىكانيان، بەلام مەبەستىيان شىتىكى ترە، ئەۋىش خۇشەۋىستى، ۋەك دەبىنن ئىستا منالان لەۋ سەرى كۇلان بەدۋاى كچىكەۋە دىن بۇ كۇلانەكەى ئەۋ سەر. ئەم شتانەى ۋەم جىپاكارى نىۋان منالەكان نىيە بە وردى، بەلام بىگىشتى باسەم كىردوۋە.

ھۇكارى جىيە منالى دوتىنى ۋابوۋ، منالى ئەمىرۇش ۋاپە؟

۱- منالى دوتىنى ھەر شەرى دەبىنى، بۇيە ھەرشەركردنى ئەدادەكەرد، منالى ئەمىرۇ تەننا ئەۋدى دەبىنىت لە كەنالە ئاسمانىيەكان، جىرۇكى خۇشەۋىستىو دلدارىيە، بەرادىمەك سەۋرى تىپەرەندوۋە.

۲- منالى دوتىنى داپىكو باۋكىيان دەرفەتەيان كەم بوو بۇ بەسەرگىرەنەۋەيان، بەلام منالى ئەمىرۇ زۇرپەى خواستەكانى ھاتوۋنەتە دى.

۳- منالى دوتىنى تورخەمىبوو، بەلام تورەيان كىردىبوو، منالى ئەمىرۇ تورەيانكەيت، خۇى تورەمەكەت.

كەۋاتە من دوتىنى زۇر لاساربوۋوم ھەر خەرىكى شەرو ئاۋامبووم، ئەمىرۇ ئامۇزگارى براكەم دىكەم، تا ئەۋكارانەى من دووبارە نەكەتەۋە، كە لەمنالدا دەمىرە، سبەينىش سود لەۋ پەرومىرەمىە ۋەردەگىرمو منالەكەم زىاتىر بۇ رەنەۋىنى دەگىرت.

مەبەستى من لەم بابەتە، پەرومىرەمىەكى رەۋشەمىزى ئاكارى جوانە، بە پەردەۋامىو بىچىچان لە ھىچ ئاستىك، بەبىتەۋەدى كەچو كوپىيەكانى خۇمان بىسەر ئەۋاندا دووبارە بگەينەۋە، كاتىك ئىمە منال بوۋىن، ھەمىو دەۋرەپەرمان شەركردن بوو، ساتەۋەختەكانى مناليمان ھەمىۋى لە نىۋ دىنگى كۇشىنكۇۋە بىكەيسىو تۇپو جىبەخانە بوۋە، ھەربۇيە كاتىك منال بوۋىن، ھەردەمانتۋانى ھىرش بگەينىو بىر لەشەركردن بگەينەۋەۋە پەنا بىمەينە پەر سىنارىۋى زالىۋون بەسەرەكتەردا، ئەۋە منالى ئىمە بوو، با پەرۋەردىك بگەين لە نىۋان منالى دوتىنىو منالى ئەمىرۇ.

- **منالى دوتىنى،** خەرىكى شەمىرەردو ھىرشكردن دەرخستى باسكو بازوۋ بوون. **منالى ئەمىرۇ،** خەرىكى شەمىرەمانەن، ھىرشەكانيان ئەلىكتىرۇنن...

لیتور داتگی

دهگمه

بهخته وهری له چیدایه؟

وهرهوه بۆ لام!

بیاوه گوندنشینیه که زۆر سهری سورما، بهلام له بهرنهوهی بهلینی دابوو، هیچ قسهیهکی نهکرد، ههر بۆیه نازه له کانییشی برده ژووره که بۆلای خۆیان!

ههرچۆن بوو ماوهی ههفتهیه که گوزهری کرد، کابرای گوندنشین به حالیکه پهڕیشانهوه گهڕایهوه لای زاناکه بهدمردی بـ حـ حالیهوه دمیالاندو وتی: تهواو گرفتاریبووین، پیسیو بۆن دهنکه دهنگو زاموژاو عهقلی له سههرکه سماندا نه هیشتهوه! زاناکه له وهلامدا کوتی: ئیستا برۆو نازه له کانی بههرهوه دهرهوهی ژووره که تان! کابرا به خیراییو بـ حـ ههفتهیه که خۆی گه یانده مالهوهوه دهستبه جـ نازه له کانی برده دهرهوهی ژووره که.

رۆژی دوایی کابرای گوندنشین دووباره گهڕایهوه لای زاناکه، بهلام نه مجاره جیاوازیوو، پرووی دهرهوشایهوهوه جاده کانی له خۆش حالیدا دمیری سکانهوه، دهستی به قسه کردن کردو وتی: ئای ژیان چهنده جوانه، نازه له کانی برده دهرهوهی ژووره که مان، ئیستا ماله مان هینده بیدهنکه، هینده پاکو خاوینو فراوانه، ههر وه که نهوهی به ههشت بـ حـ

نوسینی: مورات چیفت کایا

کابرایهکی گوندنشین بۆ سکالا کردنی حالی خۆی چوووه لای زاناکه و پـ حـ گوت: تکایه یارمهتیم بده خهریکه شـ حـ دهم، لهگهڵ هاوسهرو مناله کانی له خانوویهکی تهنها یهک ژووریدا دهژیم، زۆرکات خهزمو کهسو کاری خیزانه کهشم دین، تهواو ههموو مان له حاله بـ حـ بووین، ههر یهکهو بهرام بهرنهوهی تر هاوار دهکات، ژوور ههر وه که دۆزخه لیها تهوه، ئیدی نارامان لیبراهوه چیدی توانای هـ حـ کردنی نهو ناره حـ حـ و ناهه مواری نه بوونییه ناگرین، تکایه چاره سههریک، رهنمووییه کمان بکه، تا لهو ناره حـ حـ ییه رزگار بـ حـ

زاناکه بهدمهنگی کاریگهرو نارامهوه وهلامی دایهوهوه وتی: بهلین دهمهت گهر ههر شـ حـ و ت به قسه م بکهیت؟ کابرای گوندنشین له وهلامدا کوتی: بهلین بـ حـ، بهلین، ههرچی بلـ حـ به قسه م بکه.

زاناکه: باشه کهواته له مالهوه چهنده سهر نازه له هیه؟ کابرای گوندنشین: مانگابه که بـ حـ 6 مریشک!

زاناکه وتی: کهواته دهمهت نازه له کانیشت بهیهته لای خۆتانو له ژووره کهدا لهگهڵ خۆتان بـ حـ نهوه بکهو دواي ههفتهیهکی تر

لهو پرووداوه سههر سوهرهینه رانهی که گهڕدراوه تهوه له کاتی نازا کردنی نهنده لوسدا، گه نهجیکی ئیسهانی لهگهڵ گه نهجیکی ههر بهیدا دهمهتته شهرو ههرايان، له نهجامدا گه نهج ئیسهانییه که گه نهج ههر به که دهمهتته، دواتر رادماکت تا دهکاته باخیک، خۆی دهکات بهنیو باخه که داو بیاویکی رـ حـ سی به سالاجووی بیی، به ههنا سه بهرکیو په شوکاوییهوه پرووداوه کهی بۆ گهڕایهوهوه داواي لیکرد به هانایهوه بـ حـ ههشاری بـ حـ رزگاری بکات له دهستی دۆزمنه کانی، نهویش بردهیه شوینیکی چۆلو شار دییهوه.

دواي ماوهیه که هاوارو قیژه له بهرمده ماله کهدا بهرز بووهوه، هه ندیک خه که هاتنه ژوورهوه تهرمی کوره کوژراوه که یان هینایه ژوورهوه بۆ لای باخهوانی رـ حـ سی، کاتیک سههری کرد، بیی کوره کهی خۆیهتی، نهو پرووداوه زۆر نیگه ران و توره ناره حـ حـ کرد، بهلام خه حـ حـ و توره بوونه کهی خۆی کـ حـ دهوه، رـ حـ سی به خاگ سپاردنی کوره کهی بهر نهوهوهوه، کاتیک شهو داها ت و دنیا بیدهنگو خامۆش بوو، ههستا رۆشت بۆ لای بکوژ ده کهو پـ حـ گوت: نهو که سهی تۆ کوشتووته کوره کهی منه، نهویش زۆر تر ساو دلی ها ته له رزهو مردنی خۆی ها ته پـ حـ چاو، بهلام باخهوانی نارامگرو رـ حـ سی: نارامی کردهوه تر سه کهی رهواندهوهوه پـ حـ وت: نهوه بهره بۆ پـ حـ و سههرمهکت و ئیدی برۆ!

لەپشت چاتەكانەو ۋە چى ۋودەدات؟!

ئەخلاى ۋەچاۋناكەن ئەو ۋەنە نەشیاۋانە كە بە شىۋەيەكى نەگونجاۋ بۇ كەسىكى تايىمەت نامىش كراۋە، لە مالىپەرەكانىيان بىلادەكرتەۋە!! جىلى خۇيەتى ھەموو بەكارھىنەرانى ئىنتەرنىت سەرچەم چاتكارانىش ھەلۋىستەيەك بىكەين ۋە چەند سنۋىك بۇ خۇمان دىيارى بىكەين:

۱- چاۋدىرىك ھەمىشە چاۋدىرىمان دىكات، گەر شەرم لەو نەكەين ئىدى شەرم ھىچ نىرخىكى نىيە!

۲- كات زۆر لەو گەۋرەترو بە نىرخترە كە چەننىن كاتزىمىر بەدىار چاتەكانەۋە بە ھەدمەيدىن!!

۳- با ئىنتەرنىت بىكەينە ھۆكارى بەھىزكرىن لايەن رۇشنىبىرىۋەزكرىنەۋە ناستى زانستىۋ پەرۋەردىيىۋ رۇخى.

۴- فېل بۇ؟ درۇ بۇ؟ پىت خۇشە ئەۋەت لەگەل بىكرىت كە تۇ بەرامبەر كەسانى دى ئەنجامى دەدىت؟ ساتىك بىر بىكرەۋە، بزانە ئەۋەت تۇ لە رۇ چاتەكانەۋە ئەنجامى دەدىت، ياخۇد ئىنتەرنىت بۇجى بەكاردېنىت؟ تاج ئەندازمەك خەزمەت پىدىكات؟ ياخۇد ئايە دەتوانىت بە شانازىيەۋە لە نىۋ مامۇستا، ياخۇد دىكۋ باۋكتا لە زىر چاۋدىرى ئەۋاندا بەكارھىنەكانەت نامىش بىكەيت؟ ئەگەرنا ئەى بۇ شەرم لە چاۋدىرىكى گەۋرە ناكەيت؟!

ئەو كورنەى خۇيان بە كچ نىشانەدەن، سەنت لە كورن ۋەردەكرىن تا دەتوانىت قسەى ناسكۋ زىقۋ بىرقىيان لەگەل دەكەنۋ بەلنى بى مانايان پىدەدەن، كاتىكىش ئىشى پىيان نەما دەنۋوسىت مەن "... نىم، بەلكو "... ھاھاھا!

كەسىك لەۋانەى لە رۇ چاتەۋە خۇى دەگۇرپىت ۋتى، لە رۇ چاتەۋە قسەم لەگەل كەسىك كىر لەو كەسانەى ئەم ناسىن، بەلام بە ناۋى كچەۋە قسەى زىقۋ بىرقىم لەگەل كىر، لە دۋاپىدا ھەر چارىك دەھاتە سەر خەمت داۋى دەكرى قسەى لەگەل بىكەم، منىش پىم دەۋت بالانسى مۇبايلىم بۇ نەنرى قسەت لەگەل ناكەم، سەرمەنچام نىكەى دۋوسەم دۇلارم پىن خەمركىر!! نەيزانى كورپم بەككىم لە ھاۋرىكانى خۇى! بەراستى ئەمە جىلى داخە نىشانەى دۋاكەۋتۋىۋ بى سەلىقەبى ئەو گەنجانەيە، ۋىراى ئەۋەى فېلۋ دەستېرىنۋ درۇۋ، خىانەتۋ بەدېرەۋشتى، زۇرىش دەكرىتۋ لە رۇ كامىراى چاتەكانەۋە، بى ھەستكرىن بە چاۋدىرىكى مەزىنۋ خاۋم شىكۋ، بى شەرمۋ بى ئاپروانە، ۋەنەى نەشیاۋى خۇيان بۇ پەكتىر نامىش دەكەن، ۋەك ئەۋەى نەچاۋدىر ھەمىت نە بەھاۋ رەۋشت، لە كاتىككا كامىراى نەننى لەسەر تۇرەكان دادەنرىتۋ بىنەۋەى بزانن زۇرىك لەۋ ۋەنەنە لەمالپەرەكاندا كە بەھاى

نەمىرۇ ئىنتەرنىت ۋودەتە يەككىك لە پىۋىستىيەكانى رۇزانە، لە زۇرىك لە مالىكاندا بە كاردەھىنرىت، لە ھەموو بۋارەكانى ژياندا سوۋدى زۇرۋ لە ۋادىبەدەرى ھەيە، رۇگى دۋورەكان نىك دەكاتەۋە، كەرە گرانەكان ناسان دىكات، ھىچ كات ناكىرۋ نەگونجاۋە كە بۋترىت، زىيانى زۇر، چۈنكە لە راستىدا سوۋدى زىانەكانى پەيۋەستە بە كەسى بە كارھىنەردەۋە ھەر ئەۋ كەسى كە بە كارى دەھىنرىت بىرپار دەدات بۇ زانست ۋ زانىارىۋ بەزىكرىنەۋەى ناستى رۇشنىبىرىۋ پەرەپىدانى لايەن پەرۋەردىيىۋ رۇخى، بەكارى دەھىنرىت، ياخۇد بۇ تىكشكانىدىن ناخۋ رەۋشتۋ بىرۋەشۋ تۋانۋ ۋەزەكانۋ بە ھەدمەدانى زۇرىك لە كاتەكان بە كارىدېن؟ قسەمكرىن لە رۇگەى چاتەۋە بۇتە نەرىت، بەتايىمەت لە كوردستانى خۇمان زىاتىر ئىنتەرنىت بۇ ئەۋ مەبەستە بەكارىت، بە ھۇى ئەۋەى كە تۇرىكى چىرو بەرىلاۋۋ بى سانسۇرە، جىلى داخە كە نەك تەنھا كات بە ھەدمەد دەدرىت لە رۇ چاتەكانەۋە، بەلكو فېلۋ دەستېرىنۋ درۇۋ شكانىنى سىنورەكانى رەۋشتۋ بەھا ئەخلاىيەكان لاي زۇرىك لە لاۋان ۋودەتە نەرىت!

لە چاتەكاندا كورپ خۇى دەگۇرپىت بۇ كچ، كچ خۇى دىكات بە كورپ، ھاۋرىيان خۇيان دەكەنە نامۇ لاي پەككى، لەۋ رۇگەۋە

فیر زمان

کارگردنو بدمیه‌پنانی نمریتی نوکو توانای
خوگونجانندو ... هند، له کوتایشدا هولدان بؤ
دؤزینهموی نمو توانایانای که له خودی خویدا
حمشاراروه، که تمنها خوای همستی پییمکاتو
کەسی دی نوانانیت همستی پیکاتا

ژیان فیری کردم: دستم بکهمووه
 پهنجه‌گامم و الا بکهم، پاشان دستم
 سمر بمر و خوار هه گنپر مووه، وایتیمه پيشچاوی
 خۆم که نه‌ووی له نیو دستمدايه بریتیه له
 خه‌موه‌زارو دلتنه‌نگی بیروکه ره‌شینه‌کان،
 به هه‌گه‌ره‌نه‌ووی دستم ده‌کونه‌ خوارمووه
 ئیدی له نیو دستمدا نامین!

زبان فیری کردم: نهگمر مروف وستی
کاریک نهجام بدات، بیگومان دمتوانیت
نهجامی بدات، به معرجیک بیر له بیرۆکهی
نهرینی و شهی رووختنهر نهکاتهوه!

ژیان فیری کردم: همیشه به
هنگامی که به هم می‌رسد و کارهای
متمم می‌شود، به انجام می‌دهم،
دنیای به هم می‌رسد و کارهای
تکمیل می‌شوند.

ژیان هیری کردم: پیاوی خاومنگاری
سهرگهوتوو مالو سامانهکهی به هوی
تواناو شارمزایهکانییهوه کۆناکاتهوه،
بهلکو زۆریهی جار به هوی ههلهکانییهوه
دمینه خاومن سهروتو سامان.

زبان فیری کردم: نهگهر مروؤف له
یاریه‌کدا، بان له وورزشیکدا کاتیکی
خوؤشی بهسه‌ربرد، نهوا براویه نهگهرچی
نه‌نجامه‌کەشی بدوړینت!

ژيان فيري كردم: زۇربى ئەو كەسانى
 مايبوچ دىمىن، ئەو كەسانەن كە ھەم سەتو
 پەرۋىشيان بۇ كار كەيان لە دەست دەدىن!
ژيان فيري كردم: كە ھىچ شىتىكى
 قورس ئەم ژيانەدا بوونى نىيە ئەگەر
 بىر قىتە بارچەي بچوك بچوك!

ڙيان ڦيري ڪردم؛ هيڃ مرڻ تڪ بهرلهو وي
تافيڪا ته واه نازانيت، جي باشه، ڀان چ ڪارنڪ
بڪات، ياخود جي به دست بهننيت.

ژیان قیری کردم؛ تمنا دوو ریگه ههیه
 بوئهووی ببیته خاومنی بهرزترین باله‌خانه،
 یان دمبیت هه‌موو باله‌خانه‌کانی دوروبهرت
 به‌وخینیت، یاخود دمبیت باله‌خانه‌یه‌ک
 دروست بکه‌یت، که له هه‌موو باله‌خانه‌کانی
 دوروبهرت بهرزتر بیت، مروشی ژیر
 هه‌میشه ریگه‌ی دووم دمرگرتیمه‌ر!

ژیان گیری کردم: هاوسهنگی و له
 مروؤف دهکات که بهردوام هست به بوونی
 خوئی بکات، مروؤفی هاوسهنگ بهو بهری
 هیمینو متمان به خؤبوونو سهرکه و ته وه،
 پرو به پروی هم مو به پرو و خو وه لو یسته
 جیا و از مکان دبیته وه، مروؤفی هاوسهنگ رقی
 لهو رژه نیبه که دوتنی خوئی و یسته وه،
 هاوسهنگ بهمانیان پرو خوش نیبه و ئیواران
 پرو گرزو تال، مروؤفی هاوسهنگ هر گیز تو به
 نابیت، هیچ کات دوودلو نیگهران نابیت.

زيان ڦيري ڪردم؛ هاوسنگي سمر ڇاوهي
 ٺارامييه، ڪونٽرول ڪرڻي دھروونو زالبوونه
 بيسرھههوانارمزومگانومتماٺبھخوبوونه،
 مرؤفي هاوسنگ بارودوخو ٺارمزومگان
 ناتوان دھستي بيسرھدابگرن، بلگو ٺھو
 دھتوانيت رووبھروويان بيتھوو بيسرھرياندا
 زال سھرڪھوتو بيت.

ژيان هيرى كرد: نهگەر خهمنك، يان
 گرهنك رووى تيكردېت، له تۆ به هيرترو
 به توانتر بوو، پاريزگارى له نارامو
 لسه رخوى رووخو شيت بگه، به تايبهت
 لهو كاتانهدا كه دوزمهكانت واچاومړئ
 دكهمن، كه تۆ شكست بهيښت، لهو كاته
 داي، بېگومان رږزى منيش ديت بؤ
 سرکهوتنو گهيشتن به هيواواواتهكانم.

ژیان فیری کردم: بهختی باش بهیووسته به نهستی مروفهوه، که پیشوازی له جۆرهها ئیلهامو بیرووکه دمکات، تا مروف له تیپینیو تیرامانهکانیهوه پیتی بگات، هر له متمانهبهخۆبوونو هیواو نازمزوی سههرکهوتنو ئارامگرتنو راهاتن لاسهر دژواربهکانو ههنگاونان بهروو گۆرهانی

سارا بہر زنجی

القوانين الاخلاقية

یاساگانی رهوشت!

*** زین اخلاقك بالصدق والامانة.**
 ره‌وشتو ناكارت به راستگوئی و
 ده‌ستایى برازینه‌وه.

* في العفو لذة لانجدها في الانتقام.

لە لیبوردندا، لەزمتو خوشییەك
هەیه، كه هەرگیز لە تۆڵەسەندنه ودا
به دیناكهین!

* الوقت ليس مبكرا على التسامح،
وليس متأخرا عن ان نتسامح.

کات زوونیە بۆ لیبۆردن، ھەرومھا
درمڭیش نییە بۆلتخویشوون!

*إلتمس لآخيك الأعذار دوماً، كي لا تظلمه.

ھەمىشە پۈزىشىنەۋە بۇ بىراكت، تا
ھەرگىز سىتەمى لىنەكتەيت.

* انشر الود بين الناس، وأصلح بين
المخاصمين.

* خوښه ويستی له نيوان خه لکيدا
بلا وېکه رموډو نهو که سانهش ناشتکه رموډ
که نتوانيان ناخوښه له گهډ په کېدا.

* إفشاء السلام يعزز المحبة والوئام.
 سلا وکردن خوشه و یستی و تهایی
 به هتر دمهات.

* العطاء سعادة.
به خشن به خته و مریدیه.

* راقب كلامك وحاسب لسانك.
چاودپرى قسه گانت بکهو لیپرسینه وه
له زمانت بکه.

* التواضع يصنع العطاء.
سادمی و تهوا زوع به خشینی بهر دموام
دروستده کات.

* **عاون الناس وساعدهم، لتجدهم حين تحتاج اليهم.**

هاوکاری خەلك بكو پارمهتییان
 بده، بۆنهوهی له کاتی تهنگانهدا کاتیک
 بیویستت پێیان دهییت، بیانینیت.

ئەبۇ ئەل ھەسەب

گۆڭرتن Listening

لە مېژە گوتراۋە (بەلگەى ژىرى بېرگىرنەۋىمە بېلگەى بېرگىرنەۋە بېدەنگىيە)، بەلەم ھونەرى گۆڭرتن بىنەماۋ بىناغەى تاپىت بە خۇى ھەپە، ئەگەر ھەردوۋ لايەنى گىتوگۆكەى تېدا نەبوۋ ئەۋا لە نامانچەكانى خۇى دوۋردەكەۋىتەۋە كىشەپەك دروستدەكات. پىرسىاركا لە يەكەك لە سەركەۋوتىرەن بېاۋەكانى بەرپۆمەردىنى كار دەرىارەى گىرگىرەن تۋاناکانى، لە ۋەلەمدا ۋى: تۋانای گۆڭرتنى ھەپە ۋاۋاتى ئەۋمە ۋوتابخانەپەك بىكەتەۋە ۋاۋى بىت (گۆڭرتنى كارا)، تا ھەموۋ ئەۋانەى ھاۋبەشىن كاتەك كارەكان دەدرەتە دەست لە تۋاناياندا ھەبىت كۆمەلەك خەلەك بەرپۆمەرن. ھەندەك ۋايدەبىنەن كە چارسەرى كىشەكان بەدەر لە جۆرۋ شىۋازىان بىرىتە لە گۆڭرتن، زىادەردەى نىيە ئەگەر بىلەن ئەم ھونەرە يەكەكە لەۋ تۋانايانەى خەلەك پىشكۆپىان خىستەۋ گىرنگى پىنادەن.

گۆڭرتن لە زماندا: ۋاتا تىگەپىشتن لە گۆتەى بەرامبەر، گۆپە لە قىسەكەى بوۋ ۋاتا لە ۋتەكانى گەپىشتەم. چەمەك (مەبەستەى گۆڭرتن: گۆڭرتن كىدارەكە لە كىدارەكانى پەپۆمەندى لە نىۋان مەۋقەكاندا پۋودەكات، بە ھۆى ھۆكارەكانى گەپاندەۋە لە گىتوگۆكەدا دوۋ لايەنى تىادا دەبىرەت. لايەنى نېرەر، بە شىۋەى گىتوگۆ، يان لە پىكەى نوسىنەۋە دەپىت. لايەنى ۋەرگەر: ئەمەشىان لە پىكەى خۋىندەۋە، يان گۆڭرتنەۋە دەپىتو ھەردوۋ شىۋازەكە لە پۋوۋ لۆچىكەۋە پىۋىستە تىگەپىشتى تىادا بىت. گۆڭرتن بىرىتەپە لە تىگەپىشتن ۋە ناگابوۋن لە شىتەكى بىستراۋ، ۋەك گۆپراپىران بۇ ناخىۋەر، بەپىچەۋانەى بىستەنەۋە كە نامرازمەكەى گۆپە بەم شىۋەپە دەتۋانەن بىلەن گۆڭرتن كىدارەكى فىسۆلۇچىپە، دروستبۋنى

ۋەستامەتە سەر سەلامەتى گۆى. پىناسەى گۆڭرتن: ھارىس (Harris) گۆڭرتن بەم شىۋەپە پىناسەدەكات، كىدارەكى فىسۆلۇچىپە دەۋەستىتە سەر دىلەپەى گۆڭچەۋ پىۋىستى بەكارى گۆڭچەۋ ناگەپە، بۇ سەرچاۋە دەنگەكە. مەمەد رۋشىدى دەلەت: (الەنصات) بىرىتەپە لە: چىرگىرنەۋەى ناگەپە لەۋەى ئادەمىزاد دەبىستىت لە پىناۋ نامانچىكى دىپارىكاۋدا، يان مەبەستەك دەپەۋىت بەدەپىتەت. لەم رافەگىرنەۋە دەتۋانەن بىلەن جىۋازى لە نىۋان (الەستام ۋالەنصات): لە پەلەۋ جۆنەپەتى گۆڭرتنەكەدەپە نەك لە سۋوشى ئەداى گۆڭرتنەكە. نەۋەنى ئىستام گۆڭرتنى ۋوتابىپە لە مامۇستاكەى، ماۋمەك گۆپراپىرەت، پاشان خەپەلى بەلەپەكى تىدا دەۋراتو ھەندىچار دەنگەدەنگەكە لە دەۋەۋى پۆل

كاتىك بەرزۆبەر گۆي شىل دىكات بۇ
بەردەستەكانى سەبارت بەكشەكانىيان،
ئەم گۆيپادىرئانە ھۆكارە بۇ بەرزۆبونەۋەي
ۋەزەي ناخى بەردەستان، ھاۋكات كاتىك
بەرزۆبەر گۆيدەگىرىت لە ھەمىشە
كەپيارمەكانو بۇجۈنەكانىيان ئەمە بۇ
خۇي ئەۋ ھەنەمەتەمان لادروست دىكات
كە ئەم كۆمىيانايە بەرزۆو لە ھەۋلىدە

۱- بهر پود بهر له پښتې نوسینگه کې
گه وروه دانېشووه و پټیه گانې له سمر په ک

بیگوتابه نه خیر ریکخراوه که تانم
خوشناویت.

مندالى يەكەممان نابينا بوو!

تاللى

لە كاتى تاقىكرىدەنەو ۋە رازىبۇون بە ھەمدى
خوۋى گەورە، پاشان پىۋى وتم، مندالەكەم،
نابىنايە!

سەرم داخستو بۇ رابىردى خۇم دەستم
كرد بە گريان، بىرم لەوۋە كرىدەو كە پىاۋە
نابىناكەم خست بە زمۇيداۋ خەلگى پىۋى
پىكەن!

نەمدەزانى جى بلىم، پاشان بىرم لە
ھاوسەركەم مندالەكەم كرىدەو، سوپاسى
پزىشكەكەم كرىدو رۇيشتم بۇ بىنىنى
ھاوسەركەم!

ھاوسەركەم ئافرىتىكى باۋىردار بوو،
باۋىرى پتەۋى بە ھەزاۋەدەر ھەبوو، بىنىم
ئەو خەمبار نىيە سوپاسى خودا دىكات،
روۋى تىكىردەم پىۋى وتم، ئىدى ئەۋىندە
گالتە بە خەلگى مەكە، ھەروەكو چۇن
ھەمىشە ئامۇزگارى دىكرىد كە ئەۋىندە
باسى خەلگى ئەكەم.

لە نەخۇشخانە ھاتىنە دەرەۋە، مندالە
نابىناكەممان ئاۋنا سالەم، لە راستىدا من
ھىچ گىرنگىيەكەم پىنەدەدا، ۋامدەزانى ھەر
بوۋنىشى نىيە لە نىۋمالىدا، ھەر كات ئەو
دىكرىدا، من دەرۋىشتە ۋوۋرىكى دىكە
دەۋوۋستەم، ھاوسەركەم زۇر گىرنگى بە سالەم
دەدا، زۇرۋىش خۇشەدۋىست، بەلام من رەقەم
لىنى ئەبوو، لە ھەمان كاتدا نەشمەدەۋانى
خۇشم بوۋىت!

سالەم گەورە بوو، بە گاگۇلگى دەرۋىشت،
رۇيشتەكەشى زۇر نامۇ بوو، تەمەنى لە

بىگومان لە ناۋ ھاۋرىكانەم.

ئىدى ھاوسەركەم بەدەم ھەلۋىرىنى
فرمىسكەكانىيەۋە وتى، من زۇر بىتاقەتم،
ئازارم زۇرە، ۋامدەزانەم كاتى لە داپىكۋونى
مندالەكەمان نىزىكۋوۋە، ھەستەم كرىد، كە من
ھاوسەركەم زۇر ھەرامۇش كرىدەو، پىۋىستە
ئىدى گىرنگى پىۋىدەم، تا كەمىك لە خەم
ئەركى سەرشانى سوۋك بىتە، بە تايىتە
ئىستا كە لە مانگى نۇھەمى سىكرىدايە.

بۇيە بە خىرايى گەياندەم نەخۇشخانە،
بەردەۋام ئازارى ھاوسەركەم زىادى دىكرىد،
مىنىش زۇر چاۋىرەم كرىد تا مندالەكەم
بىتە، بەلام ماندوۋىۋوۋە لە چاۋىرۋانى، ئىدى
ئارامەم لىپراۋ ژمارە تەلەۋنەكەم جىئەشت
تا ئەگەر مندالەكەمان لە داپىكۋوۋە مۇدانەم
پىۋىدەم، گەرامەۋە مال.

داۋى كاتىمىرەك پەيۋەندىم پىۋەكرا،
مىنىش بە خىرايى گەرامەۋە بۇ نەخۇشخانە،
بىرىن پىچەكەم بىنى، داۋام لىكرىد كە ۋوۋرى
ھاوسەركەم پىۋى بلى، بەلام ئەو داۋى
لىكرىد سەرمەتا بىرۇم بۇ لاي ئەو پزىشكەم
سەرمەشتى لە داپىكۋونەكەم كرىدەو،
مىنىش بە دىنگى بەرز بە سەرمەدا ھىزانەم
ۋەم كام پزىشك؟ گىرنگ ئەۋىيە من كۆرەكەم
بىنىم!

بەلام ئەو سورىۋو لەسەر داۋاكەۋى وتى،
دەبىت سەرمەتا بىجىتە لاي پزىشكەكەم.
بە ناچارى رۇيشتم بۇ لاي پزىشك،
دەستىكرىد بە قەسەكرىد لە سەرم ئارامگىرتىن

ھىشتا تەمەنەم ۲۰ سال تىيەرى نەكرىدەو،
كە يەكەم مندالەمان چاۋى بە دىنيا ھەلەنە،
بەردەۋام بىر لەۋ شەۋانە دەكەمەۋە، كە
تاكۇتايى شەۋو نىزىكى بەرمەبەيان لە نىۋ
قاۋەخانەۋە چاۋىخانەۋە پاركەكاندا لەگەل
ھاۋرىكانەدا دەمامەۋە، تەۋاۋى شەۋگارە
دەزەكانەمان بە قەسە بى ماناۋ تۋانجىگىرتىن
لە خەلگىۋە باسكردى ئەۋو ئەو بەسەم
دەبىر، بە زۇرى من لاسايى كەسايەتتەكانەم
دەكرىدەۋە ھاۋرىكانەم دەخستە پىكەن،
لە راستىدا خاۋىنى بەرمەبەكى ناۋازە
بوۋم لە لاسايىكرىدەۋە گالتەپىكرىدەدا،
لە تۋانامدا بوۋ دىنگىشەم بىگۇرەم، ۋەكو ئەو
كەسە قەسە بەكەم كە لاسايىم دەكرىدەۋە،
كەس لە دەستەم دەربازى نەدەبوو، تەمانەت
ھاۋرىكانىشەم، ھەربۇيە زۇرىك لە خەلگى
لەيم دورىدەكەۋتەۋە بۇئەۋى لە بەلەي
زمانى من سەلامەت بى.

لە بىرم دىت ئەۋو شەۋە من زۇر پىكەنەم،
گالتەم بە كۆپرىك دىكرىد كە بە نىۋبازاردا
دەسۋاپەۋە، تا لىنى نىزىك بوۋمەۋە ھاجەم
خستە بەرقاچى، ئەۋىش كەۋت بەزمۇيدا،
نەيدەزانى جى بلىت، مىنىش بە پىكەنەنەۋە
خۇم كرىد بە نىۋ خەلگەكەدا، ئىدى ۋەكو
نەرىتى ھەمىشەبىم دەرنگانگىكى شەۋ بۇ
مال گەرامەۋە، بىنىم ھاوسەركەم چاۋىرەم
دىكات، ھەستەم كرىد لە بارىكى خراپەدايە، بە
دىنگىكى كزۇلەۋە وتى، ئارام لە كۆۋ بوۋىت؟
مىنىش بە گالتەچاۋىيەۋە وتم، لە مەرىخ!

ھاتە دىۋ مالىمان پەر لە خۇشى بەختەمورى تەبابى بو، ئىدى زەردەخەنە بۇ ساتىكىش لە پووخسارى سالم جىئەندەبوو، ھەمىشە دىلخۇش پووخۇش بوو..

پاش ماۋىيەك سەفەرىك بۇ ھاتە بېش، سەرقتا دوۋىل بووم لە رۇيشتىن، بۇ ئەو مەبەستە پايۋىز بە ھاسەرەكەم كرد، لەبەرئەۋى ماۋى گەشتەكەم زۇر بو، واگومانم بىز كە داۋاكەم رەت يكتەۋە، بەلام زۇر بە خۇشخالىيەۋە قېۋلى كرد، ئەمە لە كاتىكتا بوو كە پېشتىر بۇ ھىج سەفەرىك پىرسەم پى نەكرەبوو، ئىدى رووم كىردە سالىو ھەۋالى گەشتەكەم پېدا، ئەۋىش بە خۇشخالىيەۋە مالاۋى لىكرەم..

ماۋى سى مانگو نيوم پىچوو، لەو ماۋىيەدا ھەر كات دەرەقتىك بۇ پىرەخسايە، پەيۋەندىم بە ھاسەرەكەمە دەكرە ھەۋالى مەندالەكانىم دەرەسى، زىاتەر لە ھەمۋىيان تامەزىرۋى دىدارى سالم بووم، ئاۋاتەخۋازبووم گۈيەم لە دەنگى بېت، ھەر كات پەيۋەندىم دەكرە، يا لە قوتابخانە بوو، يان لە مەزگەۋت..

ھەمۋو چارەك ھاسەرەكەم بە پىكەنىيە خۇشخالىيەۋە ھەۋالى تەندىرۋى بارۋىۋى مەندالەكانى پېدەۋەتەم، بەلام كۆتاجار كە پەيۋەندىم كرد، گۈيەم لە پىكەنىيە نەبوو، دەنگىشى كۆپابوو، وىم سلاۋى مەن بە سالم بگەيەنە، وى: بە ۋىستى خودا! پېدەنگ بوو...

دۋى تەۋابوۋىنى ماۋى گەشتەكەم كەپامەۋە مالۋ لە دەرگام دا، ئاۋاتەخۋازبووم سالم دەرگامەم لى يكتەۋە، بەلام لە ناكاو خالە دەرگامەم لىكرەمەۋە، باۋەشى پېداكرەم ھەۋارى كرد بابە، بابە، نازانم بۇچى كاتىك چوۋە زورۋە ھەستەم كرد سەينەم توند دەپت.. ۋەكو ئەۋى شىك روى داپت، ھاسەرەكەم ھاتە دەرۋە پىشۋازى لىكرەم، بەلام پووخسارى كۆپابوو، ۋەكو ئەۋى بە زۇر خۇ خۇشخالىيە نىشان بىدات، پىرسەم چى بوۋە؟

ۋى: ھىج..

ۋىم ئەى كۋا سالم بۇ دىار نىيە؟ سەرى داخستە ۋەلامى ئەدەپەۋە، فرمىسك ۋەكو بارانى بەھار بە گۇنايەد پىچەكەيان بەست، ھەۋارم كرد كۋا سالم؟ سالى مەن لە كۋىيە؟ خالە كە تەمەنى چۋار سالان بوو بە دەنگىكى بەرپانە ۋى: پۇى بۇ بەھەشت! ھاسەرەكەم تەخەممۋى نەكرە، زۇر گىرا، ئىدى ژورۋەكەم بە جىيەشت، پاشان زانىم كە سالم دوۋەھەقتە پېش كەپانەۋەم، دوۋجارى نەخۇشەيەكى كىۋەر بووم بە ھەۋىيە گىيەنە لە دەستەۋەم بۇ دۋاجار مالاۋىيە كرەۋە!

سەپرىكەم كردە دەستەم بەسەرىدا ھىنا ۋىم: تۇ بۇ ئەۋە دەگرەت كە پىزى يەكەمى نوۋىزى ھەيىت لە دەستەۋەتۋى؟!

ۋى: بەلى.

بەم دىمەنە ھەۋرىكەم لە بىرچوۋە، خۋانى نيومەۋەم لە بىرچوۋە، وىم: سالم گىيان، نىگەران مەبە، ئاىا دەزانىت ئەمەۋەم لەگەل كى دەپت بۇ مەزگەۋت؟ ۋى: بىگومان عومەرى بىرام! بەلام ھەمىشە ئاۋا دۋادەكەۋىت!

ۋىم: نەخىر ئەمەۋەم مەن لەگەل تۇ دىم. سالم بە بىستى ئەم ۋىشە سەرسام بوو، ۋىزىنى گاتە پېدەكەم، بۇيە دەستىكرەۋە بە گىيان، مەنىش فرمىسكەكانم بۇ سەرى دەستەم گىرە پىكەۋە بە پىكەۋىن، دەرگى ئۆتۈمىيەكەم بۇ كرەۋە، بەلام سالم رازى نەبوو، ۋى: مەزگەۋتەكە نىكەم بە پى دەپت..

بىرم نەدەھات كۆتاجار كەپوۋە چۈم بۇ مەزگەۋت، بەلام دۋى ئەو ھەمۋو سالانە ئەمە يەكەمجارم بوو، بىچم بۇ مەزگەۋت، مەزگەۋت پېۋو لە نوۋىخۋىن، بەلام تېبىنىم كرد لە پىزى يەكەمى مەزگەۋتەكە جىكەيەك دانراۋە بۇ سالم، دۋى تەۋابوۋىنى نوۋىزى ھەيىن، سالم داۋى لىكرەم قورناتىكى بۇ بېيىم، سەرسام بووم، لە دلى خۇما ۋىم: سالم ناپىيەنە چۈن دەتوانىت قورناتى بىخۋىنىت؟ قورناتەكەم بۇ ھىنا، داۋى لىكرەم قورناتەكە بىخەم سەرسام ۋىم: (الكهف)، قورناتەكە لىۋەرگىرەۋە خىستىيە بەردەمى خۇى، دەستىكرە بە خۋىندەۋە سۈرەتەكە، چاۋەكەنىشى نوۋاقۋان، زۇر لام سەپىر بوو، ھەمۋو سۈرەتەكەم لەبەرۋو، ئىدى مەن ھەستەم بە شەرمەزىيەكى زۇر كرد، دەستەكانم بۇ ناسمان بەمەز كرەۋەۋە داۋام كرد خۋى گەۋرە رەنمۋىيەم بىكات، سەرقتا ۋەكو مەندال دەستەم بە گىيان كرد، زۇر ۋىستەم گىيانەكەم بىشارمەۋە، بەلام نەتۋانى، ھەستەم كرد سالم بە دەستە بىچۋەلەكانى فرمىسكەكانم بۇ دەسپت، لە نامىزىم گىرە سەپىرم كىردە ۋىم: تۇ ناپىيە نىت، بەلكو ئەۋە مەن ناپىيەم!

پىكەۋە كەپانەۋە بۇ مال، ھاسەرەكەم زۇر نىگەرانى سالم بوو، بەلام كاتىك زانى مەن لەگەل سالم لە نوۋىزى ھەيىنى بووم، نىگەرانىيەكەم بوۋە ھەلۋەرانى فرمىسكى خۇش.

ئىدى لەو رۇۋە ھەمۋو نوۋىزەكانم لە مەزگەۋتە كرەۋە، بە يەكەجارى لە ھەۋرى خەپەكانىم مالاۋىيەم كىردە بوۋە ھەۋرى كەسانى باشۋا ناكاز چۋان، لەو رۇۋە بەدۋاۋە گىرەگىيەكى زۇرم بە خىزانە مەندالەكانم دەدا، بەمەش ئومىدو نزاكانى ھاسەرەكەم

سال نىزىكەۋەۋە، ھەۋلى دەدا بە پى بىۋات، بۇ مان دەركەۋەت كە ناتۋانىت بە چۋانى چاچىكى دابىن، زانىمان كە شەلە، ئەۋەندەى تر لەسەر دەرۋەنم قورس بوو، بەمىۋىيە رۇۋەكان تېپەپىن، لە دۋى سالم دوۋ مەندالى دىكەمان بوو بە نامەكانى عومەرو خالىد! سالەكان تېپەپىن، سالم گەۋرىۋو، براگانىشى گەۋرىۋو، مەن ھەرگىز جەزم نەدەكرە لە مال دابىنىش، ھەمىشە لەگەل ھەۋرىكەم بووم، ئەۋانىش ۋەكو يارى دەستى خۇيان بەكرەيان دەپنىام..

بەلام ھاسەرە مېھرىبەنەكەم ھىج كات لە چاچىۋەنم نانۋىد نەدەبوو، پەردەۋام نىزى بۇ دەكرەم، سەرسام ئەۋ ھەمۋو نالەبارىيەم لە ھەلسۈكەۋەتەكانم تۋرەم بىزار نەدەبوو، بەلام زۇر خەمبار دىۋو كاتىك دىۋىنى گىرەگى بە عومەرو خالىد دەدەم سالم ھەرامۇش دىكەم.

سالم گەۋرىۋو، ھاسەرەكەم ناۋى لە قوتابخانەى تاپىت بە ناپىيەنە، تۋمار كرد.. مەن ھەستەم بە تېپەپىۋىنى سالەكان نەدەكرە، رۇۋەكان بۇ مەن چۈن يەكەۋو، چۈنكە پىشەى مەن (كاركرەن، خۋاردن، خەۋەن، بىدارى)..

رۇۋىكى ھەيىنى كاتىزىم (۱۱)ى نيومەۋەم لە خەۋەستەم، ئەۋ كاتە بۇ مەن زوۋىۋو، بەلام لەبەرئەۋى بۇ خۋانى نيومەۋەم بانگەشتەكرەۋو، ھەستام خۇمگۋىرى بۇنم لە خۇماد ۋىستەم پىۋەمە دەرۋە، لە ھۆلەكە چاۋم بە سالم كەۋت كە زۇر بە كۋل دەكرە، ھەلۋىستەپەكەم كرد، دۋى (۱۰) سال يەكەمجار بوو ئاۋر لە گىيانى سالم بەدەمەۋە، لىنى نىزىكەۋەۋە ۋىم سالم بۇچى دەگرەت؟

كاتىك كۋىى لە دەنگى مەن بوو، يەكسەر ژىر بوۋەۋە، كە ھەستى كرد مەن لە نىزىكەۋەم، ھەستەم كرد دىۋەۋىت لىم دوۋرىكەۋەتەۋە، ۋەكو ئەۋى پىم بىلەت، ئەگەر تۇ باۋى مەنىت (۱۰) سالە لە كۋى بوۋىت؟ بۇچى بۇ تەنە چارەكىش لە نامىزىت نەگىرەم؟ بەمەز ژورۋەكەم رۇيشت، سەرقتا نەپەدەۋىست ھۆكارى گىيانەكەيىم پى بلى، بەلام مەن ھەلۋە نازامى يەكەمەۋەم بۇ يەكەمجار ۋەكو باۋىكە قەسم لەگەلدا كرد، لە دۋاۋىدا ھۆكارى گىيانەكەمى بۇ پوۋن كرەۋەۋە ۋى: عومەرى بىرام دەرەنگ كەۋتەۋە، ئەمەۋە ھەيىيە دەۋا زوۋ بىچم بۇ مەزگەۋت، چۈنكە لە پىزى يەكەم جىگە نامىنىت، مەنىش بانگى داپكەم كرد، بانگى عومەرم كرد، ھىچپان ۋەلامىيان ئەدەپەۋە، بۇيە دەستەم بە گىيان كرد.

بە بىستى ئەم ۋىتەنە لە زارى مەندالىكى ناپىيەنە شەلەۋە سەراپا جەستەى لەرزەندەم،

هاورپى زانكۆ

ھۆزان جەلېل ھەممە سەلىم

ئەمەكدارى لەناخياندا كۆچى كىردوۋە.

با لە كاتى ھەلبۇزاردىنى ھاورپىدا ھەول ئەمدىدىن شىۋەى مەۋقەكانو شىۋازى قىزو ئەو بۇشاكەنى دىمۇشەرىتو مۇدىلى ئۆتۈمبىلو مۇبايل پىۋانە بېت بۇ كەسىتى ھەلبۇزاردىنى ھاورپى بەلكو با ھەلسەنگەندىن پىۋانەكانەمان بۇ ناخى مەۋقەكان بېت، بىزانىن كام سىفەتو كام كىردار خۇى تىپا نەخشانىدوۋە، جۋانى ھاورپى لە ئاكارو رەۋشەتە بەرزو بالاكانىيەنە نەك لە رووخساردا.

با ھەولەكانەمان بۇ ھاورپىيەتى راستەقىيەتە بېت، جۋنكە دۇنياپەكە پىر لە ناسكىو جۋانىو گەۋرەپىو بەختەۋەردىو ئارامىو ئاسۋودەپى، باۋەرىكەن ھەزماركەندى ھەموو ئەو رۇۋانە ئەستەمە كە جەندەھا گوشتارو كارى جۋانو ھاوركارىو خۇشىو شادمانىتان تىپا تۆماركەردوۋە.

با ھەولەپەندىن لەگەل ھاورپىيەنىڭ بىزىن كە خاۋەنى بەرنامەو پىرۇگراممىكى درۋستىن بۇ ژانى داھاتوۋپان، ھەمىشە ھەنگاۋەكانى ژانىيان بۇ داھاتوۋپەكى پىر ئامانچو كەشپىنى ئاۋاتەكانىيەنە.

لە كۆتاپىدا با دىنياش بىن دۇزىنەۋەى ھاورپىيەكە لە زانكۆ، كە لە ھەموو كىردارو بىرۋېچۋوۋو رەۋشەتو ۋەدەكارىيەكانى ژاندا ھاۋتاي تۇ بېت، مەھالە، قەد ھەول مەدە ئەو تۇ بېتو تۇش ئەو بېت، بەلكو ھەولەپەندى بىزىن لەسەر ئەو بىرۋېچۋوۋو رەۋشەتە درۋستەنى ۋەك پەكەن، ھەول مەدە ھاورپىيەكە ۋەك خۇت درۋست بەكىمەۋە، كارىكەن بۇ ژانىيەك ھەردوۋ لا بەختەۋەرىزىن، ئازىزەكانىم ئارامگەر بە لە بىرپاردانن بۇ ھەلبۇزاردىنى ھاورپى ژانپەت بە بۇچۋونى مەدولەمەندەكان ئەو كەسانەن كە ھاورپى دىلۇزىيان ھەپەو بە پەكەۋە زەردەخەنە بە ژان دىبەخىش، ھاورپى پىۋىستە ھاۋخەمت بېت لە نىگەرەنى ئازارەكانتدا.

پاكىو بەخىشىنى سۆزو خۇشەۋىستى بوۋن، ئەو دىپارىيەنە لە خەزەنى دىلەماندا ئەپەرىزىن، تا بېتتە ئاۋەنەپەك لە كەسىتى ئىمەدا رەنگ بىداتەۋە، ئەوان بۇنفرۇش بوۋن ھەر بە ژان لەگەلەيەنە بۇنى خۇشەيان بە ھەستو ناخى ئىتمەش دىبەخىشى، پىكەۋە ژانمان بۇنخۇش دەكەردو پىكەۋە بۇ ژان زەردەخەنەمان دەكەردا

ھاورپىيەنىڭ دىكەمان ناسىۋوۋە، ئەۋانىش ناۋازەبوۋن، بەلام لە كارى ناپەسەندو نەشپاۋ، دىپارى دەستى ئەۋان بۇ ئىمە درۋو خراپەو تاۋانو ئازارو خەم بوۋن، ئەۋانىش لە خەزەنى دىلەماندا دىپارىزىن، بەلام دىپانىكەنە ۋەنەپەك بۇ ژانمان تا ھاوركارمان بېت بۇ ھەلبۇزاردىنى ھاورپىيەنىڭ داھاتوۋمان، ئەۋان ۋەك ئاگەردەنىڭ ۋابىۋون بۇ ئىمە، ھەتاۋەگىو زىاتەر لىيان نىزىك بوۋىيەنەپەتەۋە پىرىشكى ئاگرو زىانىيان پىدەپەخىش.

ئازىزەم لەگەل ھەنگاۋەن بۇ ژانى زانكۆ ھەول پەدە ھاورپىيەك ھەلبۇزەپەت كە ھەلگىرى ۋەشەى ھاورپى بېت، بەم ماناپەى خەنەنە بېخەشەت لەگەل خەندەكانى تۇدا، فرمىسەكەكانت بىسەرت لە كاتى خەمەكانى تۇدا، تا لە كۆتادا ئەگەر لىيان پىرسىت ھاورپى باشتەر، پان برا؟ لە ۋەلامدا بىلى، ھاورپى براپەكە خۇت ئارەزوۋەندەنە ھەلبۇزەپەرت، بەلام برا خاۋەنى ھەركەسەپەتەپەك بېت براپە!

گىرەنگ نىيە ھاورپىيەنە ھەپەت لە زانكۆ، لەۋە گىرەنگەر ئەۋەپە بىزانىن چ جۆرە ھاورپىيەك بۇ ژانى زانكۆمان ھەلبۇزەپەرت، پىۋىستە دىپارىكەندى ھاورپىيەكانەن لەسەر بىنەماى جۆرو جۋنىمەت بېت، نەك جەندىتە، جۋنكە ھەمىشە ھاورپىيەكى دىلۇزو ۋەفادارو خاۋەن ئەزموۋن، زۆر باشتەر لە ھاورپىيەنىڭ كە ھەستى دىلۇزىو ۋەفادارىو پىكەۋە ژانۋو

بە رۋانىنى مەن بۇ ژان ئاتۋەنەرت ژان ماناى خۇى بېخەشەت، ئەگەر مەۋقەكان بىرەو بە پەپەۋەندىيە كۆمەلەپەتەپەكانىيان نەدەن، مەۋقەكان كەم تا زۆر ئەو ھەستەپان تىپا بەدى دەكەرت بېشەك لە كاتەكانى ژانىيان تەرخان بىكەن بۇ پەپەۋەندىيە كۆمەلەپەتەپەكانىيان لەگەل كەسانىك لە دەرەۋەى جۋارچىۋەى خىزانەكەپان، ھاورپىيەتەى بە پەكەك لەۋ پەپەۋەندىيە كۆمەلەپەتەپەكانىيان ئەزماردەكەرت كە كارىكەرى لەسەر خۇدو كەسىتى مەۋقەكان ھەپە، ھاورپىيەتەپەك لە پەكەك لە قۇناغە ھەستەپەكانى ژان، لە كاتى ژانى زانكۆ، گىرەنگە بىزانىن كى دەكەپەنە ھاورپى خۇمان، ئەگەر ئەۋە دەكەرت بۋەرتەت ئەم ۋەشەنە رۇۋانە دېتە بەر دىدەمان، بۇ رەۋىنەۋەى ئەم ئەگەرە دەلەم لە ساتەۋەختىكىدا دەزىن راستە پىشەكەۋەتەكان زۆر، بەلام ھەموو مەۋقەكان بەختەۋەرىن، راستە ھاورپىيەكەن، زۆر، بەلام ھاورپى راستەقىيەكان دەكەنەن، راستە زەردەخەنەكان زۆر، بەلام زۆر كات لە ناخەۋەن، راستە رووخسارەكان سىپى دىۋىۋىن، بەلام مەرج نىيە ناخەكان سىپى بىن، راستە باپەتەكان زۆر، بەلام بىرەختەۋەى پىۋىستو گىرەنگە.

ھىۋادارم زۆر لىزانانە ھاورپى زانكۆمان ھەلبۇزەپەرت، راستە كەم تازۆر ئەزموۋەنمان ھەپە لەسەر ھاورپىيەتەى، جۋنكە لەۋ ساتەۋەى ھەست بە بوۋنى خۇمان دەكەن لە پىكەكى تەمەنماندا جەندەھا ھاورپىيەنە ناسىۋوۋە، ئەگەر تەمەن بۋار بىدات بىزىن ھاورپىيەنى تىرىش لە پىكەكى ژانماندا دىنەسەن. ھەموۋمان كۆكىن ھاورپىيەنىڭ زۇرۇشەۋەپەستىن، ۋەنەپەكەيان لە مېزۋوۋى ژانماندا نەخشانىدوۋە، لە يادكەندى تا مەردن ئەستەمە، ئەۋەندە ناۋازەبوۋن، دىپارى دەستى ئەۋان بۇ ئىمە راستەقىيەۋى بەخەشەندىپە ھاوركارىو لىپۋەردىن ھەپەنى

نامە نورسەنگان

نامەى يەكەم

بەدەستى بەتال گەپرايەم!
 مامۇستا ئىي پىرسى بۇجى بەدەستى
 خالى گەپرايەم?
 گوتى، مامۇستا سەرەتا گوللىكى زۆر
 جوانم بەدىگىرد، گوتىم بايچىم بزانم
 گوللىكى جوانترم دەستىناكەوتى، تا من
 بەنىو گولزارەكەدا گوزەرمىگىردو گەپرايەم
 بۇلاى گوللى يەكەم، تەماشادەكەم
 نەمايو!
 كەواتە زۆربەى مۇرۇفەكان بەلومىندى
 جوانترو قەشەنگىر ھەلبەت لە رووگەشدا،
 بەدووى خۇشەويستى ئولدا دەگەپىن،
 كاتلىك خۇشەويستى راستەقەيەيان
 دەدۇزىنەم دەگەپىنەم بۇلاى دەپىن، كە
 ئەو مائاۋايى لىگىردون!
 ۋەلى مۇرۇفە لىرەكان ۋىل و

زانىم خەلىكى خەرىكى جىن و چۆن
 دەرواننە خۇشەويستى و ھەقىقەتى
 ئەو ناۋەبەرزەش لە كۆيدا بەدى
 دەگىرت! ئەو كات زانىم ئەۋەى
 خوداى خۇشەويست، باۋىرناكەم
 ھەرگىز بىتوانىت بەتەۋاۋى مانا، كەسى
 خۇشەويست!
 ھەمىشە ئەو جېرۇكەم لەپادە كە
 مامۇستاكەم بۇ پىناسەى ((خۇشەويستى
 سادەو بى مانا)) بۇى گەپرايەم.
 مامۇستا دەگوت، چارلىك قوتابىيەك
 لە مامۇستاكەى دەپرسىت، مامۇستا
 خۇشەويستى جىيە!
 ئەۋىش دەلىت، بېچ لە گولزارى
 قوتابخانەكەدا جوانترىن گولم بۇ
 بىنە، ئەۋىش پۇشت و پاش ماۋىيەك

دەزانم بەرمىنگار بوۋىنەۋەى شاۋىت و
 ئارمۇۋەكان كارلىكى زەھمەتە بۇ كەسىك
 كە نەپتوانىيى جەۋگىرى نەفسى خۇى
 بىكات و لەپىناۋ خۇشەويستى خودادا
 ھەموو جۇرە قوربانىيەك بدات!
 ئازىزەكەم، پۇچوون لە بەھەشتى
 خۇشەويستى خودادا ۋادەكات مۇرۇف
 لە مەملانى ئەگەل ھەزۇنارمۇۋەكانى
 دونىادا ھەست بەتام و چىزلىك بىكات، كە
 ھەرگىز لە گەپرايەلى نەفسى ئەممارەو
 گەپىشتن بەباق و بىرقى سەراب ئاساى
 ھەزۇنارمۇۋەكاندا بەدىناكات!
 ئەمەن، تا لە خۇشەويستى خودا
 تېنەگەپىشتەم ئەمدەزانى ھەقىقەتى
 خۇشەويستى ھەرچىيە! ھەرچەندەم
 خۇشەۋەۋە ھەرچەندى گەپرام لەدۋايىدا

من ويىمۇ يارا

ئەي خوا ئىشەنچلىك ئورۇن ھانا
من ويىمۇ يارا جەننەت ريانا
قەبۇل قىلماق بىنايى چاۋان
ھەتتا من ويىمۇ بىيۇنى ئەياۋان
شەۋەن دەۋرۈبەر جۇلاۋ بېدەنگەن
سىمام چوۋن گەلەي پايىز بېرىنگەن
ويىم جەننەت ئابەلەد كەردە
جەننەت لايىق كەردەي يەردە
تەمام شەرمەندە خەجالت بارم
پروۋى زەردم ئەۋ تۇن گۆش دەھوارم
ئەر فرست مەنەن ئەجەل نامان
پەي باقى عومرم خواگان نامان
سا ئەگەر غايەۋ فەكرى ئەفكارم
بە خەير مەگىلان كوفتارو كارم
ئەگەر بى نەقەن عومرى مەندەنم
پەي بەرەي پەسەند تۇ نەبەردەنم
ئەر عاقىبەتم بى خەيرەن ھەران
خەلگى بە بېيەم ئۆخەي مەكەران
ھاناى ھىدايەت من جەتۇ كەرون
سا ھىدايەتم پەي سەرفرازى
يا بەۋىت قەسەم من مەبوۋ رازى
مەردەنم خاسەن گوناھى كەم تەر
نەزۋانم بۇ، با نەلان دەفتەر

خۇزگە، دەتزانى خۇشەۋىستى خوا
ۋەختى نەمامى، لەدلىدا پروا
ژيان دەپتە، چ گولستانى
داماۋە ئەۋەي كەۋا ناپىزانى
ئەۋ پۇخەي بە خوا ئاشنا نەبوۋىي
ھەۋارە، ئەگەر دىناي ھەبوۋىي
بى خۇشەۋىستى و نورى خودايى
دىنا تارىكەم دېدەش كۆپرايى
خىراگە، چىرا ھەلگە درەنگە
دېدە بەتارى ئەۋ شەۋەزەنگە
ئاۋدامان جلى سېپىت بېۋىشە
ئاي كۆرى زېكەر چەند پەر خۇشەۋە
با لە كۈنچىكى مىجرابى ئەۋىن
بۇ ساتەۋەختى تۈزى بىرەۋىن
دوۋر لە شەيتان و نەقس و ئەم دىنا
با ئاۋىتەبىن بەيادى خودا
ئىتر ژىنى من ناچى بېھودا*
بۈيىن بەرپىۋارى پىيازى ھودا!!!

كاتىك گەپتەمە كۆتايى نامەكەي،
خۇر خەرىك بوۋ ئاۋادەبوۋ، ئاسۇ سور
ھەلگەراپوۋ، ۋەكو چاۋەكانى من بېۋونە
گۆمى خۇن!

جاران، گريان بۇ من، تەنھا خەم
بوۋ، ئىستا ئۇخۇنى دالەمۇ خۇشتەين
ساتەكانى ژيانم ئەۋ ساتەيە كە فرمىسكى
پەشىمانى ھەلەۋەزەنم، ئىستا دەزانم كە
ژيان بى خۇشەۋىستى و فرمىسكى و تاسەۋ
چاۋەپروانى و سۆزۈ مېھرى خودايى، چ
بىيانىكى وشك و بى ئاۋە؟
ئىستا، كە ئەۋ كۆچى كەردوۋە
مالاۋايى لەم دىنايە كەردوۋە، بەلام سىماي
پىرۋور و شە جۈنەكانى ھەمىشە لەبەر
دىدى خەيالى من، بە ئومىدى دىدار لە
بەھەشتى كەركارا درىزە بەزىنى كورتى
ئەم دىنايەم دەدەم!

خودايە بەرپىۋارى پىگاي بەھەشتەمان
قېۋل بېكەت و بەسۆزۈ مېھرى خۇت
دەستى لاۋازمان بېگىت و لە نورى خۇت
مەجرۇمەن نەكەيت!!

* ئىلھامە لە شەيرىكى مەۋلەۋىيەۋە.

* بېھودە: ۋاتە بېسۋود لەبەر كىشى شەيرەكە
بوۋە بە بېھودا.

ع.ش. شىركو

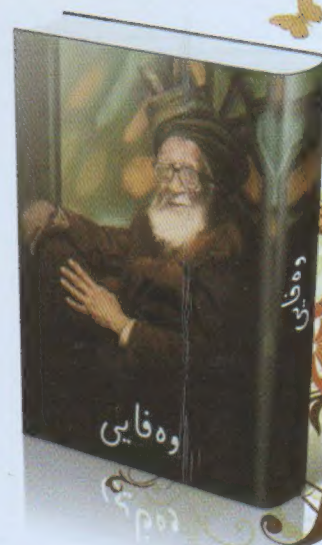
سەرگەردانى سىماۋ ۋەكەشنىن و دەزانى
جىيان خۇشەۋىتو كىيان خۇشەۋىت،
لە دىناشدا خوداۋەند پروۋخسارى بى
ۋىنەي خۇي لە خۇشەۋىستان شاردۇتەۋە،
تا بەچاۋى دىل تەماشاي بېكەن و بەتاسەۋ
شەۋىكەۋە شەيدايىن، كە تا پۇزى دىدار
ئەۋ تاسەپە نەشكىت!!

بۆيە كاتىك دەچىنە نىۋ كۆرى
يادى خوداۋ سەرىك دەمەين لە ژوۋانى
خۇشەۋىستى خواۋىستان و پىۋارانى
پىگاي بەھەشت، ئەۋسا سەداي گريان و
خۇرەي فرمىسكى و ئالەي نەي ئاسا لە
دالانى موحىبەتدا دەنگەداتەۋە!

گەرتۇ رازى بى و دىنايە ئەشكەنچە
خۇيىم خەنەبى بۇ دەست و پەنچە
مال و سەۋرەت و سەۋسامانم
پاكى بەيىدەي پروۋى تۇ دەزانم
ھەرتۇ بە بەندەي خۇتەم بزانى
ئاۋر نادەمۇ بۇ دىنايە ھانى
شەۋانە كاتى دەستلەملانى خەۋ
دىمە ژوۋانى بېدارانى شەۋ
لەنىۋ مىجرابى رازى ئىلاھى
لەسەربەرمالى ژوۋانى خودايى
بەسەر پروۋمەتى زەردى خەمەشنىن
ۋەدە خۇرەي فرمىسكى پەنگىن
چىرەپە، رازە، دوعاۋ نزاپە
ھاۋارى بەندەي پروۋ لە خودايە
شەۋەن، تارىكەن مال بى ئەغيارەن
عالمە خەشتەگەن دۆست خەۋەردارەن*
چ بەھەشتىكە ئەم جى ژوۋانە
كۆرى گريانى ئەھلى ئىمانە
گەر بۇ يادى تۇ، دىل نەپاتەجۇش
دىارە نەماۋە ئەقىل و ھام و ھۇش
من تۇ بىناسم كەسەم بۇ چىيە؟
باكم بە نازو نىگاي كەس چىيە؟
لەۋاي سىماي تۇ بىروانمە بەشەر؟
خۇمخەمە داۋى پىگاي پەر خەتەر؟
من جگە لە تۇ دىل نادەمە كەس
بۇ پروۋى تۇ نەبى پروۋ نادەم ۋەكەس!
پەۋرەدگار، غەرقى عىصيانم
كۈشتەي گوناھو ھەلەۋە تاۋانم
بەمبەخشە ئەۋا ھاتوۋمە دەركات
مەشكىنە دىل بەندەي پەر ئاۋات

لکړل وهفایي دا

نږدې کورنۍ

يان دهلیت:

دسما روحمن وهفادارم، به حالې دادو هاوارم
که وهك بولبول دلی زارم دنالې بؤ گولی زارت
سهرم ناوئ نهگهر نهیخه به حلقه ی پهرجهو چاوت
دلّم ناوئ نهگهر نهیکم به فدیبه ی چاوی عه ییارت
(وهفایي) زیتړ له هه موو شاعیرانی کلاسیک ړنگای عاشقانی
پروونکړدو ته وهو په کیک له هره شاعر به ناوېانگه کانیښی قهصیده ی
(نهی دل و مره هوشیار به (هنا طریق العاشقین) ه:

بؤیه دهلیت:

فهرموویه (وهفایي) که دهی نه هلی نه زهری
عاشق نه وختا همدومی نه نفاسی سهجر بی
سیلاوی سرووشکی هه موو خویناوی جگر بی
بؤ تهوفی ریازی جهرمی قیبله له بهر بی
نهو سه عیبه سهفای عومره نهگهر عاشقی یاری؟
هه روها دهلیت:

وهسلو گریان، قوربو هیجرانه ته ریکی عاشقان
فهسلی گول بؤیه له سر چاوان وها ناو دپته خواړ!

سیمای شیعری (وهفایي) ش، وردیو ناسکیو مانای زور جوانه:
ته ماشای هم وهفانه ی بکه:

چهند به ناز دیو دهچن سرخوشو شوخو شهنگو مهست
نهی گولی نازدار، نیلاهی، پای خه زانت لینه دا
باغ دهی همر گولفروش بی، یار که دپته پیکه نین
(با) دهی عنبهر به بادا، نهو که زولقان بادا
یاخود دهلیت:

یاری من هرگیز له قهتلی عاشقی بهروای نییه
چونکه پروممت شه معه، بؤیه حمز به سووتانم دکا!
یاخود دهلیت:

دلبره، توبیو سهری زولفت به عاریز داوهره
کی دهلی ناخر که شهو بی روزه، روزه بی سبیه ره؟
نهمه تنه نا گوزمړیکی خیریه له گولزاری شیعری (وهفایي) دا، بؤ
زیتړ ناشناوون به شیعری بهرزی (وهفایي) زیارمتی دیوانی (وهفایي)
بکمنو له لاپهره (۹۹) دا شیعری:

خوشه روزه له عالم دربه دریم
له نیو نهوزاعی دنیا بی خه بهریم
بخویننه وه. هرشادین!

شیخانی

هیند نه خوشی دهری دووریم، وهخته گیانو دل دهری
کوا نه سیمی صوبه دم بئ عمرزو حالې من بهرئ
دردمدارم، بی زمانم، بی دل، سهوداسهرم
ناخ له بؤ دل میهرمیان، هم زمان، هم سهرئ
کس به حالې سوزو گریانې من ناگادار نییه
ناخ له بؤ پهك حال زانی، دل پر ناو و ناوړئ
پیم بلئ وهجه ییبه، زولفت موهیمی پرومته؟
خو به شهرعی موسته فا، جهنمت به کافر نادرئ!

وهفایي شاعیر ناوی (میرزا عه بدورحمیمی) سابلاخییهو سالی
(۱۸۴۴) ی زاینی له سابلاخ هاتو ته دنیاو سالی (۱۹۱۴) له شام دوا
گهړانه وې له سهفهری حه ج کوچی دوا یی کردووه.

له شیعری (وهفایي) دا، ههستیکی پر خروشی خوشه ویستیو نهوینی
راسته قینهو سه مفونای سوزو گریانکی بی سنورو تاسه یه کی پر له
ناهو نالین به دیدمکرت، دهلیت: هه موو دپری قهصیده یه کی وهفایي،
به خوینی دل و نه سیرینی چاوی نووسیوه، له شاعرکانی (وهفایي) دا،
رازی نهوینیکی بی وینهو نمونه ی عاشقیکی سهودا له سر دهیئرئ،
که هه میسه روچی له سر دهستی داناوهو دهسته ونه زهر له خزمه تی
یاریدا ناماده یه!

بېگومان وگو خو دهلیت: هه موو کس له حالې نهو شارمزا
نییهو نهوه ی ناگاداری حالې (وهفایي) نه بیت، نازانیت له ناگری ج
عیشقتیکدا دهسووتیت:

کس به حالې سوزو گریانې من ناگادار نییه
ناخ له بؤ پهك حال زانی، دل پر ناو و ناوړئ
یاخود وهفایي حالې خو دکاتو دهلیت:

له تاو دهری دلی دیوانه خوین دهگرم و نازانم
نه خه سته ی چاوکه ی مهستم، نه رنجه ی په نجه که ی نالم؟
گوتی: بؤ کوئ دهی رۆحت (وهفایي) دهوړیان گرتی
نیزامی بهرجهو سه ریازی زولفتو عه سکه ری خالم
یاخود چهند شاکاریکی بهرزه که دهلیت:

دل دنالې، دم به دم سووتاوی تاوی فیرقه ته
بولبوله بؤ پروی گول، دل پر له داخو جه سرته!
چاو پر ناو و دل پر ناو، دل به دولبر چاوړئ
نهی خودا دهری جودایی چهند گرانو زحمه ته؟
یاخود دهلیت:

سه خهر مهستانه هات، بولبول به شادی بؤ ته وافی گول
که دی باغ بی گوله، داغ بوو، به سهد ناو فوغان رویی
مه لین، بولبول مه نالینه کهوا گول گوشه تی چول کرد
دل نارامی نه ما ج بکا؟ که نارامی دلان رویی
به ناله ی بولبولو قومری (وهفایي) بؤیه همر دهگرم
گولیکس سهرو بالام بوو، به تاراجی خه زان رویی